

STRATEGIA

ROZWOJU MIASTA PRZEMYŚLA

2025-2035

część strategiczna

Przemyśl, 2024

Spis treści

Wstęp	4
1. Wprowadzenie	5
1.1. Uwarunkowania prawne.....	5
1.2. Proces opracowania strategii.....	7
1.3. Komplementarność.....	11
Przemysł w dokumentach regionalnych.....	12
Obszary Strategicznej Interwencji	17
Spójność Strategii z innymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi	23
Dokumenty z zakresu gospodarki wodnej.....	29
1.4. Diagnoza strategiczna	32
Charakterystyka Miasta Przemysła	32
Wnioski z diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzenno-funkcjonalnej Miasta	35
Wnioski z diagnozy	36
1.5. Analiza SWOT	47
2. Część strategiczna	50
2.1 Założenia rozwojowe	50
2.2 Wizja i misja rozwoju miasta.....	53
2.3 Cele strategiczne i kierunki działań podejmowanych dla ich osiągnięcia	56
2.4 Planowane działania	64
2.5 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej	76
2.6 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej	83
2.7 Rezultaty planowanych działań	90
3. System wdrażania Strategii	96
3.1 Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja Strategii.....	96
3.2 Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	99
3.3 Finansowanie Strategii.....	102
Załącznik 1 Mapy ryzyka i zagrożenia powodziowego	106
Załącznik 2 Analiza oddziaływania realizacji Strategii na środowisko	109

Wstęp

Przemysł, jako miasto o wielowiekowej historii, na przestrzeni dziejów odgrywał ważną rolę w regionie – stanowił niegdyś niezależne księstwo, pełnił funkcję stolicy ziemi przemyskiej, następnie stolicy województwa przemyskiego. Obecnie Przemysł to miasto na prawach powiatu (powiat grodzki) i siedziba starosty powiatu przemyskiego, wciąż stanowi tym samym jeden z kluczowych ośrodków społeczno-gospodarczych w regionie, który oferuje nie tylko wysoką jakość życia swoim mieszkańcom, ale także dogodne warunki do lokowania inwestycji i rozwijania przedsiębiorstw. Strategiczne położenie miasta na mapie Polski i Europy oraz bogate dziedzictwo historyczno-kulturowe stanowią kluczowe potencjały Przemysła, które odpowiednio wykorzystane, tworzą podstawy do podniesienia konkurencyjności i rangi miasta w regionie. W ostatnich latach Przemysł, jak wiele innych średnich miast w Polsce, dotyka szereg negatywnych zjawisk na gruncie demografii, gospodarki i szeroko rozumianych spraw społecznych, co przekłada się na stopniowe osłabianie jego funkcji społeczno-gospodarczych.

Chcąc odwrócić negatywne trendy i wzmocnić rolę Przemysła w regionie, władze miasta zdecydowały o opracowaniu nowej strategii rozwoju miasta, będącej kontynuacją działań podjętych w ramach poprzedniej Strategii Sukcesu Miasta Przemysła na lata 2014-2024 oraz Programu Rozwój Lokalny finansowanego ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2014-2021 i budżetu państwa. Strategia Rozwoju Miasta Przemysła na lata 2025-2035 jest kompleksowym planem ukierunkowanym na wykorzystanie unikalnych zasobów i położenia miasta tak, by stworzyć nowoczesną, przyjazną i innowacyjną przestrzeń do życia dla jego mieszkańców oraz atrakcyjne miejsce dla turystów i inwestorów.

Niniejszy dokument stanowi wsparcie dla przedstawicieli miasta w efektywnym zarządzaniu strategicznym. Składa się z trzech zasadniczych części – w pierwszej zawarto podstawę prawną, informacje o przebiegu opracowania strategii, komplementarność wobec innych dokumentów oraz wnioski z diagnozy strategicznej. Część tą podsumowuje analiza mocnych i słabych stron miasta, a także szans i zagrożeń wynikających z zewnętrznych uwarunkowań. Część druga jest najważniejszym elementem strategii – zawiera wizję, misję oraz cele i kierunki działań w perspektywie długookresowej. W ostatniej części przedstawiono system wdrażania strategii, monitoringu i ewaluacji oraz wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych. Strategia określa również ramy finansowe i potencjalne źródła finansowania, które umożliwią realizację zaplanowanych działań.

Głównym założeniem na najbliższe 10 lat jest przekształcenie Przemysła w symbol zrównoważonego rozwoju, nowoczesności i społecznej harmonii oraz miasto zapewniające wysoką jakość życia obecnym i przyszłym pokoleniom. Z tego względu jedną z horyzontalnych zasad przyświecających opracowaniu dokumentu strategicznego było podporządkowanie rozwoju miasta potrzebom jego mieszkańców. W prace nad strategią zaangażowano zatem szerokie grono interesariuszy, którzy poprzez uczestnictwo w warsztatach strategicznych i badaniu ankietowym przyczynili się do zidentyfikowania kluczowych problemów i wypracowania interwencji zorientowanej na ich ograniczenie oraz wykorzystanie potencjałów miasta do tworzenia w nim odpowiednich warunków do życia. Dzięki wspólnym wysiłkom stworzono strategię zakładającą godzenie interesów środowiska społecznego i gospodarczego tak, aby rozwój miasta przekładał się na korzyści wszystkich jego interesariuszy.

1. Wprowadzenie

1.1. Uwarunkowania prawne

Podstawę prawną do opracowania strategii stanowi uchwała Rady Miejskiej Nr 47/2024 z dnia 23 lutego 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Miasta Przemysła na lata 2025-2035 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji (opublikowana 8 marca 2024 r. w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego).

Rangę oraz zakres strategii rozwoju gminy określają następujące akty prawne:

- ustawa o samorządzie gminnym (Dz. U. z 20234 r. poz. 609 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2024 r. poz. 324 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. prawo wodne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1087 z późn. zm.)

Struktura dokumentu wynika z zapisów ustawy o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.), która stanowi, że strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy oraz określa w szczególności:

1. cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
2. kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
3. oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
4. model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
5. ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie dotyczące:
  - a) zasad ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu,
  - b) zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
  - c) kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej,
  - d) zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130),
  - e) zasad lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego,
  - f) kierunków rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej,

- g) zasad lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW,
  - h) zasad lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
  - i) zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
  - j) zasad kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji;
6. obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 566 z późn. zm.), wraz z zakresem planowanych działań;
  7. obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
  8. system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
  9. ramy finansowe i źródła finansowania.

Przedmiotowa strategia zawiera wszystkie obligatoryjne elementy wymienione w ustawie o samorządzie gminnym, uwzględniając kwestie społeczne, gospodarcze oraz przestrzenne. Dokument zawiera rozszerzone kwestie przestrzenne m.in. model struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz rozbudowane zasady kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej. Zgodnie z art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju *Strategia Rozwoju Miasta Przemysła na lata 2025-2035* została poddana konsultacjom społecznym oraz procesowi opiniowania.

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. prawo wodne, planowanie w gospodarowaniu wodami obejmuje dokumenty takie jak m.in. plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, plany zarządzania ryzykiem powodziowym i plan przeciwdziałania skutkom suszy. Według art. 326 ust. 1 powyższej ustawy, wyżej wymienione dokumenty muszą zostać uwzględnione przy opracowywaniu ustaleń strategii rozwoju gminy, planu ogólnego gminy i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Informacje na ten temat zostały wskazane w części diagnostycznej niniejszej strategii oraz w podrozdziale 1.3. Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi i strategicznymi. Zgodnie z art. 46 ust. 1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, przy opracowaniu strategii rozwoju wymagane jest przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Dokładne informacje na temat wspomnianej procedury zostały przedstawione w załączniku nr 2.

Niniejsza strategia została opracowana zgodnie z najlepszymi praktykami oraz wskazówkami zawartymi w Poradniku Praktycznym: Strategia Rozwoju Gminy, przygotowanym na zlecenie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej¹.

---

¹ <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/strategia-rozwoju-gminy>

1.2. Proces opracowania strategii

Ewaluacja *Strategii Sukcesu Miasta Przemysła na lata 2014-2024*

Przed opracowaniem niniejszej strategii przeprowadzono badanie ewaluacyjne poprzedniej *Strategii Sukcesu Miasta Przemysła na lata 2014-2024*. Z zebranych w ramach ewaluacji danych wynika, że w trakcie realizacji założeń Strategii na przestrzeni 10 lat zrealizowano liczne przedsięwzięcia, których celem była poprawa jakości życia mieszkańców, rozbudowa oferty sportowej i rekreacyjnej, zagospodarowanie brzegów Sanu, czy też rozbudowa sieci ścieżek rowerowych. Oprócz tego zrealizowano szereg inwestycji i działań nakierowanych na wzmocnienie lokalnego potencjału gospodarczego, środowiskowego i zagospodarowania przestrzennego Przemysła. Z ewaluacji wynika, że wszystkie zrealizowane w ostatnich latach działania wpisane w założenia strategiczne z pewnością przyczyniły się do poprawy jakości życia w mieście i jeśli nie wyhamowały negatywnych tendencji, to prawdopodobnie przynajmniej ograniczyły ich rozmiar. Miasto bowiem w dalszym ciągu zmagają się z postępującą depopulacją i stopniowym starzeniem społeczności lokalnej. Trend ten utrzymywał się na początku obowiązywania Strategii i niestety nadal jest kontynuowany. Ubytek mieszkańców wciąż jest jednym z największych wyzwań miasta, którego do tej pory nie udało się powstrzymać. Problem wyludniania i pozostałe problemy demograficzne stały się w ostatniej dekadzie problemami typowymi dla całego kraju, dlatego Przemysł nie jest w tym zakresie wyjątkiem.

Z ewaluacji *Strategii Sukcesu Miasta Przemysła na lata 2014-2024* wynika, że problemy stanowiące wnioski z przeprowadzonych prac wskazują, w jakim stopniu w odniesieniu do 2014 roku zmieniła się sytuacja społeczno-gospodarcza Miasta Przemysła, a także jak duże znaczenie dla implementacji założeń Strategii miały uwarunkowania zewnętrzne. Ostateczna ocena wdrażania założeń Strategii była pozytywna, niemniej jednak sformułowano rekomendacje do opracowania strategii na kolejne lata tak, aby poprawić poziom trafności i skuteczności jej założeń. W oparciu o przeprowadzoną ewaluację wskazano między innymi, że koniecznym jest kontynuowanie działań zmierzających do ograniczania kluczowych problemów rozwojowych miasta związanych z depopulacją, migracją osób młodych, starzeniem się społeczności miasta, rozwojem gospodarczym oraz kwestiami środowiskowymi. Problemy te mimo wdrożonych rozwiązań nie zostały w pełni rozwiązane, a zmieniająca się sytuacja prawna, otoczenie społeczno-ekonomiczne Przemysła oraz szereg wydarzeń o skali globalnej, jakie miały miejsce w ostatnich latach, wymagały będą wdrożenia nowych rozwiązań i instrumentów, bardziej adekwatnych do sytuacji i wyzwań stojących przed miastem. Poza wypracowaniem nowych założeń strategicznych, podkreślono również konieczność przygotowania koncepcji skutecznego monitorowania ich wdrażania, umożliwiającej jej realny monitoring i ewaluację, która pozwoli na dokonanie jednoznacznej oceny postępu realizacji zaplanowanych działań.

Partycypacyjne opracowanie *Strategii Rozwoju Miasta Przemysła na lata 2025-2035*

Strategia Rozwoju Miasta Przemysła na lata 2025-2035 została przygotowana z wykorzystaniem modelu partycypacyjno-eksperckiego – w jej powstanie zaangażowano przedstawicieli Urzędu Miejskiego, organizacji pozarządowych, lokalnych przedsiębiorców, mieszkańców, a także ekspertów zewnętrznych. Prace nad strategią trwały od marca do września 2024 r. Podstawę opracowania strategii stanowiła diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej miasta, która obejmowała analizę danych statystycznych, danych przekazanych przez Urząd Miejski w Przemyslu, wyników badań jakościowych i ilościowych – więcej na temat metodologii części diagnostycznej zawarto w rozdziale 1.4.

Na podstawie Zarządzenia Nr 204/2024 Prezydenta Miasta Przemysła z dnia 15 maja 2024 r. powołano Zespół zadaniowy do opracowania *Strategii Rozwoju Miasta Przemysła na lata 2025-2035*, który został podzielony na trzy podzespoły: Podzespół I – obszar społeczny, Podzespół II – obszar gospodarczy, Podzespół III – obszar środowiskowy i przestrzenno-techniczny. Pracami Zespołu zadaniowego kierował Przewodniczący Zespołu – Wojciech Bakun – Prezydent Miasta Przemysła. W ramach prac nad strategią przeprowadzono cykl spotkań warsztatowych:

- Cztery spotkania 23-24 maja 2024 r. – z Prezydentem Miasta i Zespołem zadaniowym: Podzespołem I (31 osób), Podzespołem II (15 osób), Podzespołem III (16 osób),
- Dwa spotkania 12 czerwca 2024 r. – z mieszkańcami oraz przedsiębiorcami i NGO (łącznie 7 osób),
- Spotkanie 13 czerwca 2024 r. – z młodzieżą (33 osoby).

Ponadto, w celu zaangażowania możliwie szerokiego grona interesariuszy w prace nad *Strategią*, wśród mieszkańców Przemysła w kwietniu i maju 2024 r. przeprowadzono badanie ankietowe, które miało formę formularza online. W ankiecie wzięło udział 311 mieszkańców. Wnioski z badań ankietowych i warsztatów posłużyły do opracowania diagnozy, a później także założeń strategicznych niniejszego dokumentu.

CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Analiza desk research

Badania ankietowe

Warsztaty strategiczne

CZĘŚĆ STRATEGICZNA

Analiza SWOT

Misja i wizja miasta

Cele i kierunki rozwoju

Model funkcjonalno-przestrzenny miasta

Część wdrożeniowa

Nabór projektów

Konsultacje i opiniowanie projektu strategii

Ewaluacja ex-ante

Procedura środowiskowa

Proces opracowania strategii obejmował dwa zasadnicze etapy – etap diagnozy i wypracowania założeń strategicznych oraz planu operacyjnego. Na podstawie przeprowadzonej szczegółowej diagnozy strategicznej możliwe było zidentyfikowanie elementów mających wpływ na rozwój miasta. Wśród nich znalazły się mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia – podsumowanie diagnozy

stanowiła **analiza SWOT**. Następnie przystąpiono do opracowania **misji i wizji miasta**. Misja nakreśliła ogólny kierunek działań miasta, natomiast wizja stanowi opis pożądanego stanu Przemysła w perspektywie najbliższej dekady. Misja i wizja oraz analiza SWOT stanowiła podstawę do wypracowania najważniejszej części dokumentu, czyli **celów i kierunków rozwoju**. Zdefiniowane cele i kierunki odpowiadają na istniejące problemy mieszkańców miasta oraz umożliwiają wykorzystanie istniejących potencjałów miasta.

Przepisy wskazują, że strategia musi zawierać **model struktury funkcjonalno-przestrzennej** oraz rekomendacje w zakresie prowadzenia polityki przestrzennej. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, w strategii zawarto model, który stanowi wizualne odzwierciedlenie treści zawartych w dokumencie, a także szczegółowe rekomendacje w zakresie kształtowania przestrzeni w mieście. Dokument zawiera również **część wdrożeniową**, w której znalazły się informacje na temat wdrażania, monitoringu, ewaluacji i aktualizacji strategii. W tej części nakreślono wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych, ramy finansowe oraz potencjalne źródła finansowania celów strategii. Zgodnie z obowiązującymi wymogami, strategia podlegała również uprzedniej ewaluacji (ewaluacja ex-ante), w ramach której sprawdzono, czy jej założenia spełniają podstawowe kryteria obejmujące m.in. aspekt trafności, skuteczności i efektywności.

Projekt strategii podlega także **procesowi opiniowania** – wśród podmiotów uprawnionych do opiniowania znajdują się m.in.: sąsiednie gminy i ich związki, lokalni partnerzy społeczno-gospodarczy, Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w Rzeszowie oraz Zarząd Województwa Podkarpackiego, który wydał opinię dotyczącą sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie. Ponadto projekt podlega konsultacjom społecznym, a także analizie pod kątem konieczności przeprowadzenia prognozy oddziaływania na środowisko.

1.3. Komplementarność

Rozdział odnosi się do art. 10f. ust. 2. ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.): *Projekt strategii rozwoju gminy opracowuje wójt oraz przedkłada go zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa.*

Niniejsza strategia rozwoju bazuje na ustaleniach dokumentów regionalnych i krajowych, wykazując wobec nich komplementarność. Strategia jest spójna z obowiązującymi aktami strategicznymi, planistycznymi oraz operacyjnymi obowiązującymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym, ponadlokalnym – ponadto jest spójna z założeniami dokumentów lokalnych. Wśród najistotniejszych dokumentów, które wpływają na realizację polityki rozwoju Miasta Przemysła, należy wymienić w szczególności:

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Krajowa Polityka Miejska 2030,
- Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego Perspektywa 2030,
- Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Przemysła 2027,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Przemysła,
- Plan zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Miasta Przemysła na lata 2021-2030,
- Program Ochrony Środowiska dla miasta Przemysła na lata 2018-2021 z uwzględnieniem perspektywy do 2025 r.,
- Strategia Partycypacji Społecznej.

Należy także wspomnieć, że *Strategia Rozwoju Miasta Przemysła na lata 2025-2035* jest spójna z ustaleniami zapisów Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły oraz Planu przeciwdziałania skutkom suszy. Szczegółowe informacje na ten temat znajdują się w podrozdziale 1.3.3.1 Dokumenty z zakresu gospodarki wodnej.

W kolejnych podrozdziałach wskazano komplementarność niniejszej strategii wobec wybranych dokumentów krajowych, regionalnych i lokalnych.

Przemysł w dokumentach regionalnych

Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030 pełni najistotniejszą rolę przy opracowywaniu strategii dla miast i gmin w województwie podkarpackim. Do jej zapisów odniesiono się także w rozdziale Obszary Strategicznej Interwencji, gdzie zawarto informacje, w które OSI wpisuje się Miasto Przemysł. We wspomnianej strategii zdefiniowano cele i priorytety rozwojowe takie jak:

1. Gospodarka i nauka – Wzmacnianie potencjału regionalnej gospodarki oraz zwiększanie udziału nauki i badań dla innowacyjnego i zrównoważonego rozwoju społeczno- gospodarczego województwa.

- 1.1. Nauka, badania i szkolnictwo wyższe wspierające gospodarkę.
- 1.2. Inteligentne specjalizacje województwa.
- 1.3. Konkurencyjność gospodarki poprzez innowacje i nowoczesne technologie.
- 1.4. Gospodarka cyrkularna (gospodarka obiegu zamkniętego).

2. Kapitał ludzki i społeczny – Wzmacnianie kapitału ludzkiego i społecznego jako podstawy umożliwiającej rozwój regionu oraz podnoszenie poziomu życia mieszkańców.

- 2.1. Edukacja.
- 2.2. Regionalna polityka zdrowotna.
- 2.3. Kultura i dziedzictwo kulturowe.
- 2.4. Rynek pracy.
- 2.5. Społeczeństwo obywatelskie i kapitał społeczny.
- 2.6. Włączenie społeczne.
- 2.7. Aktywny styl życia i sport.

3. Infrastruktura dla zrównoważonego rozwoju i środowiska – Rozbudowa infrastruktury służącej rozwojowi oraz optymalizacja wykorzystania zasobów naturalnych i energii przy zachowaniu dbałości o stan środowiska przyrodniczego.

- 3.1. Bezpieczeństwo energetyczne i OZE.
- 3.2. Rozwój infrastruktury transportowej oraz integracji międzygałęziowej transportu
- 3.3. Poprawa dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionu oraz rozwój transportu.
- 3.4. Rozwój infrastruktury informacyjno-komunikacyjnej w regionie.
- 3.5. Rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu działalności gospodarczej i turystyki.
- 3.6. Przeciwdziałanie i minimalizowanie skutków zagrożeń wywołanych czynnikami naturalnymi.
- 3.7. Zapobieganie i minimalizowanie skutków zagrożeń antropogenicznych.
- 3.8. Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego, w tym ochrona i poprawianie stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu.

4. Dostępność usług – Zwiększenie dostępu obywateli do usług publicznych podniesienie standardu ich świadczenia dla poprawy jakości życia i wzmacniania procesów rozwojowych.

- 4.1. Poprawa dostępności do usług publicznych poprzez wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych.
- 4.2. Planowanie przestrzenne wspierające aktywizację społeczności i aktywizacja obszarów zdegradowanych.
- 4.3. Wsparcie instytucjonalne i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców.
- 4.4. Budowanie i rozwój partnerstwa dla rozwoju województwa.
- 4.5. Współpraca ponadregionalna i międzynarodowa.

Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030	Strategia Rozwoju Miasta Przemysła na lata 2025-2035
Cel 1. Gospodarka i nauka – Wzmacnianie potencjału regionalnej gospodarki oraz zwiększanie udziału nauki i badań dla innowacyjnego i zrównoważonego rozwoju społeczno- gospodarczego województwa.	Cel 3. Nowoczesna gospodarka i przedsiębiorczość Przemysła o wysokim poziomie konkurencyjności w regionie
Cel 2. Kapitał ludzki i społeczny – Wzmacnianie kapitału ludzkiego i społecznego jako podstawy umożliwiającej rozwój regionu oraz podnoszenie poziomu życia mieszkańców.	Cel 1. Przemysł miastem z bogatą ofertą usług odpowiadającą na potrzeby mieszkańców
	Cel 2. Marka Przemysła wyróżniająca się bogatym dziedzictwem i kapitałem społeczno-gospodarczym
Cel 3. Infrastruktura dla zrównoważonego rozwoju i środowiska – Rozbudowa infrastruktury służącej rozwojowi oraz optymalizacja wykorzystania zasobów naturalnych i energii przy zachowaniu dbałości o stan środowiska przyrodniczego.	Cel 4. Efektywna infrastruktura i wysoki standard przestrzeni miejskiej Przemysła
	Cel 5. Przemysł odporny na zmiany klimatu
Cel 4. Dostępność usług – Zwiększenie dostępu obywateli do usług publicznych podniesienie standardu ich świadczenia dla poprawy jakości życia i wzmacniania procesów rozwojowych.	Cel 1. Przemysł miastem z bogatą ofertą usług odpowiadającą na potrzeby mieszkańców
	Cel 6. Przemysł miastem efektywnie zarządzanym

Wspomniany dokument został przyjęty w dniu 28 września 2020 r. uchwałą nr XXVII/458/20 Sejmiku Województwa Podkarpackiego. Poniżej przedstawiono najważniejsze informacje na temat Miasta Przemysła, które zawarto w strategii wojewódzkiej:

- Kluczowe znaczenie dla generowania PKB województwa podkarpackiego mają cztery powiaty miejskie: Rzeszów, Tarnobrzeg, Krosno i Przemysł – na ich obszarze tworzone jest około 40% PKB województwa.
- Wejście Polski do strefy Schengen zapewniło swobodę przepływu osób na granicy Polski z państwami członkowskimi UE. Granica z Ukrainą stała się zewnętrzną granicą UE, na której funkcjonuje siedem przejść granicznych, w tym cztery transportu drogowego: Korczowa – Krakowiec, (w sieci bazowej TEN-T), Medyka – Szeginie, Krościenko – Smolnica, Budomierz – Hruszew; (w realizacji jest przejście graniczne Malhowice – Niżankowice) oraz trzy transportu kolejowego: Werchrata – Rawa Ruska, Przemysł – Mościska (w sieci bazowej TEN-T), Krościenko – Chyrów (obecnie nieczynne).

- Strategia wojewódzka zakłada działania takie jak ochrona i promowanie pomników historii, jako elementu dziedzictwa kulturowego regionu m.in. zespół staromiejski w Przemyślu i Twierdza Przemyśl oraz budowę nowych linii kolejowych, łącznic i obiektów dworcowych (np. relacji Jasło – Dębica linia 166, Przemyśl – Zagórz);
- W ramach Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) Przemyśl został zakwalifikowany do miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze, jako jedno z 11 takich miast w województwie podkarpackim. Na poziomie regionalnym, w strategii wojewódzkiej zdefiniowano obszar strategicznej interwencji, którą objęto wskazane 11 miast wraz z ich obszarami funkcjonalnymi.
- Przemyśl posiada predyspozycje do rozwoju usług wyższego rzędu kulturalnych, turystycznych w tym, w oparciu o pomniki historii (Twierdza Przemyśl, Stare Miasto w Przemyślu), sportowych i edukacyjnych, a także funkcji logistycznych na kierunku wschód-zachód oraz transgranicznych funkcji handlowych i współpracy gospodarczej z Ukrainą.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego Perspektywa 2030 (PZPWP) definiuje zasadnicze uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne rozwoju województwa, a także jego strukturę przestrzenną. Jest głównym dokumentem planistycznym wyznaczającym cele strategiczne województwa w układzie przestrzennym. W dokumencie wskazano kierunki działań odnoszące się do sześciu dziedzin: osadnictwa, środowiska, infrastruktury społeczno-gospodarczej, komunikacji, infrastruktury technicznej oraz obronności i bezpieczeństwa państwa.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego Perspektywa 2030	Strategia Rozwoju Miasta Przemyśla na lata 2025-2035
Kierunek 1.1. Poprawa spójności funkcjonalno-przestrzennej systemu osadniczego województwa	Cel 4. Efektywna infrastruktura i wysoki standard przestrzeni miejskiej Przemyśla
Kierunek 2.1. Ochrona środowiska oraz racjonalne wykorzystanie jego zasobów	Cel 5. Przemyśl odporny na zmiany klimatu
Kierunek 2.2. Zapobieganie zagrożeniom i zanieczyszczeniom środowiska oraz minimalizowanie ich negatywnych skutków	Cel 1. Przemyśl miastem z bogatą ofertą usług odpowiadającą na potrzeby mieszkańców
	Cel 5. Przemyśl odporny na zmiany klimatu
Kierunek 2.3. Ochrona dziedzictwa kulturowego	Cel 2. Marka Przemyśla wyróżniająca się bogatym dziedzictwem i kapitałem społeczno-gospodarczym
Kierunek 3.1. Podniesienie poziomu życia mieszkańców województwa	Cel 1. Przemyśl miastem z bogatą ofertą usług odpowiadającą na potrzeby mieszkańców
Kierunek 3.2. Kształtowanie warunków rozwoju gospodarczego	Cel 3. Nowoczesna gospodarka i przedsiębiorczość Przemyśla o wysokim poziomie konkurencyjności w regionie

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego Perspektywa 2030	Strategia Rozwoju Miasta Przemysła na lata 2025-2035
Kierunek 4.1. Poprawa dostępności komunikacyjnej województwa	Cel 4. Efektywna infrastruktura i wysoki standard przestrzeni miejskiej Przemysła
Kierunek 5.1. Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego województwa	Cel 4. Efektywna infrastruktura i wysoki standard przestrzeni miejskiej Przemysła
	Cel 5. Przemysł odporny na zmiany klimatu
Kierunek 5.2. Racjonalny rozwój gospodarki wodnej i ściekowej	Cel 4. Efektywna infrastruktura i wysoki standard przestrzeni miejskiej Przemysła
Kierunek 5.3. Rozwój systemu gospodarki odpadami	Cel 4. Efektywna infrastruktura i wysoki standard przestrzeni miejskiej Przemysła
Kierunek 5.4. Rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej	Cel 4. Efektywna infrastruktura i wysoki standard przestrzeni miejskiej Przemysła
Kierunek 6.1. Zwiększenie zdolności obronnej i bezpieczeństwa państwa	Cel 1. Przemysł miastem z bogatą ofertą usług odpowiadającą na potrzeby mieszkańców

W PZPWP wskazano, że na obszarze województwa można wyróżnić miasta, które ze względu na swoje położenie i potencjał rozwojowy mają kluczowy wpływ na rozwój całego regionu. Należą do nich: Rzeszów – Łańcut, Krosno (potencjalnie układ z Jasłem), Przemysł, Tarnobrzeg – Sandomierz, Stalowa Wola (potencjalnie układ z Tarnobrzegiem i Sandomierzem), Mielec, Dębica – Ropczyce (potencjalnie układ Mielec – Dębica – Ropczyce), Jarosław – Przeworsk, Sanok – Lesko (docelowo układ Sanok – Lesko – Ustrzyki Dolne). Biorąc pod uwagę sytuację społeczno-ekonomiczną, Przemysł został zaliczony do miast o dobrych podstawach rozwoju. Ponadto w planie wskazano, że Rzeszów i Przemysł posiadają wyróżniający potencjał do rozwoju turystyki.

W celu utrzymania policentrycznego charakteru osadnictwa w województwie PZPWP przewiduje:

- wzrost znaczenia miast subregionalnych takich jak: Mielec, Krosno, Przemysł, Tarnobrzeg, Stalowa Wola,
- zachowanie i ochronę zabytkowych obiektów, w tym Twierdzy Przemysł (rekomendowana do wpisania na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO) oraz zabytkowych układów urbanistycznych występujących w miastach takich jak Jarosław, Krosno, Przemysł i Pruchnik,
- rozwój uczelni wyższych w ośrodkach subregionalnych, w tym w Przemysłu,
- wzmacnianie ośrodków subregionalnych jako centrów upowszechniania kultury,
- rozwój infrastruktury ratownictwa medycznego, w tym przyszpitalnych lądowisk i sieci dyspozytorni medycznych (m.in. w Przemysłu),
- rozbudowę obiektów i urządzeń sportowych w celu organizacji imprez sportowych m.in. w Przemysłu,

- rozwój i wykorzystanie endogenicznych potencjałów głównych ośrodków przemysłowych takich jak Rzeszów, Mielec, Stalowa Wola, Krosno, Dębica, Sanok, Jasło, Jarosław, Przemyśl, Tarnobrzeg,
- powiększanie stref ekonomicznych, w tym Tarnobrzesckiej SSE Euro-Park WISŁOSAN, z podstrefami: Tarnobrzeg, Stalowa Wola, Nowa Dęba, Jasło, Przemyśl,
- rozwój infrastruktury integrującej potencjał naukowo-badawczy z sektorem gospodarczym, lokowanie nowych parków naukowo-technologicznych i przemysłowych w głównych miastach województwa, w tym Przemyślu,
- rozwój gospodarczy ukierunkowany na branżę zaawansowanych technologii,
- kształtowanie współpracy gospodarczej na linii Polska-Ukraina w strefie przygranicznej w oparciu o miasta: Lubaczów, Radymno, Przemyśl i Ustrzyki Dolne,
- rozwój infrastruktury turystyki, szczególnie w Przemyślu i Rzeszowie, w tym turystyki biznesowej i krajoznawczej, rozwój szlaków wodnych poprzez zagospodarowanie rzek: San, Wisłok, Wisłoka, Tanew poprzez budowę przystani, miejsc biwakowych itp. w m.in. Przemyślu,
- rozbudowę dróg, m.in. dróg krajowych nr 28 i nr 77 przebiegających przez Przemyśl oraz rozbudowę dróg i obwodnic miast o dużym natężeniu ruchu.

PZPWP wskazuje miejskie obszary funkcjonalne, które zostały wyznaczone na podstawie delimitacji dokonanej w ramach prac nad przytoczonym dokumentem. Miejski Obszar Funkcjonalny Przemyśla obejmuje Miasto Przemyśl (rdzeń MOF) i pięć gmin wiejskich: Krasiczyn, Medyka, Orły, Przemyśl i Żurawica. Plan wskazuje, że MOF Przemyśla charakteryzuje się stosunkowo niskimi parametrami rozwoju gospodarczego biorąc pod uwagę inne miejskie obszary funkcjonalne w województwie podkarpackim. Do funkcji MOF Przemyśla przypisano funkcje podstawowe: usługi i turystyka oraz funkcje towarzyszące: rolnictwo i przemysł. Obszar wchodzi w skład Obszaru Funkcjonalnego Pogórzy Karpackich (Gmina Krasiczyn) oraz w Obszarze Funkcjonalnym Gospodarki Rolno-Spożywczej (Przemyśl i pozostałe gminy).

W dniu 29 maja 2023 r. zawarto porozumienie międzygminne pomiędzy Miastem Przemyśl oraz gminami: Krasiczyn, Medyka, Orły, Przemyśl i Żurawica. Na mocy porozumienia powołano Związek ZIT, stanowiący wspólną reprezentację jednostek samorządu terytorialnego w celu kreowania polityki rozwoju na obszarze MOF Przemyśla. Miasto Przemyśl pełni rolę lidera Związku ZIT. W 2023 r. przystąpiono do opracowania *Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Przemyśl 2027*, która stanowi podstawę współpracy międzygminnej. Celem współpracy jest zintegrowane działanie ukierunkowane na osiągnięcie wspólnych korzyści dla całego obszaru.

Obszary Strategicznej Interwencji

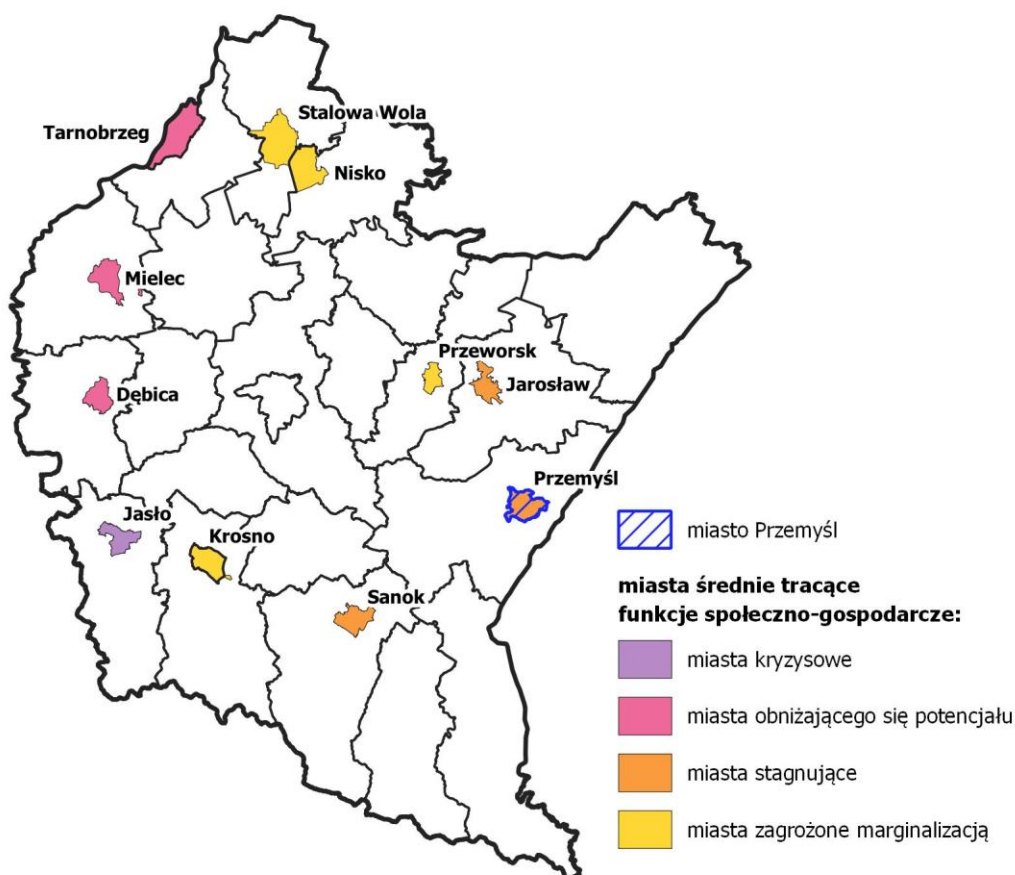
Rozdział odnosi się do art. 10e. ust. 3. pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.) wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 566), wraz z zakresem planowanych działań.

Obszar Strategicznej Interwencji (OSI) jest obszarem o szczególnych warunkach społeczno-gospodarczych i przestrzennych, które decydują o występowaniu barier, bądź potencjałów rozwojowych. W *Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030* zdefiniowano obszary, które powinny zostać objęte strategiczną interwencją. Wśród nich wyróżniono obszary krajowe: Wschodnia Polska, obszary zagrożone trwałą marginalizacją i miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze. **Miasto Przemysł zalicza się do dwóch OSI: Polska Wschodnia (Rys. 1) i miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze (Rys 2).**

Rysunek 1 OSI Polska Wschodnia

Rysunek 2 OSI Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze

Według opracowania Polskiej Akademii Nauk, Przemyśl został zaliczony do miast stagnujących, o złej sytuacji społeczno-gospodarczej i umiarkowanym powiększaniu niekorzystnego dystansu rozwojowego względem innych miast średnich².

Ponadto strategia wyróżnia OSI regionalne takie jak:

- 7.1. Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego,
- 7.2. Funkcje metropolitalne Rzeszowa oraz jego obszaru funkcjonalnego,
- 7.3. Obszary wymagające szczególnego wsparcia w kontekście równoważenia rozwoju,
- 7.4. Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku.

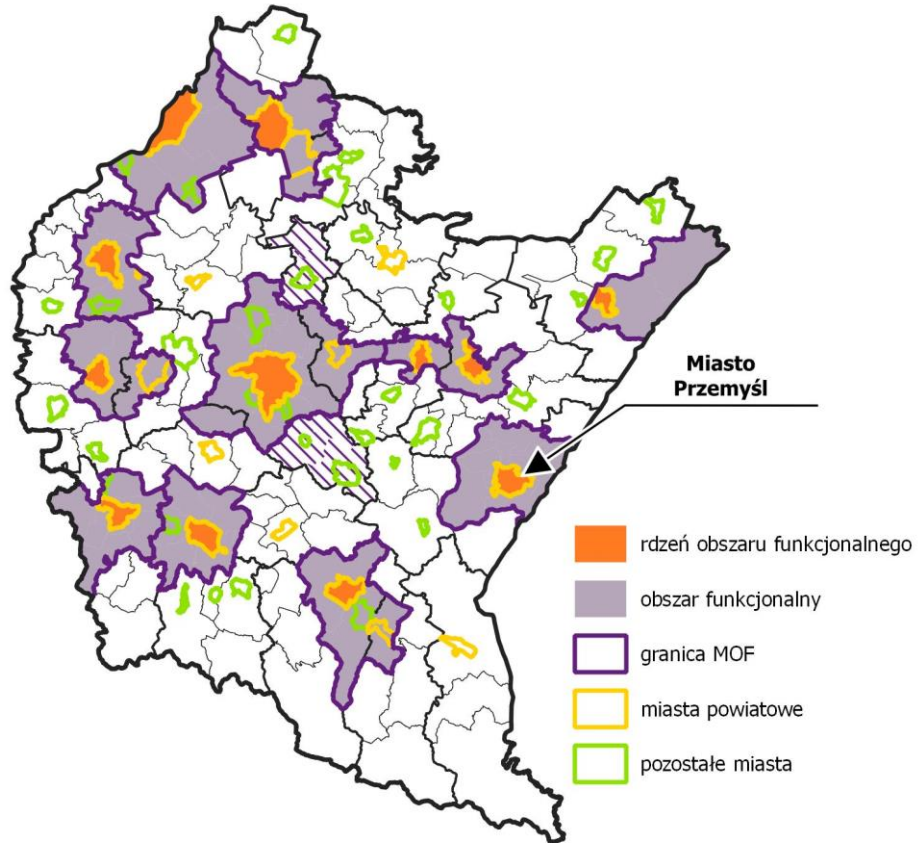
Miasto Przemyśl wpisuje się w OSI regionalne takie jak:

- 7.1. Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego – Przemyśl należy do głównych ośrodków miejskich w województwie podkarpackim, przez co jest zaliczany do biegunów wzrostu województwa, w tym dla okolicznych gmin tworzących z Przemyślem miejski obszar funkcjonalny (MOF) (rys. 3),

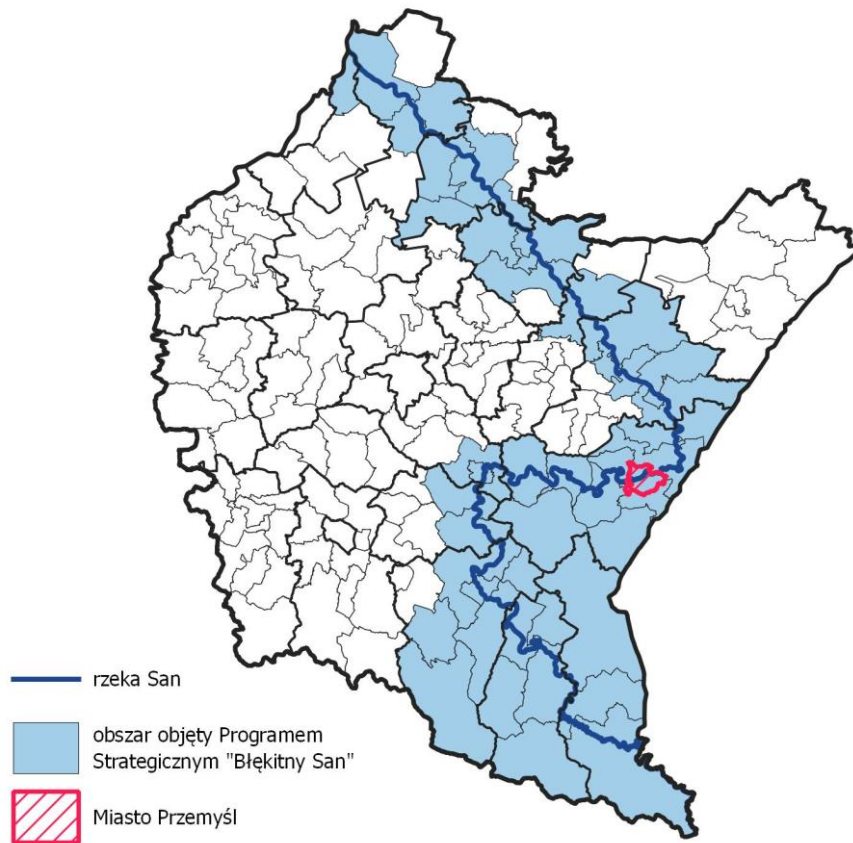
² Aktualizacja delimitacji miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze (powiększających dystans rozwojowy), Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN, Warszawa 2019 r.

7.3. Obszary wymagające szczególnego wsparcia w kontekście równoważenia rozwoju – Przemysł zlokalizowany jest w obszarze objętym Programem „Błękitny San” (rys. 4) oraz obszarze zagrożonym trwałą marginalizacją wyznaczonym na poziomie regionalnym (rys. 5).

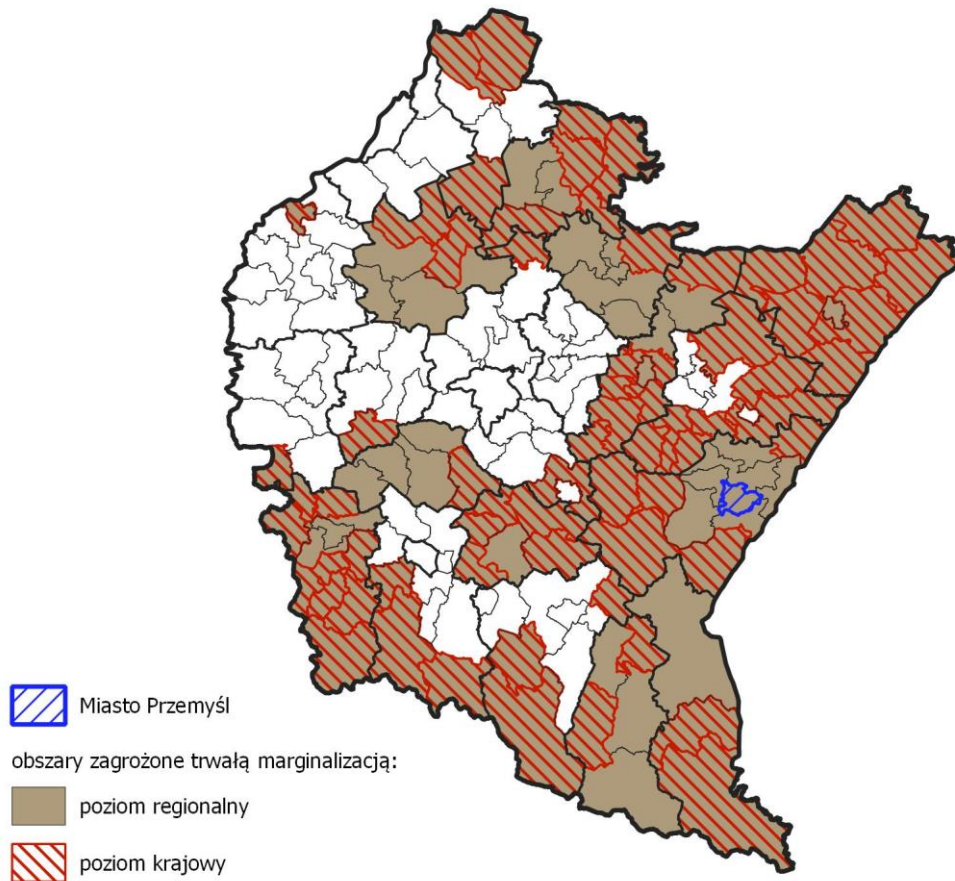
Rysunek 3 Miejskie Obszary Funkcjonalne

Rysunek 4 Obszar objęty Programem "Błękitny San"

Rysunek 5 Obszary zagrożone trwałą marginalizacją

Poniższa tabela zawiera zakres działań wyszczególniony w strategii wojewódzkiej dla OSI, w które wpisuje się Miasto Przemysł.

Tabela 1 Zakres działań w ramach OSI Wykorzystanie policentrycznego miejskiego układu osadniczego (7.1)

Obszar Strategicznej Interwencji	Zakres działań
<p>7.1.1. Wzmocnienie roli biegunów wzrostu w świadczeniu usług publicznych oraz usług wyższego rzędu, a w szczególności wzmocnienie potencjałów wyróżniających je w skali krajowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> • umocnienie pozycji biegunów wzrostu w oparciu o ich potencjał w celu podniesienia ich pozycji w hierarchii ośrodków rozwoju na poziomie regionu i kraju; • podejmowanie działań przeciwdziałających pogarszaniu się sytuacji społeczno-ekonomicznej w sytuacji ewentualnego zastoju gospodarczego wynikającego z uwarunkowań kryzysowych, w tym epidemii COVID-19 w 2020 r.; • wzmocnienie rdzeni biegunów wzrostu w zakresie realizowanych funkcji miastotwórczych; • zachowanie policentrycznej struktury osadniczej umożliwiającej rozpowszechnianie efektów działań rozwojowych na obszar całego województwa; • wsparcie biegunów wzrostu w zakresie wykorzystania potencjałów endogenicznych; • kreowanie nowych regionalnych biegunów wzrostu; • tworzenie układów multipolarnych uwzględniających rozprzestrzenianie się procesów rozwojowych ponad granicami administracyjnymi; • rozwój kapitału ludzkiego poprzez poprawę jakości edukacji oraz zróżnicowanie oferty edukacyjnej i popularyzującą naukę z wykorzystaniem innowacji; • rozwój usług publicznych i podniesienie ich jakości, m.in. w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego; • poprawa ładu przestrzennego obszaru poprzez integrację planowania przestrzennego; • poszerzenie oferty kulturalnej i zwiększenie udziału mieszkańców w życiu kulturalnym regionu; • wykorzystanie potencjału turystycznego ośrodków poprzez kreowanie różnorodnych produktów turystycznych; • wsparcie uczelni oraz szkół poprzez włączanie ich w lokalne i regionalne programy promocji, a także uwzględnienie ich funkcjonowania w ofertach inwestycyjnych.
<p>7.1.2. Rozwój potencjału gospodarczego miast, ze szczególnym uwzględnieniem biegunów wzrostu wraz z rozprzestrzenianiem trendów rozwojowych na otaczające je obszary funkcjonalne oraz wiejskie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wzmocnianie sieci ciężarów grawitacyjnych miast regionu stanowiących szansę do stworzenia sieci stymulowania przepływu procesów rozwojowych; • rozwój obszarów dla potencjalnych inwestorów pod kątem możliwości rozwoju stref działalności gospodarczej; • wspieranie rozwoju strefy działalności gospodarczej w kierunku powstawania i efektywnego funkcjonowania przedsiębiorstw wraz z oddziaływaniem na obszary wiejskie; • kreowanie nowych miejsc pracy oraz zwiększenie wartości PKB poprzez rozwój sektora usług i przedsiębiorstw; • dywersyfikacja gospodarki biegunów wzrostu i ich obszarów funkcjonalnych celem wzmocnienia funkcji gospodarczej, ze szczególnym uwzględnieniem możliwego okresu regresu gospodarczego w wymiarze ponadregionalnym; • zniwelowanie istniejących barier transgranicznych i zacieśnienie współpracy gospodarczej z przedsiębiorstwami z Ukrainy i Słowacji;

Obszar Strategicznej Interwencji	Zakres działań
	<ul style="list-style-type: none"> • wprowadzenie w ośrodkach miejskich rozwiązań wpisujących się w ideę Smart City; • kształtowanie miejskich terenów zieleni w nawiązaniu do idei: „zielone miasta”; • wsparcie rozwoju biegunów wzrostu z wykorzystaniem ich potencjału turystycznego i rekreacyjnego.
7.1.3. Rozwój powiązań komunikacyjnych wewnątrz obszarów funkcjonalnych biegunów wzrostu	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie spójności terytorialnej obszarów funkcjonalnych budowę, rozbudowę oraz modernizację infrastruktury kolejowej; • podniesienie bezpieczeństwa komunikacyjnego poprzez budowę obwodnic i odciążenie centrów miast od przeciążeń wynikających z transportu indywidualnego i komunikacji publicznej; • modernizacja i rozwój infrastruktury dróg lokalnych w celu zwiększenia spójności obszarów funkcjonalnych miast; • rozwój transportu publicznego, w tym poprzez modernizację i rozwój infrastruktury w celu efektywniejszego przemieszczania się wewnątrz obszarów funkcjonalnych oraz między nimi; • wspieranie systemu zrównoważonego transportu wraz węzłami intermodalnymi typu P&R, B&R; • rozwój zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych, tras rowerowych, jako alternatywy dla przemieszczania się na krótkich odcinkach oraz służących rekreacji.
7.1.4. Rozwój miast powiatowych i miast mniejszych	<ul style="list-style-type: none"> • poprawa i rozwój warunków prowadzących do dynamizacji przedsiębiorczości w oparciu o potencjalne specjalizacje gospodarcze ośrodka miejskiego; • wzmacnianie powiązań funkcjonalnych w celu przywrócenia roli ośrodka w układzie osadniczym; • zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców poprzez rozwój kompetencji zawodowych; • modernizacja przestrzeni miejskiej umożliwiającej wykorzystanie potencjałów i zasobów miast, w tym turystycznych i wypoczynkowo-rekreacyjnych; • poprawa jakości życia mieszkańców poprzez wzrost dostępu do usług publicznych; • rozwój kapitału społecznego i wzmocnienie tożsamości regionalnej poprzez zaangażowanie mieszkańców w procesy rozwojowe; • poprawa jakości zarządzania poprzez współpracę z innymi samorządami terytorialnymi; • podejmowanie działań w zakresie ochrony przyrody i poprawy stanu środowiska; • poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie niskiej emisji oraz związanego z nim zjawiska smogu; • kreowanie instrumentów przyciągających do osiedlania się w miastach, w szczególności osób młodych i wykształconych; • wykorzystanie możliwości programowych i finansowych UE w obszarze polityki miejskiej; • dostosowanie sieci usług i zagospodarowania przestrzennego do zmian demograficznych; • niwelowanie barier transportowych poprzez rozwój systemów transportu zbiorowego pomiędzy ośrodkami miejskimi a sąsiednimi obszarami wiejskimi oraz innymi ważnymi ośrodkami miejskimi; • rozwój zintegrowanej sieci ścieżek rowerowych, tras rowerowych, jako alternatywy dla przemieszczania się.

Obszar Strategicznej Interwencji	Zakres działań
7.3.1. Wzmocnienie szans rozwojowych obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją w województwie	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój sektora inwestycji prywatnych w oparciu o lokalne zasoby; • aktywizacja lokalnych inicjatyw gospodarczych i społecznych, poprzez wykorzystanie potencjału podmiotów publicznych, prywatnych, organizacji pozarządowych i mieszkańców; • poprawa atrakcyjności inwestycyjnej poprzez zapewnienie przygotowanych terenów inwestycyjnych; • pobudzenie procesów rozwojowych poprzez zapewnienie lepszej dostępności komunikacyjnej na zewnątrz, w tym rozwój infrastruktury drogowej łączącej się z węzłami sieci dróg szybkiego ruchu oraz infrastruktury kolejowej; • włączenie komunikacyjne obszarów o utrudnionej dostępności; • dostosowanie infrastruktury technicznej (energetycznej, telekomunikacyjnej, wodnokanalizacyjnej) i społecznej warunkującej rozwój gospodarczy i wyższą jakość życia mieszkańców; • wzmocnienie roli instytucji publicznych jako inicjatora nawiązywania partnerstw, współpracy z innymi instytucjami publicznymi, społeczeństwem i innymi interesariuszami na rzecz rozwoju regionu; • ograniczenie skutków peryferyjnego położenia obszarów przygranicznych poprzez wielopłaszczyznowe wykorzystanie potencjału współpracy transgranicznej; • intensyfikacja działań w zakresie ochrony i poprawy stanu środowiska przyrodniczego.
7.3.3. Rozwój i wspieranie obszaru gmin „Błękitnego Sanu”	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystanie biegu rzeki San dla rozwoju przedsiębiorczości i atrakcyjności turystycznej poprzez wielofunkcyjne wykorzystanie i zagospodarowanie jego brzegów i obszarów nadbrzeżnych; • utrzymanie walorów środowiska przyrodniczego w zlewni rzeki San poprzez rozwiązanie w sposób skoordynowany problemu gospodarki wodno-ściekowej i składowania odpadów; • zabezpieczenia obszaru gmin „Błękitnego Sanu” przed zagrożeniem powodziowym.

Źródło: opracowanie na podstawie Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030.

Spójność Strategii z innymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020, została przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r. Jest obecnie obowiązującym, głównym dokumentem długofalowej polityki gospodarczej. Nadrzędnym celem SOR jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w czterech wymiarach: społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Cele i kierunki działań zdefiniowane w SOR są komplementarne wobec zapisów niniejszej strategii.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Strategia Rozwoju Miasta Przemysła na lata 2025-2035
Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silnie o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną	Cel 3. Nowoczesna gospodarka i przedsiębiorczość Przemysła o wysokim poziomie konkurencyjności w regionie

Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony	Cel 1. Przemysł miastem z bogatą ofertą usług odpowiadającą na potrzeby mieszkańców
Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu	Cel 2. Marka Przemysła wyróżniająca się bogatym dziedzictwem i kapitałem społeczno-gospodarczym
	Cel 3. Nowoczesna gospodarka i przedsiębiorczość Przemysła o wysokim poziomie konkurencyjności w regionie

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 – jest podstawowym dokumentem planistycznym polityki regionalnej Polski. Przedstawia kluczowe cele polityki regionalnej oraz działania i zadania, do których zrealizowania powinien dążyć rząd oraz samorządy: wojewódzkie, powiatowe, gminne, a także inne podmioty uczestniczące w realizacji zadań strategii. Działania zaplanowane w ramach wspomnianej strategii są oparte na zapewnieniu spójności rozwojowej – z tego względu słabsze gospodarczo i społecznie obszary wymagają wsparcia, co przedstawiono jako Obszary Strategicznej Interwencji.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Strategia Rozwoju Miasta Przemysła na lata 2025-2035
Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym	Cel 1. Przemysł miastem z bogatą ofertą usług odpowiadającą na potrzeby mieszkańców
	Cel 3. Nowoczesna gospodarka i przedsiębiorczość Przemysła o wysokim poziomie konkurencyjności w regionie
	Cel 4. Efektywna infrastruktura i wysoki standard przestrzeni miejskiej Przemysła
Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	Cel 2. Marka Przemysła wyróżniająca się bogatym dziedzictwem i kapitałem społeczno-gospodarczym
	Cel 3. Nowoczesna gospodarka i przedsiębiorczość Przemysła o wysokim poziomie konkurencyjności w regionie
Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie	Cel 6. Przemysł miastem efektywnie zarządzanym

Krajowa Polityka Miejska 2030 – diagnozuje najistotniejsze wyzwania rozwojowe miast i ich obszarów funkcjonalnych. Formułuje rozwiązania i określa działania administracji rządowej w zakresie zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich. Założenia Strategii Rozwoju Miasta Przemysła na lata 2025-2035 są spójne z zapisami przedstawionymi we wspomnianym dokumencie.

Krajowa Polityka Miejska 2030	Strategia Rozwoju Miasta Przemyśla na lata 2025-2035
Miasto kompaktowe	Cel 4. Efektywna infrastruktura i wysoki standard przestrzeni miejskiej Przemyśla
Miasto zielone	Cel 5. Przemysł odporny na zmiany klimatu
Miasto produktywne	Cel 3. Nowoczesna gospodarka i przedsiębiorczość Przemyśla o wysokim poziomie konkurencyjności w regionie
Miasto cyfrowe	Cel 6. Przemysł miastem efektywnie zarządzanym
Miasto dostępne	Cel 4. Efektywna infrastruktura i wysoki standard przestrzeni miejskiej Przemyśla
Miasto sprawne	Cel 6. Przemysł miastem efektywnie zarządzanym

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego Perspektywa 2030 – definiuje uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne rozwoju województwa, a także jego strukturę przestrzenną. Plan zawiera syntezę uwarunkowań, wizję rozwoju oraz kierunki rozwoju i politykę przestrzenną województwa podkarpackiego, a także określa obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym wraz z zasadami zagospodarowania. Przemysł zalicza się zarówno do obszarów o znaczeniu ponadregionalnym (Przygraniczny Obszar Funkcjonalny), jak i o znaczeniu regionalnym (Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Subregionalnego – MOF Przemyśl, Obszar Funkcjonalny Gospodarki Rolno-Spożywczej).

Priorytetem rozwojowym dla Przygranicznego Obszaru Funkcjonalnego jest rozwój usług, w tym o charakterze dystrybucyjnym i logistycznym, z uwzględnieniem potrzeb związanych z obronnością i bezpieczeństwem państwa. Jako wiodące kierunki zagospodarowania wyznaczono m.in. poprawę dostępności komunikacyjnej, rozwój funkcji turystycznej oraz rozwój infrastruktury technicznej i transportowej.

Dla MOF Przemyśl jako priorytet rozwojowy określono z kolei integrację ośrodka subregionalnego z jego obszarem funkcjonalnym w celu rozwoju potencjału gospodarczego oraz poprawy warunków życia mieszkańców. Wiodące kierunki zagospodarowania to m.in. wzmacnianie potencjału gospodarczego i społecznego ośrodka subregionalnego, rozwój funkcji logistycznych i handlowych (transgranicznych), rozwój stref aktywności gospodarczej, poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru, integracja i rozwój transportu publicznego, rozwój niektórych usług wyższego rzędu, rozwój

rekreacji, różnych form usług turystycznych i usług kultury oraz rozwój rolnictwa ekologicznego i specjalistycznego.

W przypadku Obszaru Funkcjonalnego Gospodarki Rolno-Spożywczej jako priorytet rozwojowy zdefiniowano rozwój rolnictwa i wzmocnienie żywicielskiej roli obszaru w oparciu o korzystne warunki przyrodnicze. Wśród wiodących kierunków zagospodarowania zaproponowano m.in. utrzymanie i wzmocnienie zrównoważonej gospodarki rolnej, zachowanie funkcji przemysłowych ośrodków miejskich oraz rozwój „zielonego przemysłu”, rozwój stref aktywności gospodarczej oraz instytucji otoczenia biznesu, rozwój bazy przetwórstwa rolno-spożywczego oraz usług związanych z obsługą rolnictwa, utrzymanie i rozbudowę infrastruktury transportowej oraz technicznej, a także rozwój turystyki, w tym agroturystyki, w oparciu o bogate zasoby dziedzictwa kulturowego.

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Przemysłu 2027 – jest dokumentem strategicznym obejmującym sześć gmin, w tym Miasto Przemysły będące rdzeniem Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego. Strategia terytorialna koncentruje się szczególnie na rozwoju turystyki, kultury i mobilności miejskiej. Wspomniana strategia stanowi kontynuację wcześniej realizowanych strategii ponadlokalnych.

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Przemysłu 2027	Strategia Rozwoju Miasta Przemysłu na lata 2025-2035
Cel 1. Tworzenie warunków do rozwoju społeczno-gospodarczego MOF Przemysłu poprzez podnoszenie jakości życia oraz wzmocnianie konkurencyjności lokalnej gospodarki	Cel 2. Marka Przemysłu wyróżniająca się bogatym dziedzictwem i kapitałem społeczno-gospodarczym
	Cel 3. Nowoczesna gospodarka i przedsiębiorczość Przemysłu o wysokim poziomie konkurencyjności w regionie
Cel 2. Integracja przestrzenno-funkcjonalna Przemysłu z jego obszarem funkcjonalnym oraz poprawa standardu przestrzeni publicznych	Cel 4. Efektywna infrastruktura i wysoki standard przestrzeni miejskiej Przemysłu

Plan zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Miasta Przemysłu na lata 2021-2030 – jest jednym z dokumentów wyznaczających kierunki rozwoju transportu publicznego. Zawiera zestaw działań, których celem jest zapewnienie efektywnego systemu transportu na terenie Przemysłu i gmin podmiejskich. Plan przedstawia ogólne kierunki rozwoju transportu, co wskazano w tabeli poniżej - założenia planu są zgodne z niniejszą strategią.

Plan zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Miasta Przemysłu na lata 2021-2030	Strategia Rozwoju Miasta Przemysłu na lata 2025-2035

<p>Dokument wyróżnia kierunki takie jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Usprawnienie transportu publicznego, • Zwiększenie dostępności do transportu publicznego, • Poprawa wizerunku transportu publicznego. <p>Dokument zakłada m.in. przyspieszenie linii komunikacji miejskiej, elektryfikację komunikacji miejskiej, modernizację infrastruktury drogowej, wymianę taboru, budowę węzłów przesiadkowych, rozbudowę systemu dróg rowerowych.</p>	<p>Cel 4. Efektywna infrastruktura i wysoki standard przestrzeni miejskiej Przemysła</p>
---	--

Program Ochrony Środowiska dla miasta Przemysła na lata 2018-2021 z uwzględnieniem perspektywy do 2025 r. – jest głównym dokumentem z zakresu efektywnego zarządzania środowiskiem i ochrony przyrody. Program omawia aspekty takie jak gospodarka wodno-ściekowa, ochrona powietrza atmosferycznego, gospodarka odpadami komunalnymi, ochrona i rozwój obszarów leśnych, ochrona gleb i edukacja ekologiczna.

Program Ochrony Środowiska dla miasta Przemysła na lata 2018-2021 z uwzględnieniem perspektywy do 2025 r.	Strategia Rozwoju Miasta Przemysła na lata 2025-2035
<p>Poprawa i utrzymanie wymaganej prawem jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu i krajowego celu redukcji narażenia do 2020r. oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych</p>	<p>Cel 5. Przemysł odporny na zmiany klimatu</p>
<p>Poprawa klimatu akustycznego</p>	
<p>Minimalizacja skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody</p>	
<p>Osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz zaspokojenie ilościowego i jakościowego zaopatrzenia na wodę przeznaczoną do celów bytowo-gospodarczych i rekreacyjno-turystycznych</p>	
<p>Zmniejszenie masy odpadów składowanych na składowiskach oraz zwiększenie udziału przygotowania do ponownego użycia i recyklingu surowców wtórnych i odzysku energii z odpadów</p>	
<p>Zachowanie, ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, ochrona zasobów leśnych i rozwój zrównoważonej gospodarki leśnej</p>	

Program Ochrony Środowiska dla miasta Przemyśla na lata 2018-2021 z uwzględnieniem perspektywy do 2025 r.	Strategia Rozwoju Miasta Przemyśla na lata 2025-2035
Zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i ekologicznego mieszkańcom Przemyśla, w tym zmniejszenie ryzyka wystąpienia awarii	
Zwiększenie wiedzy i świadomości społeczeństwa w zakresie ochrony środowiska	
Ochrona ludności i środowiska przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym	

Strategia Partycypacji Społecznej – została przyjęta w 2024 r. w ramach projektu „Razem Zmieniamy Przemysł”. Strategia ma na celu stworzenie ram dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Jednym z problemów miasta jest niska partycypacja społeczna, a wdrażanie wspomnianej strategii ma przyczynić się do wzrostu świadomości mieszkańców i zwiększenia aktywności obywatelskiej. Strategia Rozwoju Miasta Przemysła na lata 2025-2035 jest spójna z zapisami i rekomendacjami zawartymi w Strategii Partycypacji Społecznej.

Strategia Partycypacji Społecznej	Strategia Rozwoju Miasta Przemysła na lata 2025-2035
Cel strategiczny I: Aktywna i zaangażowana społeczność Przemysła	Cel 2. Marka Przemysła wyróżniająca się bogatym dziedzictwem i kapitałem społeczno-gospodarczym
	Cel 6. Przemysł miastem efektywnie zarządzanym
Cel strategiczny II: Otwarte i uczące się Miasto	Cel 1. Przemysł miastem z bogatą ofertą usług odpowiadającą na potrzeby mieszkańców
	Cel 2. Marka Przemysła wyróżniająca się bogatym dziedzictwem i kapitałem społeczno-gospodarczym
Cel strategiczny III: Partycypacyjne wypracowywanie i realizacja usług oraz projektów miejskich	Cel 6. Przemysł miastem efektywnie zarządzanym

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Przemysł – jest ważnym dokumentem planistycznym w zakresie zagospodarowania przestrzennego i stanowi bazę do tworzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Studium określa racjonalne zasady kształtowania przestrzeni w poszczególnych sferach miasta. Dokument definiuje wiele kierunków rozwoju poszczególnych sfer miasta – zapisy niniejszej strategii są spójne z zapisami obowiązującego studium.

Dokumenty z zakresu gospodarki wodnej

Przemysł położony jest w obszarze dorzecza Wisły, w regionie wodnym Górnej-Wschodniej Wisły. Głównymi dokumentami planistycznymi w zakresie gospodarowania wodami na terenie Polski są Plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy (II aktualizacja) – w przypadku Przemysła jest to **Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły**. W poniższej tabeli zawarto zestawienie jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) zlokalizowanych na terenie miasta. Wspomniany dokument zawiera ponadto szczegółowe informacje na temat m.in. działań podstawowych i uzupełniających przypisanych do każdej JCWP. Szczegółowe informacje na temat wód znajdują się we wspomnianym Planie oraz na stronie internetowej: <http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje>. Największą rzeką przepływającą przez miasto jest San, dzielący je na dwie części – północną i południową.

Jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) przepływające w obrębie miasta cechują się złym stanem ogólnym.

Tabela 2 Charakterystyka JCWP zlokalizowanych na terenie miasta

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Typologia JCWP/status	Stan (ogólny)	Stan lub potencjał ekologiczny/chemiczny	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
RW20000622499	Wiar od Sopotnika do ujścia	Potok lub mała rzeka wyżynna na podłożu węglanowym/naturalna część wód	Zły	Umiarkowany stan ekologiczny/ stan chemiczny poniżej dobrego	Zagrożona
RW2000112259	San od Wiaru do Wisłoka	Rzeka nizinna/naturalna część wód	Zły	Słaby stan ekologiczny/ stan chemiczny poniżej dobrego	Zagrożona
RW20000422396	Łętowianka	Potok lub mała rzeka fliszowa o charakterze krzemianowym/naturalna część wód	Zły	Umiarkowany stan ekologiczny/ stan chemiczny poniżej dobrego	Zagrożona
RW200008223999	San od Olszanki do Wiaru	Średnia rzeka na podłożu węglanowym/naturalna część wód	Zły	Słaby stan ekologiczny/ stan chemiczny poniżej dobrego	Zagrożona

Źródło: II Aktualizacja planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, <http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje>

Miasto położone jest w obszarze jednej jednolitej części wód podziemnych (JCWPd).

Tabela 3 Charakterystyka JCWPd zlokalizowanych na terenie miasta

Kod JCWPd	Stan ogólny	Ocena stanu chemicznego	Ocena stanu ilościowego	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
GW2000154	Dobry	Dobry	Dobry	Niezagrożona

Źródło: II Aktualizacja planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, <http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje>

We wspomnianych dokumentach zostały wymienione działania dotyczące poszczególnych JCWP i JCWPd zlokalizowanych na terenie miasta. W tabeli przedstawiono nazwy działań przypisanych do cieków wodnych.

Tabela 4 Działania podstawowe przypisane do poszczególnych JCWP i JCWPd w IIaPGW na obszarze Miasta Przemysłu

Kod JCWP	Działania podstawowe przypisane w Aktualizacji planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły
RW20000622499	<ul style="list-style-type: none"> Realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych Kontrola przestrzegania warunków stosowania środków ochrony roślin Rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta Realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych
RW2000112259	<ul style="list-style-type: none"> Realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych Realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych
RW200008223999	
RW20000422396	Brak zaplanowanych działań podstawowych

Kod JCWPd	Działania podstawowe przypisane w Aktualizacji planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły
GW2000154	Brak zaplanowanych działań podstawowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje>

W zakresie gospodarki wodnej ważnym dokumentem jest także **Plan zarządzania ryzykiem powodziowym na obszarze dorzecza Wisły**. Wspomniany dokument skupia się na zarządzaniu ryzykiem powodziowym, ze szczególnym uwzględnieniem działań służących zapobieganiu powodzi i ochronie przed powodzią. Zawiera także informacje na temat należytego przygotowania obszaru w przypadku wystąpienia powodzi. Według zawartych w nim informacji, obszar miasta jest zagrożony wystąpieniem powodzi – zagrożenie występuje ze strony rzeki San.

Istotnym dokumentem z zakresu środowiska naturalnego jest także **Plan przeciwdziałania skutkom suszy**, w którym zawarto podstawowe cele strategiczne takie jak:

- skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy,
- zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy,
- edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy,
- formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Według informacji zawartych w przytoczonym planie, Przemysł jest zagrożony wystąpieniem suszy:

- atmosferycznej – północna część miasta w stopniu silnym (III klasa), południowa w stopniu umiarkowanym (II klasa),
- rolniczej – w przeważającej części w stopniu słabym (I klasa), wschodnia część gminy w stopniu silnym (III klasa),
- hydrologicznej – w przeważającej części w stopniu silnym (III klasa),
- hydrogeologicznej – w stopniu umiarkowanym (II klasa).

Według łącznego zagrożenia suszą, Przemysł jest zagrożony jej wystąpieniem w stopniu umiarkowanym (południowo-zachodnia część miasta) i silnym (północno-wschodnia część miasta).

1.4. Diagnoza strategiczna

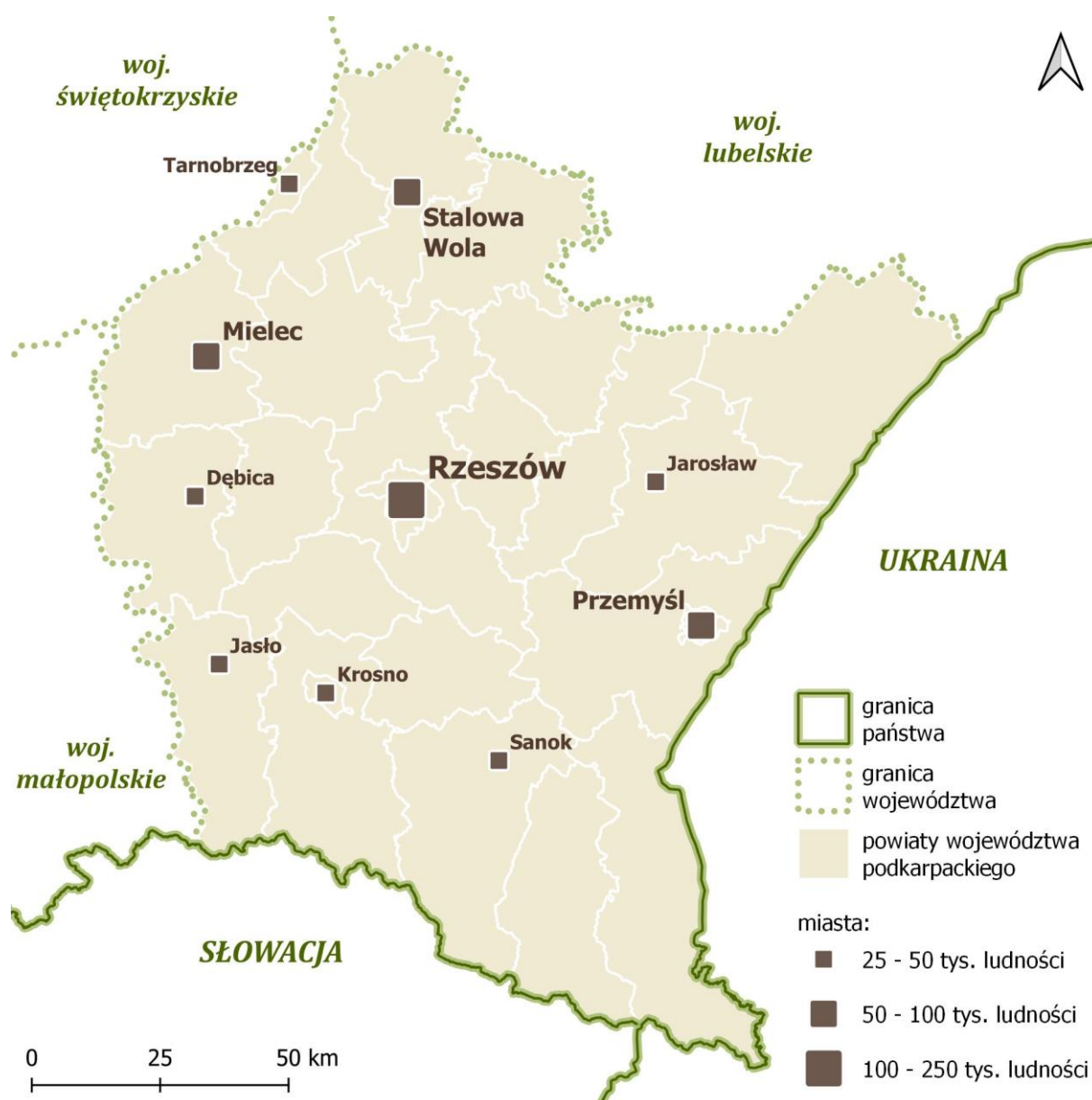
Rozdział odnosi się do art. 10e. ust. 3. ustawy o samorządzie gminnym (Dz. U. 2024 r. poz. 609 z późn. zm.) wskazującego, że strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2024 r. poz. 324 z późn. zm.), przygotowanej na potrzeby tej strategii.

Charakterystyka Miasta Przemyśl

Miasto Przemyśl zlokalizowane jest we wschodniej części województwa podkarpackiego, w pobliżu granicy z Ukrainą. Od północy graniczy z Gminą Żurawica, od wschodu z Gminą Medyka, od zachodu z Gminą Krasieczyn, a od południa i zachodu z Gminą Przemyśl. W ujęciu administracyjnym Przemyśl jest miastem na prawach powiatu oraz siedzibą władz powiatu przemyskiego. Przez miasto przebiegają dwie drogi krajowe – nr 28 i 77. Ponadto w pobliżu miasta znajduje się węzeł na autostradzie A4. Przez miasto biegną linie kolejowe, w tym linia nr 91 będąca elementem transeuropejskiej sieci TEN-T. Pod względem geograficznym miasto położone jest u podnóża Bieszczadów, przez co posiada istotne walory przyrodniczo-krajobrazowe.

Rysunek 6 Położenie Przemyśla w województwie podkarpackim

Źródło: opracowanie własne

Przemyśl od zawsze był znaczącym ośrodkiem handlowo-usługowym, przez który przebiegały ważne szlaki komunikacyjne – położenie miasta sprzyjało rozwojowi handlu pomiędzy wschodnią i zachodnią Europą. Pierwsze wzmianki na temat miasta sięgają X wieku. Na przełomie XI oraz XII w. miasto było samodzielnym księstwem, które w XVI w. znów zostało przyłączone do Polski. Miasto wielokrotnie stanowiło obiekt sporu pomiędzy władcami Polski, Rusi i Węgier. W okresie XIV-XVII miasto rozbudowywało się o kolejne dzielnice, rozwijał się w nim handel, edukacja, rzemiosło. W czasach świetności Przemyśl był jednym z najbogatszych miast w Polsce. W XIX w. wybudowano linię kolejową z Krakowa do Lwowa – obecność kolei podniosła atrakcyjność miasta. Po II wojnie światowej Przemyśl był siedzibą powiatu i miastem na prawach powiatu, a w 1975 r. stał się miastem wojewódzkim. Status miasta wojewódzkiego Przemyśl utracił wraz z reformą administracyjną z 1999 r.

Przemyśl od zawsze cechował się wielokulturowością – w dawnych czasach dużą część mieszkańców stanowili m.in. Żydzi, Rusini, Węgrzy, Niemcy. W XIX w. ludność żydowska stanowiła około 40% mieszkańców. Obecnie wśród obcokrajowców w mieście przeważa ludność ukraińska. Wzajemne przenikanie się różnych kultur wyróżnia Przemyśl na tle innych miast. Pozostałością po bogatej, wielowiekowej historii miasta są liczne zabytki, w tym pozostałości różnych obiektów sakralnych i fortyfikacyjnych (np. słynna Twierdza Przemyśl).

Przemyśl jest jednym z najważniejszych ośrodków społeczno-gospodarczych województwa podkarpackiego. Na specyfikę gospodarczą miasta wpływa przygraniczne położenie – bliskość granicy jest jednym z istotnych źródeł dochodów mieszkańców. Wiodącymi działami lokalnej gospodarki są handel i usługi. Z uwagi na lokalizację Przemyśl posiada duży potencjał do rozwoju branży logistycznej i magazynowej.

Wnioski z diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzenno-funkcjonalnej Miasta

Przy opracowaniu diagnozy strategicznej dla Miasta Przemysła przeprowadzono analizę danych zastanych (analizę desk research), która polegała na gromadzeniu i analizie głównie danych statystycznych pochodzących z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przemyslu, Powiatowego Urzędu Pracy w Przemyslu itp. Ponadto analizie poddano także inne dokumenty strategiczne miasta, różne opracowania i raporty, m.in.: Raporty o Stanie Miasta, Strategię Partycypacji Społecznej, Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Przemysła na lata 2023-2030, Strategię Marki i Komunikacji Marketingowej Przemysła na lata 2024-2030, Plan Rozwoju Lokalnego, Plan adaptacji miasta Przemysła do zmian klimatu, Plan gospodarki niskoemisyjnej dla miasta Przemysła, Plan Zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Miasta Przemysła na lata 2021-2030, Strategię Rozwoju Elektromobilności Miasta Przemysła.

Analiza objęła kwestie społeczne, gospodarcze oraz przestrzenne. Dane zostały przedstawione na przestrzeni kilku lat, najczęściej dotyczą okresu 2018-2022 – w przypadku części z nich zakres ten jest szerszy bądź węższy, w zależności od dostępności danych. Dane statystyczne przedstawiono w diagnozie za pomocą wykresów (tzw. dashboardów). W celu uzupełnienia danych zastanych zrealizowano badanie ankietowe oraz warsztaty strategiczne, które poruszały kwestie społeczno-gospodarcze oraz przestrzenne. Opinie mieszkańców miasta, przedstawicieli Urzędu Miejskiego, przedsiębiorców i młodzieży umożliwiły uzupełnienie diagnozy i zwrócenie uwagi na istotne problemy zauważane na terenie Przemysła.

Badanie ankietowe realizowane było metodą CAWI (Computer Assisted Web Interview - ankieta w formie on-line) wśród mieszkańców Miasta. Zakres badania obejmował kwestie społeczne, gospodarcze oraz przestrzenne i środowiskowe, a pytania miały przeważnie charakter pytań zamkniętych (jedno- i wielokrotnego wyboru), ukierunkowanych na ocenę poszczególnych elementów, działań i sfer funkcjonowania miasta. Pytania otwarte miały natomiast na celu uzupełnienie, doprecyzowanie poszczególnych wątków, a także zachęcały respondentów do wyrażenia własnego zdania na temat mocnych i słabych stron miasta lub proponowanych kierunków jego rozwoju. Pozwoliło to na poznanie opinii dotyczących funkcjonowania miasta, jego stanu oraz zauważanych przez społeczność problemów i wyzwań. Należy zaznaczyć, że tego typu badanie ankietowe nie miało charakteru reprezentatywnego, ze względu na brak bezpośredniego wpływu na dobór respondentów (brak próby losowej). Mimo to, zebrane informacje pozwoliły na wskazanie ogólnych tendencji, panujących opinii i pożądaných kierunków zmian. Badanie odbyło się w kwietniu i maju 2024 r. – wzięło w nim udział 311 mieszkańców.

W celu uzupełnienia diagnozy o informacje o charakterze jakościowym, przeprowadzono spotkania z przedstawicielami Zespołu Zadaniowego, Prezydentem Miasta, przedstawicielami Urzędu Miejskiego, Radnymi Rady Miejskiej w Przemyślu, mieszkańcami, przedsiębiorcami oraz młodzieżą. W trakcie warsztatów przeprowadzano moderowaną dyskusję na temat mocnych i słabych stron, a także zagrożeń i szans rozwojowych miasta. Uczestnicy wskazywali zauważane deficyty oraz zgłaszali propozycje działań na najbliższe lata. Dzięki warsztatom wypracowano elementy analizy SWOT oraz misję i wizję miasta.

Poniżej przedstawiono kluczowe wnioski z przeprowadzonych prac diagnostycznych. Ich bardziej szczegółowe wyniki przedstawiono natomiast w osobnym opracowaniu (Strategia Rozwoju Miasta Przemyśla na lata 2025-2035 – część diagnostyczna).

Wnioski z diagnozy

SFERA SPOŁECZNA

Niekorzystna sytuacja demograficzna

W ostatnim dziesięcioleciu liczba ludności miasta zmalała o ponad 10%, co związane jest z utrzymującym się ujemnym przyrostem naturalnym i saldem migracji. Podstawowe wskaźniki demograficzne dla Miasta Przemyśl w latach 2018-2022 wypadły znacznie gorzej w porównaniu do województwa podkarpackiego i kraju. Prognoza demograficzna dla miasta do 2030 r.³ także nie przedstawia się korzystnie, gdyż przewiduje się dalszy spadek liczby mieszkańców.

Migracje młodych osób

Z przeprowadzonych w ramach diagnozy badań jakościowych wynika, że Przemyśl nie jest miastem atrakcyjnym dla osób młodych. Według uczestników warsztatów przyczyną niskiej atrakcyjności miasta jest przede wszystkim brak odpowiednio rozwiniętego rynku pracy oraz oferty mieszkaniowej skierowanej do osób wchodzących w dorosłe życie. Młodzi ludzie często wyjeżdżają na studia do większych ośrodków miejskich takich jak m.in.: Rzeszów, Kraków, które mają szerszą ofertę edukacyjną. Wiele z tych osób do Przemyśla nie powraca, gdyż znajdują atrakcyjną pracę w większych miastach.

Starzenie się społeczności lokalnej

---

³ Prognoza ludności na lata 2023-2060, Główny Urząd Statystyczny – opracowanie przedstawia przewidywane trendy demograficzne.

Przemysł od lat notuje coraz wyższą liczbę mieszkańców w wieku poprodukcyjnym – ich odsetek w liczbie ludności ogółem wyniósł niemal 28% w 2022 r. Zarówno odsetek jak i dynamika wzrostu udziału osób w wieku poprodukcyjnym jest znacznie wyższa niż w województwie podkarpackim i kraju. Warto także zaznaczyć, że w analizie porównawczej przedstawionej w Planie Rozwoju Lokalnego, sytuacja w Przemysłu przedstawia się gorzej niż w podobnych miastach. Intensywne starzenie się społeczności lokalnej powoduje, że rosną potrzeby z zakresu opieki społecznej i oferty usług zdrowotnych.

Suburbanizacja miasta

W ostatnich latach zauważa się suburbanizację Przemysła – mieszkańcy miasta przeprowadzają się głównie do pobliskich gmin takich jak Gmina Przemysł i Gmina Żurawica. Suburbanizacja nie jest korzystna dla miasta, gdyż powoduje konieczność ponoszenia większych kosztów na rozwój i utrzymanie infrastruktury podmiejskiej. Ponadto proces suburbanizacji może powodować zatracenie charakteru zwartej miasta na rzecz rozległych suburbiów.

Niski poziom aktywności społecznej

Z badań przeprowadzonych na potrzeby niniejszego dokumentu oraz Strategii Partycypacji Społecznej⁴ wynika, że mieszkańcy rzadko angażują się w sprawy miasta, co szczególnie dotyczy młodych osób. Największą popularnością cieszą się formy aktywizacji społecznej wymagające najmniej czasu i uwagi z punktu widzenia mieszkańców – np. badania ankietowe. Niewiele osób uczestniczy w konsultacjach, warsztatach itp., a jeszcze mniej podejmuje własne inicjatywy społeczne. Według badań przeprowadzonych na potrzeby Strategii Partycypacji Społecznej wynika, że przyczyną niskiej aktywności społecznej jest słaba komunikacja pomiędzy władzami miasta a mieszkańcami, w tym nieufność mieszkańców wobec władz samorządowych. Duża część respondentów jest zdania, że władzom miasta nie zależy na poznaniu opinii mieszkańców na różne aspekty funkcjonowania Przemysła. Podobne zdanie mieli uczestnicy badań ankietowych przeprowadzonych w ramach diagnozy strategicznej, co potwierdza istniejący problem w komunikacji na linii mieszkańcy – władze miasta. Ponadto problem stanowi dotarcie z informacją do mieszkańców o przeprowadzanych ankietach, badaniach, konsultacjach. W ostatnich latach wdrożono m.in. aplikację Miasto Przemysł, której celem jest informowanie mieszkańców o bieżących wydarzeniach w mieście, jednakże nadal nie jest to popularna forma komunikacji.

⁴ Uchwała Nr 46/2024 Rady Miejskiej w Przemysłu z dnia 23 lutego 2024 r.

Centrum Aktywizacji Społecznej

Istotnym wyzwaniem jest aktywizacja i integracja lokalnej społeczności. Na wzrost aktywności wśród mieszkańców wpływa m.in. działalność organizacji pozarządowych. Jak wskazano wyżej, Przemysł charakteryzuje się niską aktywnością społeczną – z tego względu na terenie miasta powstało Centrum Aktywizacji Społecznej, które stało się miejscem działalności wielu organizacji, a także miejscem spotkań dla różnych grup mieszkańców. Z uwagi na problemy z aktywnością wśród mieszkańców, tworzenie tego typu miejsc ma szczególne znaczenie dla rozwoju społecznego miasta.

Wielokulturowość

Z uwagi na swoje położenie Przemysł prawie od zawsze był miastem wielokulturowym, w którym funkcjonowały obok siebie katolicyzm i prawosławie, a dużą część mieszkańców stanowiły różne grupy narodowościowe. Obecnie wśród obcokrajowców przeważają Ukraińcy. Z jednej strony wielokulturowość może być przyczyną konfliktów i prowadzić do zjawiska wykluczenia społecznego, a z drugiej stanowi istotny czynnik rozwojowy oraz świadczy o tolerancji i otwartości miasta na różne kultury. Wielokulturowość stanowi szansę na kreowanie wizerunku Przemysła jako miasta dostępnego, otwartego oraz na tworzenie wspólnoty lokalnej w oparciu o różnorodność kulturową, narodową, czy religijną.

Problemy w obszarze ochrony zdrowia

Głównym podmiotem świadczącym usługi zdrowotne na terenie miasta jest Wojewódzki Szpital im. Św. Ojca Pio w Przemysłu. Przeciętny czas oczekiwania na wizytę w poradniach i na oddziałach jest stosunkowo długi, na co zwracają uwagę ankietowani mieszkańcy. Wydłużony czas oczekiwania na wizytę może być jedną z przyczyn wysokiej umieralności (liczby zgonów na 100 tys. osób) na terenie miasta – od lat wskaźnik ten utrzymuje się na poziomie wyższym niż w województwie i kraju. Wpływ na wysoką umieralność ma także duża liczba seniorów. Mając na uwadze aktualne trendy demograficzne, zauważa się potrzebę wzmocnienia opieki geriatrycznej na terenie Przemysła. Problemem jest deficyt kadry medycznej, w szczególności lekarzy niektórych specjalizacji (np. lekarzy geriatrów). Mieszkańcy wskazują, że w Przemysłu szczególnie ciężko dostać się do lekarza specjalisty – długi czas oczekiwania zmusza do korzystania z prywatnych usług lekarskich, co ogranicza dostęp do opieki zdrowotnej osobom mniej zamożnym. Wiele osób zgłasza także problem z dostaniem się do lekarza rodzinnego – zaczynając od utrudnionej rejestracji w przychodniach (brak możliwości umówienia wizyty telefonicznie lub online), kończąc na długim czasie oczekiwania na wizytę.

Zmieniające się potrzeby wobec oferty usług pomocy społecznej

Z uwagi na wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, wzrasta liczba osób potrzebujących pomocy z uwagi na podeszły wiek i niepełnosprawność. Usługi opiekuńcze i oferta opieki wytchnieniowej są niewystarczające w stosunku do potrzeb. Problemem jest także niedostateczna liczba rodzin zastępczych i wspierających. Niezbędne są działania promujące rodzinną pieczę zastępczą oraz pozyskiwanie kandydatów spełniających wymagania do pełnienia roli rodziny zastępczej.

Bezrobocie

Do głównych problemów społecznych miasta należy zaliczyć bezrobocie – w ostatnich latach był to główny powód przyznawania świadczeń pomocy społecznej. Stopa bezrobocia w 2023 r. wyniosła 10%, co było wartością wyższą niż w województwie i kraju. Długotrwałe bezrobocie generuje szereg innych problemów społecznych takich jak m.in.: ubóstwo i uzależnienia. Ponadto niemożność znalezienia pracy na terenie miasta zachęca wiele osób do wyjazdu, szczególnie osób młodych i wykształconych. Odptyw mieszkańców z miasta jest spowodowany głównie nieatrakcyjnym rynkiem pracy.

Ograniczona dostępność żłobków

W mieście funkcjonują wyłącznie żłobki prywatne, z których część jest wspierana finansowo przez Miasto Przemysł. Z przeanalizowanych danych wynika, że liczba wolnych miejsc w żłobkach jest wyższa od liczby dzieci do nich zapisanych, zatem problem z dostępnością miejsc w żłobkach nie występuje. Problemem jest natomiast dostępność cenowa żłobków – respondenci w ankiecie często podkreślali, że brakuje publicznej placówki, która zaoferowałaby tańsze usługi, atrakcyjne cenowo dla rodzica. Ograniczona oferta żłobkowa często opóźnia powrót rodziców (głównie matek) na lokalny rynek pracy.

Dobrze rozwinięta oferta edukacyjna

Miasto Przemysł prowadzi 12 przedszkoli, ponadto w mieście funkcjonuje także 16 placówek prywatnych. Dostępność przedszkoli jest dobrze oceniana – liczba miejsc w placówkach przewyższa liczbę dzieci. W mieście działa kilka szkół podstawowych oraz kilkanaście szkół ponadpodstawowych oferujących różnorodne kierunki nauczania. Przemyskie licea i technika cechują się wysoką jakością nauczania, na co wskazują m.in. wysokie miejsca szkół w rankingu Perspektywy, dotyczących najlepszych liceów i techników. Ofertę edukacyjną uzupełnia Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Przemysłu.

Problemy szkół podstawowych i ponadpodstawowych

Głównym problemem w zakresie edukacji jest potrzeba rozwoju infrastruktury – budynki szkół często wymagają przeprowadzenia remontów, modernizacji, rozbudowy, doposażenia pracowni, a także przystosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Ponadto wiele szkół zgłasza zapotrzebowanie na kadre nauczania specjalnego oraz na personel uzupełniający – taki jak m.in.: psycholog, pedagog, logopeda, pielęgniarka. W zakresie oferty szkół istnieje konieczność organizacji zajęć wyrównawczych i pozalekcyjnych. Pracownicy szkół zauważają problemy wśród uczniów zarówno szkół podstawowych, jak i ponadpodstawowych – najczęściej wskazują na uzależnienie od urządzeń mobilnych, problemy z koncentracją i motywacją do nauki. Część uczniów jest uzależniona od używek – głównie papierosów elektronicznych. Ponadto istnieje potrzeba dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy, w tym podnoszenie kompetencji zawodowych uczniów w odniesieniu do wymagań potencjalnych pracodawców.

Bogate dziedzictwo historyczno-kulturowe

Ze względu na bogatą historię miasta, Przemyśl cechuje się różnorodnym dziedzictwem historyczno-kulturowym, które jest wynikiem wielowiekowego przenikania się kultur. Wydarzenia historyczne, wielokulturowość, tradycje oraz dziedzictwo materialne stanowią podstawy tożsamości miasta, a także lokalnej społeczności. Szczególną rolę odgrywają obiekty zabytkowe – Przemyśl jest jednym z miast o największej liczbie zabytków. Najważniejszym zabytkiem jest Twierdza Przemyśl, będąca pozostałością po monarchii austro-węgierskiej oraz zespół staromiejski – oba obiekty wpisane są na listę Pomników Historii. Do dziedzictwa kulturowego miasta, poza zabytkowymi obiektami zaliczają się również inne dobra kultury, w tym m.in.: zasoby archiwalne, biblioteczne, muzealne, obiekty archeologiczne, dzieła sztuk i dzieła literackie, dzieła muzyczne, dzieła malarskie, pomniki, zwyczaje, obrzędowość, język itp. Przemyśl wyróżnia się w regionie bogactwem miejscowych zbiorów oraz produkcją wydawniczą, co jest cennym elementem działań związanych z zachowaniem i promocją dziedzictwa kulturowego.

Oferta kulturalno-rozrywkowa i sportowo-rekreacyjna

Przemyśl jest jednym z głównych ośrodków kulturalno-rozrywkowych w regionie. Zasoby kulturalne miasta wynikają z jego transgranicznego położenia, wielokulturowości przejawiającej się w dziedzictwie historycznym miasta oraz rozpoznawalnych produktów turystycznych (m.in.: Twierdza Przemyśl, zabytki). W mieście organizowany jest szereg imprez kulturalno-rozrywkowych, jednakże zdaniem mieszkańców biorących udział w badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby strategii, nie jest to wystarczające –

część respondentów negatywnie oceniła istniejącą ofertę. W ich opinii problemem jest niedocieranie z ofertą do mieszkańców, brak atrakcyjnej oferty dla młodzieży oraz niski poziom niektórych imprez kulturalnych. Infrastruktura sportowo-rekreacyjna w mieście jest dość dobrze rozwinięta – mieszkańcy mają możliwość uprawiania różnych dyscyplin sportowych.

Potencjał turystyczny

Miasto posiada potencjał do rozwoju turystyki, która obecnie nie stanowi istotnego udziału w lokalnej gospodarce. Przemysł jest miastem atrakcyjnym turystycznie z powodu transgranicznego położenia, obecności rzeki San oraz licznych obiektów zabytkowych. Zabytki stanowią najważniejszy atut miasta – ze względu na ich duże zagęszczenie, Przemysł ma szansę zostać wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, dzięki czemu wzrośnie rozpoznawalność miasta na arenie międzynarodowej. Wokół miasta istnieje wiele obiektów i miejsc wartych odwiedzenia, co także wzmacnia potencjał turystyczny Przemysła. Problem stanowi istniejąca oferta noclegowa – brak hoteli o wysokim standardzie oraz niski stopień wykorzystania kluczowych walorów turystycznych miasta, w tym także niewykorzystany potencjał miejsc, które mogłyby zostać zagospodarowane na cele turystyczne. Ponadto Przemysł posiada niesprecyzowany wizerunek i cechuje się niedostateczną promocją w regionie i kraju – biorąc pod uwagę istniejące potencjały, Przemysł mógłby być miastem znacznie bardziej rozpoznawalnym. Przemysł jako miasto transgraniczne ma także szansę na rozwój turystyki biznesowej – obecnie brakuje obiektów umożliwiających organizację większych spotkań biznesowych, konferencji itp.

Niewystarczająca oferta mieszkaniowa

W ostatnich latach liczba mieszkań na terenie miasta wzrosła, lecz liczba oddawanych do użytkowania nowych mieszkań w stosunku do liczby mieszkańców była niższa w porównaniu do województwa i kraju. Dostępność cenowa mieszkań była natomiast wyższa. Na terenie miasta brakuje mieszkań przystępnych cenowo dla mniej zamożnych osób – na ten problem wskazuje głównie młodzież. Biorąc pod uwagę ceny wynajmu bądź kupna mieszkania oraz istniejący rynek pracy, oferta mieszkaniowa nie jest atrakcyjna dla osób młodych – jest to jeden z głównych czynników zachęcających młodzież do opuszczenia miasta. Na terenie miasta obserwuje się także zapotrzebowanie na mieszkania komunalne – problemem jest zły stan techniczny budynków, w których zlokalizowane są tego typu mieszkania. Budynki te wymagają szeregu prac remontowo-modernizacyjnych.

Bezpieczeństwo

Na stan bezpieczeństwa wpływa działalność przestępcza na terenie miasta oraz położenie Przemysła w obszarze transgranicznym. W ostatnich latach liczba wykroczeń odnotowanych przez Policję wzrosła, jednakże liczba zgłoszeń o interwencję od mieszkańców zmalała, co może świadczyć o zwiększonej skuteczności wykrywania przestępstw. Z badań ankietowych i jakościowych wynika, że poprawy wymaga bezpieczeństwo drogowe – w szczególności stan nawierzchni, odpowiednie oznakowanie itp. Ponadto z uwagi na zmiany klimatyczne, miasto zagrożone jest wystąpieniem powodzi i suszy, co wymaga podjęcia działań nastawionych na przygotowanie miasta do tych zmian. Istotnym problemem w tym zakresie jest niedostatecznie rozwinięta infrastruktura niezbędna dla zachowania wysokiego poziomu bezpieczeństwa, w tym np. infrastruktura telekomunikacyjna czy teleinformatyczna

STREFA GOSPODARCZA

Niedobór terenów inwestycyjnych

Obecnie w Przemysłu brakuje nowych terenów przeznaczonych pod inwestycję. Działki znajdujące się w obrębie Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej EURO-PARK WISŁOSAN zostały w pełni zagospodarowane. Pozostałych terenów inwestycyjnych jest niewiele, ponadto są one nieuzbrojone, co nie zachęca przedsiębiorców do inwestowania w mieście. Jak wynika z przeprowadzonych badań ankietowych i jakościowych, proces uzbrajania terenów trwa stosunkowo długo – niezbędne jest zatem usprawnienie tego procesu. Brak działek inwestycyjnych blokuje rozwój miasta, z tego względu zachodzi konieczność powiększenia granic administracyjnych miasta.

Potencjał do rozwoju gospodarczego

Przemysł jest jednym z głównych biegunów wzrostu w regionie i głównym miejscem pracy dla mieszkańców okolicznych gmin. Jest ostatnim większym miastem przy granicy Unii Europejskiej i jako miasto przygraniczne ma potencjał do stania się hubem logistycznym – obecnie potencjał ten pozostaje niewykorzystany, ponieważ brakuje terenów pod budowę hal magazynowych, a także odpowiednich zachęt do inwestowania w Przemysłu. Miasto może rozwijać także funkcje handlowe, w tym handel z Ukrainą. Ponadto miasto ma szansę do rozwoju gospodarczego w oparciu o turystykę, ze względu na walory dziedzictwa materialnego i atrakcyjne położenie w pobliżu Bieszczad. W celu dywersyfikacji lokalnej gospodarki niezbędny jest także rozwój innych branż, szczególnie tych związanych z inteligentnymi specjalizacjami województwa - m.in. informacją i komunikacją oraz jakością życia (turystyka zrównoważona, energia przyjazna środowisku, usługi medyczne).

Deficyty lokalnego rynku pracy

Przemysł boryka się problemem wysokiego bezrobocia, którego przyczyną jest nieatrakcyjny rynek pracy. Jak wynika z badań ankietowych i jakościowych, mieszkańcy zwracają uwagę na problem z dostępnością jakichkolwiek miejsc pracy, braku możliwości znalezienia satysfakcjonującej pracy (np. zgodnej z posiadanym wykształceniem) oraz oferowania niskich stawek wynagrodzeń przez lokalnych pracodawców. Warto wspomnieć, że zdecydowana większość młodzieży, która nie znajdzie pracy po skończeniu szkoły, planuje wyjechać z miasta do innych miejscowości w kraju lub za granicą. Brak młodych osób, które stanowią potencjalną siłę roboczą zniechęca dużych inwestorów do lokowania swoich przedsiębiorstw w Przemysłu, gdyż mogą mieć problem z pozyskaniem pracowników. Z drugiej strony brak

nowych inwestycji negatywnie odbija się na rynku pracy, co pogłębia dalszą migrację młodych osób. Niewystarczający zasób pracowników powoduje występowanie deficytów w różnych zawodach, szczególnie tych związanych z branżą przemysłową, budowlaną i logistyczną. Brak pracowników wynika także z braku odpowiednich kwalifikacji, trudnych warunków pracy i niskich wynagrodzeń – przeciętne wynagrodzenie brutto w Przemysłu w 2022 r. było o blisko 4% niższe od średniej dla województwa i o 19% niższe w porównaniu do średniej krajowej. Z badań przeprowadzonych wśród mieszkańców wynika, że większość pracodawców oferuje tzw. najniższą krajową, także na stanowiskach wymagających większych kwalifikacji i doświadczenia. Należy podkreślić, że rynek pracy jest najgorzej ocenianym aspektem funkcjonowania miasta przez mieszkańców, co wskazuje na pilną potrzebę podjęcia odpowiednich działań przez władze miasta, które przyczynią się do rozwoju gospodarki i utworzenia nowych miejsc pracy.

STREFA PRZESTRZENNO-ŚRODOWISKOWA

Niedostatecznie rozwinięty transport zbiorowy

Jak wynika z przeprowadzonych badań, większość mieszkańców porusza się po mieście własnym samochodem – niewiele osób wybiera transport zbiorowy, głównie z powodu niskiej częstotliwości kursowania autobusów oraz rozkładu jazdy niedostosowanego do potrzeb mieszkańców. Duża część osób z terenów podmiejskich dojeżdża do Przemysła do pracy i szkół, co powoduje wzmożony ruch samochodowy – główne trasy komunikacyjne korkują się w godzinach szczytu.

Rozwój sieci dróg rowerowych

W ostatnich latach wzrosła długość dróg rowerowych na terenie miasta. Problemem jest niespójność sieci dróg rowerowych, co obniża poziom bezpieczeństwa i komfortu przejazdu rowerem. Drogi dla rowerów zlokalizowane są głównie na obrzeżach miasta, co nie sprzyja przemieszczaniu się rowerem do centrum miasta – do pracy, szkół, miejsc usługowych. Transport rowerowy staje się coraz bardziej popularny, ponadto jest zeroemisyjny – z tego względu sieć dróg rowerowych powinna być nadal rozwijana i scalana w spójny system. Rozwój transportu rowerowego pozwoli na ograniczenie wykorzystywania samochodów na terenie miasta, a co za tym idzie wzrośnie przepustowość głównych dróg.

Kompaktowość miasta

Układ funkcjonalno-przestrzenny Przemysła z gęstą siecią ulic sprzyja rozwojowi mobilności miejskiej, a także umożliwia sprawne skomunikowanie całego miasta, które w przyszłości ma szansę stać się tzw. miastem 15-minutowym. Wspomniana idea polega na takim skomunikowaniu miasta, aby mieszkaniec danej dzielnicy był w stanie dotrzeć do najważniejszych miejsc w obrębie 15 minut pieszo od miejsca zamieszkania. Przemysł jest miastem małym i stosunkowo zwartym, co sprzyja rozwijaniu tego typu rozwiązań podnoszących jakość życia mieszkańców.

Potencjał transportu kolejowego

Przez Przemysł przebiega linia kolejowa nr 91, będąca elementem paneuropejskiego korytarza transportowego łączącego Niemcy, Polskę i Ukrainę. Połączenie kolejowe Rzeszów-Przemysł od lat jest sukcesywnie modernizowane – planowane są prace mające na celu zwiększenie prędkości pociągów na tej linii, co pozwoli na uruchomienie szybkich połączeń ze stolicą województwa. Ponadto istnieje szansa na reaktywację transgranicznego połączenia Przemysł-Chyrów-Ustrzyki Dolne, co w istotny sposób podniosłoby atrakcyjność turystyczną Przemysła. Rozwój transportu kolejowego pozwoli także na wykorzystanie gospodarczego potencjału miasta.

Konieczność powiększenia granic miasta

Większość terenu miasta została już zabudowana i zagospodarowana – brakuje terenów pod nowe inwestycje mieszkaniowe i gospodarcze. W ostatnich latach miasto wielokrotnie podejmowało próby poszerzenia swoich granic, jednakże starania te nie przyniosły spodziewanych efektów – udało się przyłączyć jedynie niewielkie sołectwo Kruhel Wielki. Ograniczona powierzchnia miasta stanowi poważną barierę rozwojową. Z uwagi na fakt, że Przemysł jest głównym ośrodkiem wzrostu w regionie, zatem jego sytuacja determinuje rozwój okolicznych gmin. Poszerzenie granic miasta pozwoli na ograniczenie zjawiska suburbanizacji, gdyż wiele osób wyprowadza się na tereny wiejskie graniczące z Przemysłem – są to obszary silnie powiązane funkcjonalnie z miastem. Rozwój przestrzenny Przemysła przyczyni się do wzmocnienia miasta w układzie funkcjonalnym województwa podkarpackiego oraz Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Przemysła.

Atrakcyjne położenie geograficzne

Przemysł położony jest w makroregionie Kotliny Sandomierskiej oraz Pogórza Środkowobeskidzkiego, u podnóża Bieszczadów. Lesistość miasta jest niska, jednakże w pobliżu znajduje się wiele terenów leśnych oraz objętych różnymi formami ochrony przyrody, przez co atrakcyjność przyrodnicza miasta jest wysoka. Przez miasto przepływa rzeka San, której obecność zwiększa atrakcyjność turystyczną miasta. Przez San przebiega szlak wodny „Błękitny San”, wzdłuż którego organizowane są spływy kajakowe, a także odbywają się różnego rodzaju wydarzenia.

Standard przestrzeni publicznych i infrastruktury

Na terenie miasta występuje wiele obiektów zabytkowych – z jednej strony jest to istotny atut miasta, z drugiej utrzymanie zabytków w dobrym stanie jest kosztowne. Część obiektów zabytkowych wymaga odrestaurowania i generalnego remontu. Miasto posiada miejsca i obiekty, które mogłyby zostać zagospodarowane na cele społeczne bądź turystyczne, a obecnie ich potencjał zostaje niewykorzystany. W przestrzeni miejskiej zauważalne są bariery architektoniczne, które utrudniają osobom starszym, chorym i z niepełnosprawnościami na bezpieczne poruszanie się po mieście. Warto zaznaczyć, że część obiektów i miejsc wymaga przystosowania do osób ze specjalnymi potrzebami.

Zmiany klimatu

Postępujące zmiany klimatu wpływają na jakość życia mieszkańców Przemysła. W najbliższych latach prognozuje się większe natężenie negatywnych zjawisk spowodowanych klimatem, takich jak ulewne deszcze, silne wiatry, gwałtowne burze, okresy suszy i wysokie temperatury. Obecnie na terenie miasta, szczególnie w centrum jest zbyt mało terenów zielonych oraz zbyt dużo gruntów zabetonowanych, co wpływa na zjawisko występowania miejskiej wyspy ciepła. Negatywnym zjawiskiem jest także presja urbanizacyjna na tereny zielone. Ponadto miasto cechuje się niską jakością powietrza i złym stanem wód.

Infrastruktura i usługi komunalne

Infrastruktura wodno-kanalizacyjna na terenie miasta jest stosunkowo dobrze rozwinięta, jednakże wymaga modernizacji. Część mieszkańców miasta nie ma dostępu do sieci kanalizacyjnej. W mieście brakuje sprawnego systemu retencji i odprowadzania wód deszczowych, na co uwagę zwrócili mieszkańcy w badaniach ankietowych i jakościowych – tego typu system jest szczególnie istotny biorąc pod uwagę zmiany klimatu i powszechniejsze występowanie tzw. deszczy nawaalnych.

1.5. Analiza SWOT

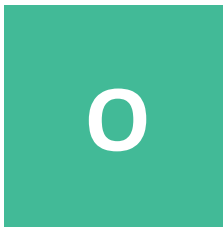
Analiza danych zastanych oraz przeprowadzenie badań jakościowych i ilościowych pozwoliły na zidentyfikowanie kluczowych problemów i potencjałów Przemysła. W celu usystematyzowania zebranych informacji, na bazie wypracowanych wniosków z diagnozy strategicznej przeprowadzono analizę SWOT. W jej ramach wyodrębniono:

Strengths – mocne strony (pozytywne uwarunkowania wewnętrzne), stanowiące potencjał rozwojowy miasta

Weaknesses – słabe strony (negatywne uwarunkowania wewnętrzne), ograniczające rozwój miasta

Opportunities – szanse, pozytywne czynniki zewnętrzne sprzyjające dalszemu rozwojowi miasta

Threats – zagrożenia (negatywne czynniki zewnętrzne) postrzegane jako bariery dla dalszego rozwoju miasta

Mocne strony	Ranga miasta – jedno z głównych ośrodków subregionalnych w województwie podkarpackim, rdzeń miejskiego obszaru funkcjonalnego	Niekorzystna sytuacja demograficzna – postępujący spadek liczby mieszkańców, negatywne prognozy demograficzne	
	Lokalizacja – położenie w obszarze przygranicznym (Ukraina, Słowacja), w pobliżu ważnych szlaków tranzytowych	Starzenie się społeczności lokalnej – co wynika z ujemnego przyrostu naturalnego i salda migracji	
	Dostępność komunikacyjna – przez miasto przebiegają dwie drogi krajowe nr 28 i 77, linie kolejowe o znaczeniu europejskim (nr 91), w pobliżu autostrada A4	Migracje młodych osób – do większych miast, co wynika z planów edukacyjnych i zarobkowych	
	Dziedzictwo materialne i niematerialne – duża liczba cennych obiektów zabytkowych (m.in. Twierdza Przemysł), historyczny układ urbanistyczny miasta, historia miasta	Zła sytuacja na lokalnym rynku pracy – słaba dywersyfikacja ofert pracy, niskie zarobki, nieatrakcyjne warunki pracy, jest to najgorzej oceniany aspekt funkcjonowania miasta przez mieszkańców	
	Walory przyrodniczo-geograficzne – położenie w pobliżu Bieszczadów, malownicze ukształtowanie terenu, bliskość obszarów cennych przyrodniczo, rzeka San	Wysokie bezrobocie – jest to główny powód migracji młodych i przyznawanych świadczeń pomocy społecznej	
	Kompaktość miasta – możliwość wdrażania idei miasta 15-minutowego	Niedobór terenów inwestycyjnych – wynikający z konieczności poszerzenia granic miasta, brak uzbrojonych terenów inwestycyjnych	
	Atrakcyjność inwestycyjna – miasto transgraniczne, możliwość rozwoju sektora logistycznego, współpraca z Ukrainą	Funkcjonowanie ochrony zdrowia – długi czas oczekiwania na wizytę, problem z dostępem do lekarzy specjalistów	
	Dobrze rozwinięta oferta edukacyjna - obejmująca kształcenie na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym, w tym branżowym	Wzrost zapotrzebowania na pomoc społeczną - w zakresie usług opiekuńczych i opieki wytchnieniowej, co wynika ze wzrostu liczby seniorów	
	Obecność sektora akademickiego - Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Przemysłu	Niewystarczająca oferta mieszkaniowa – szczególnie dla osób młodych, istniejące zapotrzebowanie na mieszkania komunalne	
	Funkcjonowanie dużej placówki medycznej na terenie miasta - Wojewódzkiego Szpitala im. Św. Ojca Pio w Przemysłu	Niewystarczająca oferta transportu publicznego – generująca nadmierny ruch samochodowy w centrum miasta	
	Cyfryzacja - wysoka cyfryzacja usług administracyjnych i wprowadzanie idei Smart City	Niska aktywność społeczna – niska inicjatywa społeczna wśród mieszkańców, brak poczucia sprawczości i współodpowiedzialności za miasto	Słabe strony
	Działalność instytucji kultury – w zakresie upowszechniania dziedzictwa kulturowego Przemysła, w tym organizacji wielu wydarzeń kulturalno-rekreacyjnych	Zła jakość powietrza - szczególnie w okresie jesienno-zimowym	

Szanse	Pozyskanie środków na dofinansowanie różnych projektów z funduszy Unii Europejskiej	Niestabilna sytuacja na świecie spowodowana m.in. wojną w Ukrainie	
	Współpraca w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych MOF Przemysła	Postępująca depopulacja miasta, związana z negatywnymi zjawiskami demograficznymi, w tym odpływem ludzi młodych	
	Reaktywacja transgranicznego połączenia kolejowego Przemysł – Chyrów – Ustrzyki Dolne		
	Dalsza modernizacja linii kolejowej Przemysł – Rzeszów, uruchomienie na tej linii szybkich pociągów	Zagrożenia naturalne wynikające ze zmian klimatu takie jak wichury, susze, gwałtowne powodzie	
	Powiększenie granic administracyjnych miasta	Dalszy wzrost zapotrzebowania na usługi medyczne i opiekuńcze, co związane jest ze starzeniem się społeczności lokalnej	
	Wykorzystanie potencjału turystycznego do rozwoju sektora turystycznego	Konkurencyjność innych ośrodków miejskich, w szczególności stolicy województwa	
	Zagospodarowanie rzeki San, rozwinięcie turystyki wodnej	Zakwalifikowanie Przemysła do miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze – dalsza utrata funkcji	
	Zacieśnianie współpracy społeczno-gospodarczej z Ukrainą	Zmniejszenie zainteresowania młodzieży kształceniem zawodowym skutkujący niedoborem pracowników w niektórych branżach	Zagrożenia
	Wpisanie miasta na listę UNESCO	Niskie zainteresowanie Przemysłem ze strony inwestorów zewnętrznych	
	Przyciągnięcie inwestorów i stworzenie nowych, atrakcyjnych miejsc pracy, stworzenie hubu logistycznego na terenie miasta		

2. Część strategiczna

2.1 Założenia rozwojowe

Założenia rozwojowe dla interwencji strategicznej na lata 2025-2035 zostały zdefiniowane w odniesieniu do wyzwań stojących przed Przemysłem, a także potencjałów i zasobów miasta, które odpowiednio wykorzystane będą stanowiły podstawę do poprawy jego sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej. Ponadto, w określeniu kluczowych kierunków rozwoju miasta uwzględniono zidentyfikowane szanse i bariery rozwojowe wynikające z zewnętrznych uwarunkowań charakterystycznych dla regionu.

Przemysł 2035 kluczowe uwarunkowania rozwojowe

Korzystne		Niekorzystne	
Transgraniczny charakter miasta	Kapitał ludzki i społeczny	Depopulacja i starzenie się społeczeństwa	Postępujące zmiany klimatu
Bogate dziedzictwo historyczno-kulturowe	Bogata oferta usług publicznych	Ograniczony rynek pracy i umiarkowana przedsiębiorczość	Migracje, zwłaszcza odpływ młodych osób z miasta
Wielokulturowość	Kompaktowość miasta	Nieadekwatna do zapotrzebowania oferta mieszkaniowa	Ograniczone możliwości rozwoju przestrzennego
Walory przyrodniczo-krajobrazowe	Dostępność komunikacyjna	Peryferyjne położenie	Niski poziom aktywności społecznej

Zarówno w Przemysłu, jak i w całym województwie podkarpackim oraz kraju, widoczne są postępujące tendencje demograficzne związane z migracjami oraz starzeniem się społeczeństwa. Stopniowa depopulacja dotykająca przede wszystkim większe miasta wynika z sytuacji społeczno-ekonomicznej (np. gentryfikacji i wysokich cen nieruchomości) oraz ze zmieniających się trendów, zgodnie z którymi ludzie decydują się na przeprowadzkę na oddalone od centrum osiedla lub do okolicznych wsi (suburbanizacja). W przypadku Przemysła, wśród najistotniejszych czynników determinujących spadek liczby jego mieszkańców w ostatnich latach wymienić można ograniczony rynek pracy oraz ofertę mieszkaniową nieodpowiadającą aktualnemu zapotrzebowaniu, co obniża atrakcyjność miasta przede wszystkim w oczach młodych osób. Młodzi często decydują się na przeprowadzkę przede wszystkim na etapie wyboru studiów, kiedy to wybierają konkurencyjną ofertę większych miast, głównie Rzeszowa i Krakowa. Migracje takie znajdują odzwierciedlenie w strukturze demograficznej oraz bilansie zasobów kapitału ludzkiego i społecznego miasta, w konsekwencji ograniczając jego dalszy rozwój społeczno-gospodarczy.

Przemysł posiada jednak szeroki katalog mocnych stron, atutów stanowiących potencjał do zatrzymania negatywnych trendów oraz wzmocnienia konkurencyjności miasta w regionie. Bogata oferta usług (zarówno podstawowych, jak i usług wyższego rzędu) sprawia bowiem, że Przemysł dysponuje dogodnymi warunkami do życia – niezbędne jest jednak podnoszenie jakości i rozwijanie tej oferty tak, aby odpowiadać na zmieniające się stale potrzeby i oczekiwania mieszkańców. Elastyczne podejście do rozwijania oferty uwzględniające cykl dnia (dom-praca/szkoła-czas wolny-dom) oraz różne style życia stanowi podstawę do podniesienia jakości życia w mieście oraz zwiększenia poziomu atrakcyjności Przemysła w oczach jego obecnych i przyszłych mieszkańców.

Potencjał Przemysła związany jest również z wysoką dostępnością komunikacyjną, prężnie rozbudowywaną infrastrukturą oraz kapitałem ludzkim i społecznym, co może przekładać się na dynamiczny rozwój, w którym uczestniczą nie tylko przedstawiciele samorządu, ale również mieszkańcy i przedsiębiorcy. Aktywizacja lokalnego środowiska społecznego i gospodarczego jest podstawą do rozwiązywaniu wspólnych problemów, budowania partnerstw oraz tworzenia pozytywnej atmosfery współpracy. Dzięki temu Przemysł ma szansę rozwijać się wielokierunkowo i stać się symbolem dynamicznego rozwoju i otwartości na nowe możliwości.

Ze względu na bogatą historię miasta, Przemysł cechuje się różnorodnym dziedzictwem historyczno-kulturowym, które jest wynikiem wielowiekowego przenikania się kultur. Wydarzenia historyczne, wielokulturowość, tradycje oraz dziedzictwo materialne stanowią podstawy tożsamości miasta, a także lokalnej społeczności oraz stanowią potencjał do rozwijania jego funkcji turystycznych. Różnorodność i bogactwo kulturowe miasta, wraz z jego strategicznym położeniem na mapie Polski i Europy, już teraz

przyciąga nie tylko turystów, ale także inwestorów zainteresowanych rozwijaniem swojej działalności na nowym, obiecującym rynku. Kluczem do sukcesu jest jednak wypracowanie i realizacja kompleksowej strategii ukierunkowanej na umacnianie marki miasta i tworzenie dogodnych warunków do dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego.

Mimo problemów zidentyfikowanych na drodze analizy lokalnego rynku pracy, nie ma wątpliwości, że Przemysł jest jednym z głównych biegunów wzrostu w regionie i głównym miejscem pracy dla mieszkańców okolicznych gmin. Z uwagi na peryferyjne położenie miasta, w kontekście równoważenia rozwoju w województwie podkarpackim zostało jednak zakwalifikowane do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją na poziomie regionalnym. Lokalizacja Przemysła z jednej strony stanowi zatem czynnik hamujący jego dalszy rozwój społeczno-gospodarczy, a z drugiej położenie w pasie przygranicznym jest potencjałem do wzmacniania jego funkcji gospodarczych, przede wszystkim biorąc pod uwagę charakter miasta transgranicznego, „otwartej bramy” na wschód i zachód. Przemysł, jako ostatnie większe miasto przy granicy Unii Europejskiej ma predyspozycje do stania się jednym z kluczowych centrów logistycznych i ośrodków handlu międzynarodowego w kraju. Bariery dla podniesienia rangi i poziomu konkurencyjności miasta są jednak ograniczone możliwości rozwoju struktury funkcjonalno-przestrzennej związane z limitem chłonności terenów przeznaczonych pod zabudowę i nowe inwestycje.

Ważnym aspektem warunkującym obecną oraz przewidywaną sytuację Przemysła jest również kryzys klimatyczny, który wiąże się z koniecznością dostosowywania miejskiej infrastruktury i przestrzeni do postępujących zmian oraz podejmowania działań mających na celu minimalizowanie negatywnego wpływu działalności człowieka na stan środowiska. Z tego względu coraz większą rolę w procesie planowania strategicznego oraz zarządzania miastem i jego zasobami odgrywają nowoczesne rozwiązania z zakresu biało-niebiesko-zielonej infrastruktury, przy czym kluczowym założeniem jest uwzględnianie długiej perspektywy funkcjonowania miasta zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Walory przyrodniczo-krajobrazowe miasta, w tym przede wszystkim ekosystem rzeki San, stwarzają doskonałe warunki do kształtowania atrakcyjnej przestrzeni do życia – tereny przybrzeżne stanowią miejsce kumulacji funkcji rekreacyjno-sportowych, a towarzysząca im zieleń miejska odgrywa ważną rolę w procesie oczyszczania powietrza, retencjonowania wody czy ograniczania hałasu, co przekłada się na komfort życia mieszkańców. Te uwarunkowania przyrodnicze i wysoka jakość środowiska nie tylko podnoszą zatem jakość struktury przestrzenno-funkcjonalnej miasta, lecz przede wszystkim stanowią warunek konieczny do jego funkcjonowania i dalszego rozwoju.

2.2 Wizja i misja rozwoju miasta

Przemysł trafnie identyfikuje niekorzystne zjawiska i problemy oraz sprawnie wypracowuje efektywne rozwiązania umożliwiające ich ograniczanie lub niwelowanie. Dzięki wielokierunkowej, sukcesywnie realizowanej przez samorząd interwencji, we współpracy z mieszkańcami i partnerami społeczno-gospodarczymi możliwe będzie skuteczne przeciwdziałanie depopulacji, stymulowanie lokalnej gospodarki i rynku pracy oraz stopniowe wzmocnienie konkurencyjności miasta w województwie podkarpackim.

W celu określenia głównego kierunku, w jakim będzie zmierzała polityka rozwojowa Miasta Przemysła, sformułowano misję stanowiącą nadrzędny cel przyświecający działaniom samorządu, lokalnej społeczności i innym interesariuszom. Jest to swego rodzaju deklaracja, określająca główne intencje i wartości, którymi kieruje się Miasto w procesie rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego.

MISJA

Podniesienie rangi Przemysła w regionie dzięki wykorzystywaniu przewag konkurencyjnych oraz zrównoważonemu rozwojowi społeczno-gospodarczemu i przestrzennemu

Realizacji tak zdefiniowanej misji sprzyjać będzie działanie zgodne z określonymi zasadami, jakimi powinien kierować się nie tylko samorząd, ale wszyscy interesariusze rozwoju Przemysła.

Zasady horyzontalne

				
Dbamy	Dążymy	Pielęgnowujemy	Działamy	Przyjmujemy
o dobrostan mieszkańców, podporządkowując rozwój miasta ich potrzebom i oczekiwaniom	do godzenia interesów środowiska społecznego i gospodarczego tak, aby rozwój miasta przekładał się na korzyści wszystkich jego interesariuszy	wspólne dziedzictwo i wartości oraz działamy w duchu otwartości, tolerancji, dialogu i włączenia społecznego	zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju i razem troszczymy się o wspólną przestrzeń i środowisko	długookresowe podejście do analizowania, planowania i urzeczywistniania wizji rozwoju Miasta

Wspólne działania zorientowane na osiągnięcie nadrzędnego celu określonego w misji przełożą się na wielokierunkowy rozwój Przemysła. Celem sprecyzowania zakładanych rezultatów interwencji strategicznej, dla poszczególnych aspektów rozwoju miasta zdefiniowano jego wizję w perspektywie 2035 roku. Poszczególne elementy wizji wskazują jednocześnie kluczowe kierunki działań i określają stan, do jakiego działania te w najbliższych latach będą prowadzić.

Przemysł 2035	
Jakość życia	W Przemysłu dba się o dobrostan mieszkańców, zatem oferta miejska rozwijana jest zgodnie z ich potrzebami i oczekiwaniami oraz z uwzględnieniem przy tym obecnych i prognozowanych trendów demograficznych. Przemysł jest miastem wygodnym, gwarantującym dogodne warunki do życia według indywidualnych preferencji, zarówno w rodzinie, jak i w pojedynkę. Miasto zaspokaja podstawowe potrzeby dzieci i dorosłych, zapewniając przy tym szerokie możliwości wyboru wysokiej jakości edukacji, atrakcyjnej pracy, czy spędzania czasu wolnego na różne sposoby. Przemysł jest atrakcyjnym miejscem do zamieszkania – efektywna polityka miejska przekonuje młodych do pozostania tutaj na stałe oraz przyciąga nowych mieszkańców.
Wspólnota	Przemysł buduje silną wspólnotę lokalną i wspiera kluczowy kapitał miasta, jakim są jego mieszkańcy. W Przemysłu każdy ma zapewnione równe szanse w dostępie do oferty usług i infrastruktury, a kluczowe przedsięwzięcia są planowane i realizowane z udziałem lokalnej społeczności, dzięki czemu ich efekty są korzystne dla wszystkich. Społeczność Przemysła jest zintegrowana, czemu służy solidarna dbałość o wspólną przestrzeń oraz dziedzictwo historyczno-kulturowe. Przemysł to miasto otwarte, dążące do rozwoju inkluzywnego społeczeństwa opartego na różnorodności, tolerancji i poczuciu wspólnoty międzykulturowej i międzypokoleniowej. Przemysł, jako miasto wielu kultur stawia na otwartość i dialog, co sprzyja wzmocnieniu więzi społecznych, integracji i synergii mieszkańców. Lokalna społeczność integruje się wokół wspólnego bogatego dziedzictwa historyczno-kulturowego, co sprzyja budowaniu i zacieśnianiu więzi międzypokoleniowych i międzykulturowych.
Bezpieczeństwo	W Przemysłu jest bezpiecznie. Mieszkańcy korzystają z jego oferty i infrastruktury miejskiej bez obaw o ewentualne incydenty w przestrzeni publicznej. Miasto monitoruje i sprawnie identyfikuje potencjalne zagrożenia oraz posiada sprawny system reagowania na sytuacje kryzysowe. Proces zarządzania miastem odbywa się z uwzględnieniem długiej perspektywy, w warunkach zrównoważonego rozwoju, co przekłada się na bezpieczeństwo obecnych oraz przyszłych pokoleń.
Marka i wizerunek	Przemysł cieszy się pozytywnym wizerunkiem wśród jego mieszkańców, odwiedzających miasto turystów oraz inwestorów. Marka miasta i jej poszczególne elementy bazują na pozytywnych skojarzeniach i są rozpoznawalne w całym kraju. Mieszkańcy Przemysła są dumni ze swojego pochodzenia, a turyści chętnie wracają do ulubionych miejsc i polecają je znajomym. Atrakcyjność inwestycyjna miasta przyciąga przedsiębiorców.
Dziedzictwo historyczno-kulturowe	Bogate, różnorodne dziedzictwo historyczno-kulturowe Przemysła buduje jego unikalną tożsamość i charakter. Lokalna kultura i sztuka, architektura i urbanistyka czy kuchnia stanowią elementy składowe rozpoznawalnej na dużą skalę marki miejskiej i budują wartość miasta pod kątem społeczno-kulturowym. Wyjątkowe wartości historyczne Twierdzy Przemysł i zespołu staromiejskiego są doceniane nie tylko w kraju, ale również na całym świecie.

Turystyka	Przemysł jest niezwykle atrakcyjnym celem turystycznym i zachwyca odwiedzających z różnych zakątków kraju oraz zza granicy. Bogata oferta usług i produktów turystycznych odpowiada na aktualne trendy i cieszy się zainteresowaniem przez cały rok. Przemysł promuje przy tym swoje zasoby i zarządza nimi w taki sposób, aby zachowana została integralność społeczna i kulturowa miasta. Dzięki zintegrowanym działaniom ukierunkowanym na rozwój turystyki zrównoważonej, ruch turystyczny nie wywiera negatywnego wpływu na środowisko naturalne, lokalną kulturę i społeczność.
Rynek pracy	Przemysł jest miastem szerokiej możliwości rozwoju zawodowego. Jego mieszkańcy od młodszych lat otrzymują wsparcie w zakresie reorientacji zawodowej i mają dostęp do wysokiej jakości kształcenia odpowiadającego na aktualne potrzeby pracodawców oraz dostosowanego do indywidualnych preferencji przyszłych pracowników.
Gospodarka	Jako ważne centrum gospodarcze regionu, Przemysł przyciąga przedsiębiorców, inwestorów i specjalistów z różnych branż, którzy mają tu zapewnione dogodne warunki do zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej. Samorząd inicjuje i wspiera współpracę oraz sieciowanie różnych podmiotów, co podnosi poziom ich konkurencyjności w regionie. Dzięki prężnie działającym przedsiębiorstwom, mieszkańcy mają z kolei dostęp do szerokiego rynku zbytu i rynku pracy. Miasto wykorzystuje swoje potencjały bazujące na walorach historyczno-kulturowych i przyrodniczo-krajobrazowych, ożywiając sektor turystyki oraz rozwijając branże kreatywne związane z wszelką działalnością artystyczną. Różnorodność i bogactwo kulturowe miasta, wraz z jego strategicznym położeniem na mapie Polski i Europy, przyciąga nie tylko turystów, ale także inwestorów zainteresowanych rozwijaniem swojej działalności na obiecującym rynku.
Transport	Przemysł posiada dogodne połączenia z innymi większymi i mniejszymi ośrodkami w regionie, dzięki czemu jego mieszkańcy mają dostęp do szerokiego rynku pracy oraz zróżnicowanej oferty usług. Wewnętrzna komunikacja miejska zapewnia z kolei możliwość sprawnego przemieszczania się w obrębie miasta i korzystania z jego bogatej oferty. Niezawodny, dostępny dla wszystkich transport zbiorowy oraz stale rozwijane elementy mikromobilności miejskiej podnoszą jakość i komfort życia mieszkańców, ułatwiając dojazdy do szkół, pracy, urzędów czy placówek kultury.
Przestrzeń	Przemysł jest miastem kompaktowym i wygodnym dzięki racjonalnemu gospodarowaniu przestrzenią. Przestrzenie publiczne są funkcjonalne i zadbane, dzięki czemu mieszkańcy miasta oraz odwiedzający je turyści czują się bezpiecznie i z chęcią spędzają czas poza domem. Dostępność zieleni w otoczeniu oddziałuje zarówno na samopoczucie ludzi, jak i sprzyja adaptacji miasta do zmian klimatu poprzez zapewnianie odpowiedniej temperatury i jakości powietrza, ograniczając przy tym poziom zanieczyszczeń oraz hałasu.
Mieszkalnictwo	W Przemysłu dobrze się mieszka. Prowadzona tu polityka mieszkaniowa stwarza dogodne warunki do kupna lub wynajmu własnego mieszkania w bezpiecznej okolicy, w której dostępne są podstawowe usługi i niezbędna infrastruktura.
Infrastruktura	Przemysł dysponuje nowoczesną infrastrukturą niezbędną do sprawnego świadczenia usług komunalnych oraz utrzymania wydajności systemów miejskich. Implementacja rozwiązań z zakresu smart city idzie tutaj w parze z rozbudową biało-niebiesko-zielonej infrastruktury, z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju, co sprawia, że miasto staje się odporne na zmiany klimatu.

<p>Środowisko</p>	<p>Miasto i jego mieszkańcy są świadomi tego, jak ważne jest środowisko naturalne. Przemysł racjonalnie gospodaruje zatem dostępnymi zasobami i rozwija infrastrukturę w sposób zrównoważony, dzięki czemu przystosowuje się do postępujących zmian klimatu i ułatwia procedury reagowania na sytuacje kryzysowe. Miasto jest zarządzane w taki sposób, aby zabezpieczać jego obecnych i przyszłych mieszkańców oraz dobra materialne przed skutkami kryzysu klimatycznego, jednocześnie dbając o to, aby minimalizować negatywny wpływ swoich działań na środowisko. W trosce o wspólne otoczenie i cenne zasoby przyrodnicze, w swoich działaniach jednoczą się wszyscy interesariusze – samorząd, mieszkańcy, przedsiębiorcy i przedstawiciele organizacji pozarządowych. Dzięki temu Przemysł jest miastem gotowym na wyzwania wynikające ze zmian klimatu, posiadającym znaczny potencjał adaptacyjny, zapewniający mieszkańcom bezpieczeństwo w warunkach zmieniającego się klimatu.</p>
<p>Zarządzanie, współpraca i partnerstwo</p>	<p>Przemysł jest zarządzany sprawnie i efektywnie. Samorząd w swoich działaniach skupia się na długiej perspektywie, uwzględniając przy tym kluczowe deficyty i problemy rozwojowe miasta oraz wykorzystuje dostępne potencjały. W realizację zadań publicznych samorząd angażuje szeroką grupę interesariuszy, dzięki czemu realizowane inwestycje i podejmowane działania odpowiadają na potrzeby i oczekiwania ich docelowych odbiorców, co zapewnia trafność i skuteczność polityki rozwojowej. Aktywizowanie lokalnego środowiska społecznego i gospodarczego sprzyja rozwiązywaniu wspólnych problemów, budowaniu partnerstw oraz tworzeniu pozytywnej atmosfery współpracy.</p>

2.3 Cele strategiczne i kierunki działań podejmowanych dla ich osiągnięcia

Rozdział odnosi się do art. 10e. ust. 3 pkt 1 i 2 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.) wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym (pkt 1), a także kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych (pkt 2)..

Osiągnięcie zakładanych rezultatów możliwe będzie dzięki realizacji celów strategicznych ukierunkowanych na poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej miasta oraz rozwój struktury funkcjonalno-przestrzennej. Kluczowe sfery funkcjonowania miasta – społeczna, gospodarcza, przestrzenna i środowiskowa – są wobec siebie komplementarne i wzajemnie na siebie oddziałują. Z tego względu interwencja strategiczna zakłada realizację zintegrowanych działań uwzględniających różnorodne aspekty rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego oraz zakładających wielokierunkowy rozwój Miasta Przemysła.

Sfera	SPOŁECZNA		GOSPODARCZA		PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA		ŚRODOWISKOWA			
Cele strategiczne	Cel 1. Przemysł miastem z bogatą ofertą usług odpowiadającą na potrzeby mieszkańców		Cel 2. Marka Przemysła wyróżniająca się bogatym dziedzictwem i kapitałem społeczno-gospodarczym		Cel 3. Nowoczesna gospodarka i przedsiębiorczość Przemysła o wysokim poziomie konkurencyjności w regionie		Cel 4. Efektywna infrastruktura i wysoki standard przestrzeni miejskiej Przemysła		Cel 5. Przemysł odporny na zmiany klimatu	
Kierunki działań	1.1.	Wysoki standard usług publicznych	2.1.	Kapitał społeczno-gospodarczy	3.1.	Konkurencyjny rynek pracy	4.1.	Sprawny transport i mobilność	5.1.	Troska o środowisko i warunki życia
	1.2.	Efektywna polityka społeczna	2.2.	Czytelna marka miasta	3.2.	Atrakcyjność inwestycyjna	4.2.	Wysoki standard przestrzeni		
	1.3.	Atrakcyjna oferta spędzania czasu wolnego	2.3.	Bogate dziedzictwo historyczno-kulturowe	3.3.	Konkurencyjna gospodarka	4.3.	Efektywna infrastruktura		
	1.4.	Wysoki poziom bezpieczeństwa			3.4.	Rozwinięte funkcje turystyczne	4.4.	Wysoki standard zasobu mieszkaniowego		
Cel horyzontalny	Cel 6. Przemysł miastem efektywnie zarządzanym									
Kierunki działań	6.1.	Efektywne zarządzanie								
	6.2.	Współpraca i partnerstwo								

Cel 1.	Przemysł miastem z bogatą ofertą usług odpowiadającą na potrzeby mieszkańców	<p>Cel skupiony jest na zapewnieniu wysokiej jakości życia w mieście i tworzeniu warunków do rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego poprzez zaspokajanie potrzeb mieszkańców oraz rozwijaniu oferty miejskiej zgodnie z ich oczekiwaniami. Przemysł dąży do bycia miastem odpowiednim dla każdego, a więc takim, które zapewnia zarówno dostęp do wysokiej jakości edukacji, jak i rozrywki oraz możliwości rozwoju zawodowego, satysfakcjonując młodych ludzi, a także dostosowuje ofertę do zmieniających się tendencji demograficznych, odpowiadając na potrzeby seniorów.</p>
---------------	---	---

KIERUNKI DZIAŁAŃ	
Wysoki standard usług publicznych	<p>Podstawą jest poprawa komfortu i jakości życia wszystkich mieszkańców Przemysła poprzez rozwijanie i podnoszenie jakości oferty usług publicznych. Działania ukierunkowane będą zatem na zwiększenie dostępności i podniesienie jakości oferty edukacyjnej, usług opieki medycznej, czy usług opiekuńczych, skierowanych zarówno dla dzieci, jak i seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami.</p>
Efektywna polityka społeczna	<p>Głównym założeniem dla efektywnej polityki społecznej Przemysła jest planowanie i wdrażanie efektywnych rozwiązań wspierających mieszkańców ze wszystkich grup wiekowych i społecznych. Ze względu na postępujący proces starzenia się społeczeństwa podstawą staje się bowiem rozwijanie usług dla seniorów, a także wzmacnianie polityki prorodzinnej poprzez budowanie dogodnych warunków do zakładania rodziny i realizację przedsięwzięć mających na celu zatrzymanie w mieście ludzi młodych. Kluczowe jest przy tym wspieranie kapitału ludzkiego i społecznego oraz zapewnianie ładu społecznego poprzez gwarantowanie równych szans wszystkim mieszkańcom miasta. Interwencja w tym zakresie obejmuje zarówno zapewnienie wsparcia osobom w kryzysie, jak i tworzenie dogodnych warunków do zakładania rodziny, samorozwoju i prowadzenia stylu życia według indywidualnych preferencji – czy to w pojedynkę, czy wspólnie z dużą rodziną. Istotne jest zatem koordynowanie działań z zakresu polityki społecznej z polityką gospodarczą, w tym w zakresie przeciwdziałania bezrobociu oraz gwarantowania równych szans na rynku pracy.</p>
Atrakcyjna oferta spędzania czasu wolnego	<p>Podstawą interwencji w tym zakresie jest rozwijanie przemysłu czasu wolnego w celu zapewnienia oferty odpowiadającej na zmieniające się potrzeby i oczekiwania mieszkańców (jak również turystów) wobec możliwości spędzania czasu wolnego, doświadczania nowych rzeczy i rozwijania zainteresowań. Działania ukierunkowane na rozwój tej oferty będą obejmowały zarówno rozbudowę i modernizację infrastruktury, jak i podnoszenie jakości oferty kulturalnej, sportowej, rekreacyjnej i rozrywkowej oraz uzupełnianie jej o nowe elementy zgodnie z identyfikowanym zapotrzebowaniem. Istotnym elementem działań w tym zakresie będzie współpraca z Przemyskim Centrum Kultury i Nauki ZAMEK, Przemyskim Ośrodkiem Sportu i Rekreacji, Przemyską Biblioteką Publiczną im. Ignacego Krasickiego oraz innymi instytucjami funkcjonującymi w mieście, a także wspieranie ich działalności w celu budowania zintegrowanej, szerokiej i atrakcyjnej oferty.</p>
Wysoki poziom bezpieczeństwa	<p>Problematyka bezpieczeństwa obejmuje zarówno kwestie zrównoważonego rozwoju w warunkach postępujących zmian klimatu oraz reagowania na ich negatywne skutki (zagrożenie suszą, pożarami, czy powodzią), jak i bezpieczeństwa życia codziennego. Interwencja w tym zakresie obejmuje zatem kwestie związane z przestępczością, zdarzeniami w ruchu drogowym czy zagrożeniami ekologicznymi, jak i postępującymi zmianami klimatu i zagrożeniem wystąpienia ekstremalnych zjawisk pogodowych i ich następstw. Aspekt bezpieczeństwa w Przemysku jest szczególnie istotny również w kontekście położenia miasta w pasie przygranicznym, w sąsiedztwie Ukrainy, gdzie</p>

aktualnie toczy się wojna. Ze względu na szeroki katalog aktualnie występujących i potencjalnych zagrożeń, niezbędne jest zatem rozwijanie i integrowanie systemów bezpieczeństwa w mieście oraz rozbudowywanie niezbędnej infrastruktury w celu zapewnienia efektywnego zarządzania sytuacjami kryzysowymi i zwiększania poziomu bezpieczeństwa mieszkańców oraz osób odwiedzających Przemysł.

Podstawą działań będzie skuteczne zarządzanie zmianami demograficznymi i migracyjnymi oraz ich konsekwencjami dla rozwoju miasta. Zakłada się, że będzie to możliwe dzięki wdrażaniu kompleksowych rozwiązań ukierunkowanych na zwiększenie atrakcyjności Przemysła jako miejsca zamieszkania, nauki, pracy i spędzania czasu wolnego, prowadzących do zatrzymania odpływu mieszkańców, w szczególności osób młodych, zachęcania do powrotów osób, które w przeszłości opuściły miasto, stwarzania warunków wspierających zakładanie rodzin przez osoby młode oraz przyciągania nowych mieszkańców.

Cel 2.

Marka Przemysła wyróżniająca się bogatym dziedzictwem i kapitałem społeczno-gospodarczym

Kształtowanie wizerunku miasta zakłada realizację działań nie tylko pod kątem budowania marki turystycznej i gospodarczej, ale również wizerunku miasta gwarantującego wysoką jakość życia, szeroki wachlarz możliwości samorozwoju i rozwoju

zawodowego, czy dogodne warunki do zakładania rodziny. Miasto posiada Strategię Marki i Komunikacji Marketingowej Przemysła na lata 2024–2030, w której zidentyfikowano kluczowe lokalne potencjały i określono potencjalne zagrożenia oraz na podstawie szczegółowej analizy dostępnych rozwiązań wypracowano marki strategiczne oraz marki wzmacniające wraz z planem ich budowania i wzmacniania. Jako strategiczne marki przyjęto:

1	Przemysł Otwarty
2	Przemysł – Scena historii i autentyczności
3	Invest in Przemysł

Są to marki dominujące w wizerunku Przemysła, odpowiadające polom kompetencji wyznaczonym w modelu tożsamości marki Przemysła (zrównoważony rozwój, integracja społeczności lokalnej, adaptacja do zmieniających się warunków).

KIERUNKI DZIAŁAŃ

Kapitał społeczno-gospodarczy

Interwencja skupiona na budowaniu wspólnoty, integracji mieszkańców wokół wspólnego dziedzictwa oraz budowaniu ducha otwartości, dialogu i włączenia społecznego.

Podstawą jest działanie na rzecz wizerunku Przemysła jako miasta otwartego, dostępnego i respektującego różnorodność, promującego innowacje, kreatywność i otwartość na nowe pomysły i doświadczenia. Kluczowym potencjałem jest tutaj wykorzystanie aspektu wielokulturowości oraz zapewnienie wszystkim mieszkańcom możliwości uczestnictwa

	w życiu miejskim – czy to społecznym, kulturalnym, sportowym czy gospodarczym. Podstawą do wspierania kapitału społecznego Przemysła będzie również integracja mieszkańców wokół wspólnego dziedzictwa historyczno-kulturowego oraz budowanie ducha otwartości, dialogu i włączenia społecznego na bazie wspólnych doświadczeń i tradycji.
Czytelna marka miasta	Podstawą jest budowanie marki Przemysła i rozwijanie katalogu produktów lokalnych oraz ich promocja w regionie i kraju, a także za granicą. Miasto buduje swoją markę zarówno poprzez tworzenie produktów turystycznych czy rozwijanie oferty inwestycyjnej, jak i zaspokajanie podstawowych potrzeb mieszkańców i dbanie o ich dobrostan. Z tego względu zakłada się, że wszystkie działania Przemysła zaplanowane na najbliższe lata w mniejszym lub większym stopniu będą oddziaływać na budowanie i wzmacnianie marki miasta.
Bogate dziedzictwo historyczno-kulturowe	Kierunek skupiony jest na wykorzystaniu jednego z kluczowych zasobów Przemysła do pełnienia funkcji społecznych oraz budowania marki i rozwijania funkcji turystycznych miasta, przy jednoczesnym dbaniu i ochronie elementów dziedzictwa. Interwencja zakłada zarówno działania związane z ochroną, konserwacją i renowacją, jak i rewitalizacją i dostosowaniem do pełnienia nowych funkcji obiektów zabytkowych. Ze względu na zmieniające się potrzeby i oczekiwania lokalnych społeczności oraz turystów odwiedzających miasto, niezbędne są również inwestycje polegające na innowacyjnym wykorzystaniu historycznych obiektów i przestrzeni miasta, przy jednoczesnym zachowaniu ich zabytkowych walorów. Szczególnie ważnym elementem działań jest promocja i upowszechnianie walorów dziedzictwa historyczno-kulturowego Przemysła, jak i zwiększanie świadomości mieszkańców o jego wadze i wartości oraz znaczeniu w funkcjonowaniu i rozwoju sfery społeczno-gospodarczej miasta. Głównym założeniem jest zatem angażowanie lokalnej społeczności oraz przedstawicieli podmiotów społeczno-gospodarczych w realizację zaplanowanej interwencji. Inicjatywy związane z zachowaniem i promocją dziedzictwa kulturowego Przemysła będą uwzględniały również aktywne wsparcie lokalnych twórców, artystów, rzemieślników i przedsiębiorców, dążące do tworzenia w mieście przestrzeni otwartej dla świata kultury i sztuki.

Wyznaczone w ramach strategii działania skupione na kształtowaniu pozytywnego wizerunku i budowie marki Przemysła mają szeroki charakter i uwzględniają zarówno kwestie społeczne i gospodarcze, jak i przestrzenno-funkcjonalne. Kluczowym założeniem dla tego typu działań jest bowiem zintegrowanie i konsekwencja w celu utrwalenia wizerunku miasta i umacnianie jego marki w świadomości odbiorców – mieszkańców, turystów, przedsiębiorców. Przemysł ma bowiem szansę skutecznie konkurować z innymi ośrodkami w regionie czy kraju poprzez realizację spójnej strategii opartej na atutach i wartościach miasta oraz jego wielowątkowej historii i kulturze, co oddziałuje szeroko na wiele aspektów społeczno-gospodarczych i przestrzennych.

Cel 3.	Nowoczesna gospodarka i przedsiębiorczość Przemysła o wysokim poziomie konkurencyjności w regionie
---------------	---

Głównym założeniem 3. celu strategicznego jest poprawa konkurencyjności lokalnej gospodarki w regionie oraz stymulowanie rynku pracy, co pozwoli na pobudzenie wzrostu społeczno-gospodarczego Przemysła. Aby osiągnąć rezultaty określone w wizji rozwoju miasta, konieczna

będzie realizacja zintegrowanych działań ukierunkowanych na wspieranie lokalnych przedsiębiorców,

podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej Przemysła oraz wykorzystanie jego kluczowych potencjałów do dywersyfikacji struktury gospodarczej w oparciu o inteligentne specjalizacje województwa.

KIERUNKI DZIAŁAŃ	
Konkurencyjny rynek pracy	Stymulowanie lokalnego rynku pracy pozwoli na budowanie atrakcyjnych warunków do życia dla ludzi młodych, którzy aktualnie decydują się jednak na migracje do innych ośrodków w poszukiwaniu satysfakcjonującego zatrudnienia. Kluczowym aspektem w tym zakresie jest wspieranie młodych ludzi w nabywaniu odpowiednich kwalifikacji oraz wyborze ścieżki zawodowej. Z tego względu szczególnie ważną rolę w realizacji interwencji odegra współpraca z Państwową Akademią Nauk Stosowanych w Przemysłu. Dywersyfikacja dostępnych miejsc pracy oraz działania związane z aktywizacją i podnoszeniem kwalifikacji uczestników rynku pracy pozwolą na zatrzymanie młodych osób w mieście, a tym samym na wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego niezbędnego dla dalszego rozwoju gospodarczego.
Atrakcyjność inwestycyjna	Działania ukierunkowane na podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej Przemysła bazują na rozwijaniu infrastruktury technicznej oraz budowaniu oferty sprzyjającej zakładaniu i rozwijaniu działalności gospodarczej. Wśród zorientowanych na ten cel zadań na najbliższe lata przewiduje się stosowanie ulg i preferencji podatkowych dla przedsiębiorców oraz usprawnianie procesu inwestycyjnego, w tym wspieranie procedur związanych z przygotowaniem infrastrukturalnym i organizacyjnym nowej inwestycji. Kluczowym założeniem dla interwencji związanej z rozwojem oferty inwestycyjnej i podnoszeniem atrakcyjności miasta pod tym względem jest współpraca z instytucjami i podmiotami takimi jak Przemyska Agencja Rozwoju Regionalnego, Przemyski Inkubator Przedsiębiorczości i Innowacji oraz Podstrefa Przemysł Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej EURO-PARK WISŁOSAN.
Konkurencyjna gospodarka	Podstawą interwencji jest wspieranie lokalnych przedsiębiorców, ze szczególnym uwzględnieniem sieciowania i współpracy w celu podnoszenia poziomu konkurencyjności przemysłowej gospodarki w oparciu o wiedzę i lokalne zasoby. Przemysł dysponuje bogatymi zasobami dziedzictwa kulturowego i posiada unikalną tożsamość, dlatego szczególnie potencjał do rozwoju mają tutaj branże kreatywne oraz turystyka, rozwijające się w oparciu o współpracę z instytucjami kultury. Ponadto, ze względu na położenie miasta oraz bazę infrastrukturalną istotnym kierunkiem rozwoju jest logistyka i transport, a także inteligentne specjalizacje województwa, takie jak informatyka i komunikacja, zrównoważona turystyka oraz jakość życia.
Rozwinięte funkcje turystyczne	Kultura lokalna Przemysła, dzięki oferowanej różnorodności doświadczeń związanych z odkrywaniem unikalnych tradycji, poznawaniu nowych smaków oraz obcowaniem z lokalną historią i przyrodą, stanowi ogromny potencjał do rozwijania funkcji turystycznych miasta. Rozbudowując i podnosząc jakość oferty turystycznej, Przemysł ma szansę wzmocnić swoją markę i przyciągać odwiedzających z kraju i zza granicy. Założeniem dla działań związanych z rozwojem turystyki w mieście jest stałe i konsekwentne rozwijanie produktów turystycznych w oparciu o Twierdzę Przemysł i Stare Miasto (pomniki historii), wydarzenia i imprezy o charakterze ponadlokalnym (np. Święto Zamku Kazimierzowskiego, Manewry Szwejkowskie) i działalność przemysłowych instytucji kultury. Istotne jest przy tym również wychodzenie naprzeciw oczekiwaniom turystów poprzez kształtowanie odpowiedniej oferty, budowanie partnerstw i rozwijanie elastycznych strategii zarządzania marką turystyczną. Zakłada się, że działania te będą zgodne z zasadami zrównoważonej turystyki, która opiera się na minimalizowaniu negatywnego wpływu turystyki na środowisko naturalne, lokalną kulturę oraz społeczność, przy jednoczesnym wykorzystaniu możliwości, jaką niesie ze sobą ruch turystyczny. Kluczowe jest tutaj zatem godzenie potrzeb i oczekiwań turystów z potrzebami i prawami mieszkańców, a także odpowiednie ukierunkowanie ruchu turystycznego, dzięki czemu możliwe jest łagodzenie niepożądanych oddziaływań turystyki na środowisko naturalne, historyczne, kulturowe i społeczne.

Dzięki wielokierunkowemu rozwojowi Przemysł będzie jednym z kluczowych ośrodków w regionie, oferującym nie tylko wysoką jakość życia swoim mieszkańcom, ale także dogodne warunki do lokowania inwestycji i rozwijania przedsiębiorstw.

Cel 4.

Efektywna infrastruktura i wysoki standard przestrzeni miejskiej Przemysła

Cel skupiony jest na zapewnieniu komfortu i wysokiej jakości życia mieszkańców Przemysła poprzez rozwijanie nowoczesnej infrastruktury odpornej na zmiany klimatu i sprzyjającej niwelowaniu ich negatywnych skutków oraz racjonalne gospodarowanie przestrzenią ukierunkowane

na podnoszenie standardu i dostępności przestrzeni publicznych.

KIERUNKI DZIAŁAŃ	
Sprawny transport i mobilność	W związku z rosnącą mobilnością społeczeństwa oraz wzrastającym natężeniem ruchu drogowego w ostatnich latach, wyzwaniem dla Przemysła jest kompleksowa zmiana funkcjonowania sfery transportowej i komunikacyjnej miasta. Z uwagi na oddziaływanie transportu indywidualnego na środowisko (np. zanieczyszczenie powietrza) i komfort uczestników ruchu drogowego (m.in. zatory drogowe, problemy z parkowaniem, obniżony poziom bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów), jednym z kluczowych działań na najbliższe lata będzie usprawnienie systemu komunikacji miejskiej oraz wdrażanie rozwiązań z zakresu mikromobilności. Istotnym założeniem dla interwencji jest również sukcesywna modernizacja infrastruktury drogowej umożliwiająca bezpieczne i wygodne korzystanie z przestrzeni miejskiej z punktu widzenia kierowcy, pasażera transportu zbiorowego, rowerzysty oraz pieszego.
Wysoki standard przestrzeni	Jednym z kluczowych kierunków interwencji w zakresie zrównoważonego rozwoju Przemysła jest wieloaspektowe podejście do planowania, projektowania i zarządzania przestrzenią publiczną, w oparciu o przekonanie, że przestrzeń i infrastruktura ma służyć mieszkańcom miasta, a nie odwrotnie, zatem powinna ona w jak największym stopniu odpowiadać na ich potrzeby. Na najbliższe lata zaplanowano zatem działania zorientowane na podnoszenie standardu struktury przestrzenno-funkcjonalnej Przemysła i utrzymanie ładu przestrzennego, w tym porządkowanie publicznych placów i terenów zieleni wraz z nadawaniem ich funkcji rekreacyjnych, społecznych i integracyjnych. Zakłada się, że ze względu na kumulację podobnych funkcji w obrębie nadbrzeży rzeki San oraz Przemyskiego Parku Sportowo-Rekreacyjnego, tereny te wciąż będą odgrywać ważną rolę w życiu społecznym mieszkańców – planuje się jednak uzupełnianie miejskiej infrastruktury tak, aby każdy miał dostęp do atrakcyjnych, wielofunkcyjnych przestrzeni publicznych w okolicy swojego miejsca zamieszkania.
Efektywna infrastruktura	Podstawę interwencji stanowi rozwój infrastruktury technicznej niezbędnej do efektywnego i sprawnego świadczenia usług komunalnych oraz zrównoważonego funkcjonowania miasta i zapewnienia komfortu i wysokiej jakości życia jego mieszkańcom. Zakłada się, że tradycyjna baza infrastruktury sieciowej w Przemysłu wspierana będzie rozwiązaniami bazującymi na elementach przyrody sprzyjającymi zatrzymywaniu wody deszczowej oraz oczyszczaniu, nawilżaniu i ochładzaniu powietrza, co będzie sprzyjało funkcjonowaniu miasta w warunkach zrównoważonego rozwoju.
Wysoki standard zasobu mieszkaniowego	W odpowiedzi na problemy i bariery rozwojowe zidentyfikowane na drodze badań diagnostycznych, jednym z kluczowych kierunków działań związanych ze standardem struktury przestrzenno-funkcjonalnej Przemysła jest podnoszenie jakości i poziomu dostępności oferty mieszkaniowej zgodnie z polityką społeczną miasta w zakresie mieszkalnictwa i warunków życia. Interwencja zakłada efektywne wykorzystanie

dostępnych zasobów technicznych – zarówno zabudowy, jak i infrastruktury sieciowej – do rozwijania atrakcyjnej, przystępnej cenowo oferty mieszkaniowej.

Zakłada się, że w wyniku realizacji zaplanowanych działań Przemysł stanie się miastem wygodnym, dostępnym, bezpiecznym i estetycznym. Zrównoważony rozwój infrastruktury przełoży się na komfort i jakość życia obecnych i przyszłych mieszkańców miasta oraz stworzy warunki do wzrostu społeczno-gospodarczego przy jednoczesnym poszanowaniu środowiska naturalnego i dostępnych zasobów przyrodniczych.

Cel 5.

Przemysł odporny na zmiany klimatu

W dobie kryzysu klimatycznego w ostatnich latach szczególnego znaczenia w polityce rozwojowej i zarządzaniu miastem nabierają inwestycje związane z jego adaptacją do postępujących zmian klimatu, ale również działania mające na celu minimalizowanie

negatywnego wpływu człowieka na środowisko, w tym m.in. ograniczanie emisji zanieczyszczeń do gleby, wód i powietrza. Adaptacja do zmian klimatu powinna być rozwijana w ramach zintegrowanych działań w sferze gospodarczej, społecznej i przestrzennej, z uwzględnieniem szerokiego zaangażowania inwestorów i użytkowników miasta, a ze względu na ponadlokalny charakter zjawisk związanych ze zmianami klimatu oraz zagrożeń środowiskowych – również sąsiednich gmin.

**KIERUNKI
DZIAŁAŃ**

**Troska
o środowisko
i warunki życia**

Jednym z głównych celów na najbliższe lata jest poprawa komfortu i jakości życia wszystkich mieszkańców Przemysła, zatem w tym również fauny miejskiej, która stanowi integralny element środowiska człowieka. W tym celu zaplanowano szereg działań ukierunkowanych na utrzymanie i ochronę terenów zieleni, ochronę bioróżnorodności, ochronę gatunkową roślin i zwierząt oraz ochronę przed gatunkami inwazyjnymi. Wśród kluczowych przedsięwzięć znajdują się również te związane z wdrażaniem rozwiązań proekologicznych, w tym w zakresie gospodarowania wodą oraz jej retencji, oszczędzania energii i dywersyfikacji jej źródeł oraz prowadzenie edukacji w zakresie ochrony środowiska wśród wszystkich grup interesariuszy.

Troska o środowisko i racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi stanowią nie tylko podstawę do zrównoważonego rozwoju w warunkach zmian klimatu, ale również stanowią potencjał do rozwoju miasta pod kątem społecznym (tereny zieleni jako miejsca integracji i spędzania czasu wolnego) i turystycznym, co pozwoli na osiągnięcie wymiernych rezultatów na wielu płaszczyznach, w tym nie tylko na poziomie lokalnym, ale również regionalnym.

Cel 6.	Przemysł miastem efektywnie zarządzanym
--------	---

Efektywne zarządzanie miastem i jego rozwojem jest możliwe dzięki wykorzystywaniu nowoczesnych rozwiązań i narzędzi oraz realizacji wszelkich działań z poszanowaniem interesów wszystkich jego interesariuszy. Samorząd lokalny powinien bowiem

realizować zadania zarówno w konsultacji z lokalnymi partnerami społeczno-gospodarczymi, jak i sąsiadującymi oraz partnerskimi gminami.

KIERUNKI DZIAŁAŃ	
Efektywne zarządzanie	Podstawą interwencji w tym zakresie będzie rozwój technologii informacyjnych w Przemysłu, mający na celu budowanie nowoczesnego, innowacyjnego i konkurencyjnego miasta, które będzie w stanie sprostać wyzwaniom i potrzebom przyszłości. Zakłada się, że wdrażanie nowoczesnych technologii informacyjnych znacząco przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, atrakcyjności turystycznej miasta i jego konkurencyjności gospodarczej.
Współpraca i partnerstwo	Współpraca i partnerstwo są podstawą interwencji ukierunkowanej na efektywne zarządzanie miastem oraz planowanie jego rozwoju. Zakłada się, że samorząd lokalny w tym procesie odgrywa rolę lidera dla interesariuszy miasta – jego zadaniem jest bowiem nie tylko realizowanie podstawowych zadań gminy, ale również pobudzanie i wspieranie inicjatyw służących rozwojowi społeczno-gospodarczemu miasta. W ramach kierunku zaplanowano zatem działania związane z angażowaniem mieszkańców i partnerów społeczno-gospodarczych w procesy rozwojowe oraz nawiązywaniem partnerstw publiczno-privatnych czy publiczno-społecznych.

2.4 Planowane działania

Każdy z kierunków działań wyznacza ramy dla przedsięwzięć zorientowanych na osiągnięcie przyjętych celów strategicznych.

Cel 1.	Przemysł miastem z bogatą ofertą usług odpowiadającą na potrzeby mieszkańców
Kierunek działania 1.1.	Wysoki standard usług publicznych

Podstawowe przedsięwzięcia:

- Podnoszenie poziomu atrakcyjności oferty edukacyjnej na wszystkich poziomach nauczania, w tym poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury oświaty, inwestycje w infrastrukturę zwiększającą komfort pracy i bezpieczeństwo uczniów, doposażenie szkół w nowoczesne multimedialne pomoce dydaktyczne
- Rozwijanie oferty zajęć pozalekcyjnych oraz kół zainteresowań dla dzieci i młodzieży – wyrównawczych, podnoszących poziom wiedzy, przygotowujących do egzaminów, rozwijających zainteresowania, stymulujących rozwój umiejętności
- Dostosowywanie szkół do potrzeb uczniów ze szczególnymi potrzebami m.in. poprzez niwelowanie barier architektonicznych i komunikacyjnych

- Wspieranie działalności szkół zawodowych, w tym rozwój ich bazy infrastrukturalnej – m.in. modernizacja, remonty, doposażenie szkół
- Modernizacja i rozbudowa przyszłolnej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, w tym budowa nowoczesnych sal sportowych i boisk wielofunkcyjnych
- Reorganizacja sieci szkół specjalnych w Przemysłu oraz zapewnienie im nowoczesnej bazy lokalowej
- Rozwój oferty przedszkolnej, m.in. poprzez wprowadzenie w przedszkolach wychowania dwujęzycznego
- Wspieranie rozwoju oferty usług medycznych w mieście oraz usprawnianie funkcjonowania placówek zdrowia, w tym m.in. poprawa standardu infrastruktury i wspieranie funkcjonowania szpitalnego oddziału ratunkowego, wzmacnianie infrastruktury ochrony zdrowia i dostosowywanie oferty Wojewódzkiego Szpitala im. Św. Ojca Pio w Przemysłu do potrzeb zdrowotnych mieszkańców
- Dążenie do utworzenia Transgranicznego Podkarpackiego Centrum Leczenia Chorób Zakaźnych
- Rozwijanie wachlarza usług zdrowotnych dedykowanych seniorom i osobom ze szczególnymi potrzebami, w tym m.in. pielęgnacyjnych, rehabilitacyjnych i opiekuńczych oraz poprawa ich dostępności w formie zdalnej i stacjonarnej
- Profilaktyka zdrowia, w tym zdrowia psychicznego, m.in. poprzez promocję zdrowego trybu życia i zachowań prozdrowotnych

Cel 1.**Przemysł miastem z bogatą ofertą usług odpowiadającą na potrzeby mieszkańców****Kierunek działania 1.2.**

Efektywna polityka społeczna

Podstawowe przedsięwzięcia:

- Udzielanie pomocy rodzinom oraz osobom samotnym w celu poprawy ich sytuacji życiowej oraz rozwiązywania problemów socjalnych, psychologicznych i wychowawczych
- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury placówek pomocy społecznej, w tym rozbudowa Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przemysłu wraz z dostosowaniem obiektu do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami
- Wdrożenie dyżurów eksperckich dla osób w kryzysie, obejmujących poradnictwo w zakresie dostępnych form wsparcia, narzędzi i przysługujących praw
- Wdrażanie działań dotyczących problematyki równości, w tym walki z dyskryminacją ze względu na płeć, rasę, pochodzenie, narodowość, religię, wiek, niepełnosprawność i orientację seksualną
- Wspieranie działalności placówek dla dzieci i młodzieży, w tym poradni psychologiczno-pedagogicznej i Młodzieżowego Domu Kultury w Przemysłu
- Przeciwdziałanie przemocy
- Dostosowywanie usług i infrastruktury miejskiej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, w tym rozwijanie oferty miejskiej skierowanej do seniorów
- Promowanie modelu rodziny z dziećmi i kształtowanie pozytywnego wizerunku rodziny
- Zapewnianie różnorodności form wsparcia dla rodzin i młodych osób, m.in. poprzez wspieranie polityki socjalnej, kształtowanie dogodnej polityki podatkowej
- Wsparcie młodych osób w osiągnięciu niezależności poprzez rozwój polityki mieszkaniowej oraz pomoc przy wkraczaniu na rynek pracy

- Zwiększanie dostępności do wysokiej jakości opieki żłobkowej i przedszkolnej
- Wspieranie mieszkańców w zakresie rozwijania ich kompetencji w celu podniesienia ich konkurencyjności na rynku pracy i poprawy sytuacji materialnej mieszkańców

Cel 1.

Przemysł miastem z bogatą ofertą usług odpowiadającą na potrzeby mieszkańców

---

Kierunek działania 1.3.

Atrakcyjna oferta spędzania czasu wolnego

Podstawowe przedsięwzięcia:

- Rozwój oferty zajęć dodatkowych w szkołach i uzupełnianie jej o zajęcia rozwijające indywidualne zainteresowania dzieci i młodzieży, m.in. w zakresie sportu, sztuki, języków obcych, muzyki
- Remont, modernizacja i zagospodarowanie obiektów i przestrzeni na potrzeby dzieci i młodzieży, dorosłych oraz seniorów – tworzenie miejsc spotkań dla mieszkańców
- Modernizacja i rozbudowa istniejących oraz budowa nowych obiektów sportowo-rekreacyjnych oraz wykorzystanie ich infrastruktury do organizacji wydarzeń sportowych i rozrywkowych oraz udostępniania wszystkim mieszkańcom i turystom, w tym budowa nowoczesnej hali sportowo-widowiskowej
- Modernizacja i rozbudowa infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej w Parku Sportowo-Rekreacyjnym w Przemysłu, w tym budowa parku linowego, rozbudowa toru saneczkowego, modernizacja i rozbudowa infrastruktury Stoku Narciarskiego
- Modernizacja i rewitalizacja pustostanów oraz dostosowywanie ich do pełnienia funkcji społecznych, rekreacyjnych, sportowych i kulturalnych
- Rozwój infrastruktury rowerowej pełniące funkcje sportowo-rekreacyjne
- Budowa nowoczesnego kompleksu basenów zewnętrznych i wewnętrznych
- Rozwój oferty kulturalno-rozrywkowej w mieście poprzez wspieranie instytucji kultury, w tym modernizacja i doposażenie przemyskich instytucji kultury wraz z ich dostosowaniem do potrzeb osób z niepełnosprawnościami w celu poprawy dostępności i jakości oferty kulturalnej miasta
- Bieżące badanie aktualnej sytuacji w obszarze kultury – prowadzenie diagnozy potencjału instytucjonalnego miasta oraz cyklicznych badań potrzeb i oczekiwań docelowych odbiorców oferty kulturalnej

Cel 1.

Przemysł miastem z bogatą ofertą usług odpowiadającą na potrzeby mieszkańców

---

Kierunek działania 1.4.

Wysoki poziom bezpieczeństwa

Podstawowe przedsięwzięcia:

- Rozwój i integracja systemu zarządzania kryzysowego, w tym utworzenie Centrum Bezpieczeństwa składającego się z Centrum Monitoringu i Centrum Operacji Dronowych
- Rozbudowa systemu monitoringu i zapewnienie regularnych patroli miejskich w przestrzeni publicznej, w tym wykorzystywanie dronów do monitorowania poziomu bezpieczeństwa i reagowania na zagrożenia

- Zabezpieczanie obszaru miasta przed zagrożeniem powodziowym
- Stworzenie lokalnego systemu monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami oraz zwiększenie świadomości mieszkańców o ryzyku związanym ze ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi
- Rozwój infrastruktury miejsc strategicznych na wypadek sytuacji kryzysowych i konieczności ewakuacji – m.in. ewidencja, modernizacja, rozbudowa i dostosowanie schronów, miejsc dostępu do wody, leków itp. oraz opracowanie zbioru informacji na ich temat
- Wdrażanie programów profilaktycznych dotyczących najważniejszych zagrożeń dla młodzieży, w tym problemów zdrowia psychicznego, zagrożeń związanych z używkami
- Wspieranie organizacji i organizowanie szkoleń i warsztatów w zakresie samoobrony, przetrwania w warunkach ekstremalnych
- Zapewnianie bezpieczeństwa podczas imprez masowych
- Podnoszenie potencjału organizacyjnego i technicznego służb ratunkowych, w tym m.in. inwestycje w nowoczesny sprzęt ratunkowy, podnoszenie standardu infrastruktury
- Prowadzenie akcji i kampanii informacyjno-edukacyjnych z zakresu cyberbezpieczeństwa, w tym m.in. organizacja szkoleń wśród młodzieży szkolnej i seniorów
- Zabezpieczanie miejskich systemów informacyjnych i baz danych, zapobieganie wyciekowi danych i błędom organizacyjnym w Urzędzie Miejskim i jednostkach organizacyjnych
- Zapewnianie bezpieczeństwa w ruchu drogowym, w tym niechronionych uczestników ruchu – pieszych i rowerzystów, m.in. poprzez wprowadzanie rozwiązań technicznych i organizacyjnych uspokajających ruch
- Zapewnianie bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej, w tym m.in. poprzez wyposażanie przestrzeni i obiektów użyteczności publicznej w defibrylatory

Cel 2.**Marka Przemysła wyróżniająca się bogatym dziedzictwem i kapitałem społeczno-gospodarczym****Kierunek działania 2.1.****Kapitał społeczno-gospodarczy**

Podstawowe przedsięwzięcia:

- Organizacja wydarzeń integrujących lokalną społeczność – w tym m.in. imprez plenerowych, koncertów, pikników rodzinnych, turniejów międzyszkolnych
- Wspieranie oddolnych inicjatyw społecznych oraz wspieranie lokalnych liderów w zakresie aktywizacji społeczności i wspierania uczestnictwa w życiu miejskim
- Aktywizowanie i zapewnianie włączenia społecznego osób ze wszystkich grup wiekowych, społecznych, kulturowych
- Usprawnianie przepływu informacji i poprawa dostępności oferty miejskiej poprzez zwiększanie dostępności usług elektronicznych
- Promocja i upowszechnianie idei uczenia się przez całe życie, nieograniczającego się wyłącznie do edukacji formalnej
- Tworzenie warunków sprzyjających integracji międzypokoleniowej i inkluzji społecznej
- Kształtowanie tożsamości lokalnej mieszkańców i wspieranie dumy z pochodzenia
- Tworzenie, utrzymywanie i rozwijanie miejsc lokalnej integracji, w tym m.in. Centrum Aktywności Społecznej, klubów seniora, świetlic itp.

- Rozwijanie i promowanie idei wolontariatu w oparciu o działalność Centrum Aktywizacji Społecznej
- Wdrażanie innowacji społecznych i rozwiązań w zakresie włączenia społecznego i integracji społecznej

Cel 2.

Marka Przemysła wyróżniająca się bogatym dziedzictwem i kapitałem społeczno-gospodarczym

---

Kierunek działania 2.2.

Czytelna marka Przemysła

Podstawowe przedsięwzięcia:

- Powołanie jednostki odpowiedzialnej za zintegrowane, szerokie działania promocyjne – promocję turystyczną, gospodarczą itp.
- Organizacja cyklicznych, różnorodnych, rozpoznawalnych w skali regionalnej i ogólnopolskiej festiwali (muzycznych, filmowych, literackich itp.) bazujących na aspekcie wielokulturowości Miasta
- Współpraca z prywatnymi inwestorami w zakresie działań promocyjnych i wizerunkowych
- Zachowanie spójności wizualnej na stronach internetowych, w aplikacjach mobilnych oraz materiałach promocyjnych Miasta, zgodnie z wypracowanym systemem identyfikacji wizualnej
- Stworzenie zestawu wytycznych i zasad dotyczących korzystania ze znaków promocyjnych miasta przez podmioty zewnętrzne
- Budowa katalogu produktów lokalnych w oparciu o marki strategiczne i wzmacniające Miasta

Cel 2.

Marka Przemysła wyróżniająca się bogatym dziedzictwem i kapitałem społeczno-gospodarczym

---

Kierunek działania 2.3.

Bogate dziedzictwo historyczno-kulturowe

Podstawowe przedsięwzięcia:

- Ochrona, konserwacja, renowacja obiektów zabytkowych i przestrzeni historycznych miasta, w tym ochrona walorów Parku Kulturowego
- Dążenie do wpisania Twierdzy Przemysł na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego UNESCO
- Rewitalizacja i adaptacja obiektów zabytkowych na potrzeby dostosowania ich do pełnienia nowych funkcji społecznych, kulturalnych, edukacyjnych i turystycznych, w tym m.in. rewitalizacja obiektu dawnej synagogi wraz z przystosowaniem wnętrza do potrzeb Centrum Aktywizacji Społecznej oraz zagospodarowanie placu przed synagogą na park kieszonkowy
- Podnoszenie świadomości mieszkańców i przedsiębiorców na temat wagi i potrzeby ochrony wspólnych zasobów i wartości kulturowych, w tym m.in. opracowanie i wdrożenie aplikacji mobilnej stanowiącej zbiór wiedzy o dziedzictwie historyczno-kulturowym miasta
- Kompleksowa pielęgnacja zieleni zabytkowej wraz z ewentualną rekompozycją zieleni oraz prowadzenie prac konserwatorskich w założeniach parkowych w celu poprawy estetyki i stanu technicznego infrastruktury parkowej, w tym m.in. rewitalizacja zabytkowego Parku Miejskiego im. M. Strońskiego

- Zwiększanie dostępności zabytkowych obiektów i przestrzeni poprzez ich odpowiednie eksponowanie oraz zapewnienie dojazdu/dojścia, w tym z uwzględnieniem potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami
- Wzmocnienie mecenatu kulturalnego – rozwijanie kontaktów z przedsiębiorcami i przedstawicielami biznesu oraz współpraca i integracja przedstawicieli środowisk kulturalnych i artystycznych wraz z docelowymi odbiorcami oferty kulturalnej, m.in. poprzez wprowadzenie dodatkowych form komunikacji, cyklicznych konsultacji, wymiany doświadczeń, powołanie organów doradczych
- Wyznaczanie historycznych ścieżek tematycznych, promowanie miejsc pamięci, eksponowanie walorów historyczno-kulturowych w przestrzeni publicznej, w tym m.in. wprowadzenie do wewnętrznych podwórek murali oraz elementów małej architektury, w tym np. stworzenie sieci murali tematycznych pokazujących dawne zawody rzemieślnicze funkcjonujące w mieście
- Organizacja wydarzeń z zakresu tzw. kultury wysokiej o walorach edukacyjnych, literackich, propagujących dziedzictwo kulturowe Przemysła oraz imprez cyklicznych o charakterze ponadlokalnym, promujących miasto także poza jego granicami (festiwali, przeglądów muzycznych, warsztatów itp.)
- Wspieranie lokalnych twórców i artystów oraz przypominanie dokonań zasłużonych osób związanych niegdyś z miastem z różnych dziedzin życia: religijnego, artystycznego, politycznego, kulturalnego itp.
- Wspieranie lokalnych artystów i rzemieślników w zakresie promocji i zachowania niematerialnych elementów dziedzictwa kulturowego oraz pamięci o lokalnych tradycjach
- Rozwój systemu zabezpieczeń zabytków, w tym katalogowanie zdjęć, informacji o zabytkach w celu zachowania pamięci o nich i gromadzenia materiałów do ich odtworzenia w przypadku zniszczenia.
- Ochrona, konserwacja i digitalizacja przemyskiego dziedzictwa piśmienniczego, w tym m.in. przemyskich druków, prasy, dokumentów życia społecznego, starych druków, rękopisów, miejskich zasobów archiwalnych

Cel 3.**Nowoczesna gospodarka i przedsiębiorczość Przemysła o wysokim poziomie konkurencyjności w regionie****Kierunek działania 3.1.****Konkurencyjny rynek pracy**

Podstawowe przedsięwzięcia:

- Organizacja szkoleń, warsztatów podnoszących kompetencje uczestników rynku pracy
- Rozwój kształcenia zawodowego i ustawicznego, systemu doradztwa zawodowego i preorientacji zawodowej, organizacja zajęć warsztatowych rozwijających kompetencje młodzieży
- Wspieranie współpracy szkół z lokalnymi przedsiębiorcami w zakresie stopniowego wprowadzania młodzieży na rynek pracy i dostosowania jej kompetencji do potrzeb pracodawców
- Promocja lokalnych pracodawców i wspieranie ścieżek kariery zawodowej związanej z lokalnym rynkiem pracy
- Współpraca z Państwową Akademią Nauk Stosowanych w Przemysłu w zakresie dostosowywania kierunków nauczania do potrzeb rynku pracy i kształtowania atrakcyjnej oferty edukacyjnej w mieście

- Wspieranie młodych specjalistów wchodzących na rynek pracy po ukończeniu przemyskich szkół
- Promocja kultury przedsiębiorczości i edukacji ekonomicznej mieszkańców, kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży
- Promocja elastycznego modelu pracy zdalnej i hybrydowej w różnych sektorach i branżach
- Organizacja dni otwartych w szkołach zawodowych i przedsiębiorstwach
- Współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi w zakresie ograniczania zjawiska bezrobocia
- Promocja postawy przedsiębiorczej oraz samozatrudnienia wśród mieszkańców
- Wspieranie osób o szczególnej sytuacji na rynku pracy, w tym osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
- Promocja podmiotów ekonomii społecznej, ich produktów i usług

Cel 3.

Nowoczesna gospodarka i przedsiębiorczość Przemysłu o wysokim poziomie konkurencyjności w regionie

---

Kierunek działania 3.2.

Atrakcyjność inwestycyjna

Podstawowe przedsięwzięcia:

- Tworzenie dogodnych warunków do lokalizowania inwestycji w Przemysłu poprzez rozwój niezbędnej infrastruktury – sieci uzbrojenia terenu, infrastruktury drogowej, obiektów i terenów inwestycyjnych
- Usprawnianie procesu inwestycji, w tym m.in. poprzez powołanie podmiotu odpowiedzialnego za wspieranie i obsługę inwestorów
- Powołanie Rady Biznesu
- Podejmowanie działań na rzecz promocji gospodarczej i pozyskiwania inwestorów, ze szczególnym uwzględnieniem z branży logistycznej, informatycznej i telekomunikacyjnej oraz innych zgodnych z inteligentnymi specjalizacjami województwa
- Rozwijanie funkcjonalności strony internetowej invest.przemysl.eu
- Wyznaczanie nowych terenów pod inwestycje w planach miejscowych
- Współpraca z instytucjami otoczenia biznesu

Cel 3.

Nowoczesna gospodarka i przedsiębiorczość Przemysłu o wysokim poziomie konkurencyjności w regionie

---

Kierunek działania 3.3.

Konkurencyjna gospodarka

Podstawowe przedsięwzięcia:

- Tworzenie dogodnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej i wspierających przedsiębiorców
- Tworzenie nowych i rozwijanie istniejących kompleksów gospodarczych, w tym Przemyskiego Inkubatora Przedsiębiorczości i Innowacji

- Wykorzystanie potencjału sieci komunikacyjnej oraz infrastruktury suchego portu i miejsca przeładunkowego w pobliskiej Żurawicy i Medyce do rozwoju funkcji gospodarczych miasta i jego obszaru funkcjonalnego
- Zapewnienie wsparcia w postaci ulg oraz dofinansowań dla lokalnych przedsiębiorców prowadzących lub rozpoczynających działalność w mieście, z preferencją dla branż kreatywnych, przemysłu czasu wolnego, turystyki
- Współpraca samorządu z instytucjami otoczenia biznesu, ich sieciowanie oraz wspieranie ich współpracy z przedsiębiorcami
- Wspieranie lokalnych firm w zakresie badań i rozwoju technologii w celu podnoszenia ich innowacyjności i konkurencyjności na rynku
- Wzmacnianie lokalnego patriotyzmu gospodarczego, w tym promocja lokalnych przedsiębiorstw, produktów i usług wśród mieszkańców

Cel 3.**Nowoczesna gospodarka i przedsiębiorczość Przemysła o wysokim poziomie konkurencyjności w regionie****Kierunek działania 3.4****Rozwinięte funkcje turystyczne**

Podstawowe przedsięwzięcia:

- Rozwój sieci pieszych i rowerowych szlaków oraz tras turystycznych prezentujących walory miasta i regionu
- Personalizacja oferty turystycznej – rekomendowanie wycieczek i atrakcji dopasowanych do zainteresowań i preferencji klienta, w tym opracowanie scenariuszy wycieczek tematycznych, które koncentrują się na historii i kulturze miasta i regionu
- Wspieranie przedsiębiorców z branży turystycznej i okołoturystycznej, w tym wspieranie rozwoju lokali gastronomicznych i obiektów noclegowych
- Rozwój bazy hotelarsko – turystycznej w mieście w oparciu o wybrane obiekty zabytkowe (głównie kamienice XIX/XX w.)
- Inicjowanie i współpraca przy prowadzeniu badań marketingowych i monitorujących rozwój turystyki w mieście i regionie
- Tworzenie systemu zintegrowanej informacji turystycznej wraz z instalacją informatorów turystycznych w przestrzeniach publicznych, zgodnie z wypracowanym systemem identyfikacji wizualnej miasta
- Współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami w zakresie rozwoju unikatowej oferty turystycznej, w tym wypracowanie katalogu produktów lokalnych i pamiątek turystycznych nawiązujących do tożsamości miasta, zwłaszcza wytwarzanych lokalnie
- Pakietowanie regionalnych produktów i usług turystycznych we współpracy z sąsiednimi gminami, w tym przede wszystkim w ramach MOF Przemysł
- Rozwijanie funkcjonalności strony internetowej visit.przemysl.pl i aplikacji mobilnej „Mobilny Przemysł”
- Rozwijanie i podnoszenie jakości oferty punktów informacji turystycznej, w tym Centrum Informacji Turystycznej w Przemysłu, Punkt Informacji Fortecznej w Bramie Sanockiej Dolnej

- Wypracowanie katalogu dobrych praktyk z zakresu działalności turystycznej (udzielanie noclegów, prowadzenie lokalu gastronomicznego, itp.) i nawiązywanie partnerstw w podmiotami społeczno-gospodarczymi w zakresie angażowania mieszkańców w obsługę ruchu turystycznego w celu maksymalizacji ich korzyści z rozwoju funkcji turystycznych miasta, w tym poprzez organizację szkoleń (np. dla lokalnych przewodników turystycznych, rzemieślników, kucharzy).

Cel 4.

Efektywna infrastruktura i wysoki standard przestrzeni miejskiej Przemysła

---

Kierunek działania 4.1

Sprawny transport i mobilność

Podstawowe przedsięwzięcia:

- Budowa, modernizacja, przebudowa i rozbudowa sieci dróg gminnych i infrastruktury drogowej
- Budowa zintegrowanej sieci ścieżek i dróg dla rowerów jako uzupełnienie istniejącej miejskiej infrastruktury drogowej, w tym wydzielanie pasów ruchu dla rowerów w ciągach drogowych
- Wdrażanie inteligentnych rozwiązań miejskich, takich jak systemy monitorowania jakości powietrza, inteligentne oświetlenie, zarządzanie ruchem i parkowaniem
- Wdrażanie systemów współdzielenia, wypożyczania rowerów, hulajnóg
- Modernizacja miejskiego taboru autobusowego, wprowadzanie autobusów niskoemisyjnych i zeroemisyjnych wraz z niezbędną infrastrukturą do ich ładowania
- Ograniczenie ruchu samochodów w historycznym centrum miasta wraz z budową infrastruktury parkingowej typu P&R poza centrum
- Lobbing w zakresie budowy i rozbudowy odcinków dróg powiatowych, krajowych i wojewódzkich łączących miasto z autostradą oraz zapewniających połączenia Przemysła z głównymi ośrodkami w regionie
- Lobbing w zakresie modernizacji linii kolejowej i dostosowanie jej do obsługi prędkości do 250 km/h

Cel 4.

Efektywna infrastruktura i wysoki standard przestrzeni miejskiej Przemysła

---

Kierunek działania 4.2

Wysoki standard przestrzeni

Podstawowe przedsięwzięcia:

- Opracowywanie i uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w celu racjonalnego planowania i wykorzystania dostępnej przestrzeni
- Podnoszenie standardu i funkcjonalności przestrzeni oraz obiektów publicznych, w tym m.in. zagospodarowanie terenu Placu Rybiego i przywrócenie mu funkcji społecznych wraz z ekspozycją walorów historyczno-kulturowych miejsca
- Zachowanie ładu przestrzennego i dążenie do ograniczania konfliktów przestrzennych oraz dostosowywanie infrastruktury do zmieniających się funkcji obiektów i terenów, w tym m.in. zmiana organizacji ruchu w obrębie byłego kompleksu poszpitalnego w odniesieniu do zmiany funkcji terenu
- Uzupełnianie przestrzeni publicznej o elementy małej architektury, w tym ławki, wiaty i inne miejsca odpoczynku skierowane m.in. do seniorów i innych osób ze szczególnymi potrzebami

- Rozbudowa zaplecza technicznego i infrastruktury dla utrzymania porządku i czystości w mieście oraz realizacji zadań związanych z utrzymaniem i pielęgnacją zieleni miejskiej
- Zagospodarowanie nadbrzeży rzeki San na cele rekreacyjne i sportowe
- Budowa spójnego systemu parków miejskich i parków kieszonkowych wraz z urządzeniami wypoczynkowymi i rekreacyjnymi dla mieszkańców w różnym wieku
- Opracowanie i wdrożenie zasad i warunków sytuowania w przestrzeni publicznej obiektów małej architektury, kiosków handlowych i usługowych oraz ogrodzeń
- Racjonalizacja liczby reklam i banerów w przestrzeni publicznej wraz z opracowaniem katalogu dobrych praktyk dotyczących ich sytuowania
- Opracowanie inwentaryzacji dendrologicznej zieleni urządzonej na terenie Miasta

Cel 4.

Efektywna infrastruktura i wysoki standard przestrzeni miejskiej Przemysła

Kierunek działania 4.3

Efektywna infrastruktura

Podstawowe przedsięwzięcia:

- Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej oraz urządzeń wodno-kanalizacyjnych, w tym wyposażanie w infrastrukturę sieciową terenów zabudowanych i przeznaczonych pod zabudowę
- Kompleksowa przebudowa i rozbudowa istniejącej oczyszczalni ścieków oraz przepompowni ścieków „Zasanie”
- Rozbudowa i przebudowa Zakładu Uzdatniania Wody
- Przebudowa i remont magistrali oraz sieci wodociągowych wraz z przepompowniami na terenie miasta Przemysła
- Rozwój racjonalnego i efektywnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi oraz wspieranie recyklingu odpadów, w tym działania na rzecz doskonalenia gospodarki odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym
- Rozbudowa zaplecza technicznego i infrastruktury dla gospodarki odpadami, w tym budowa nowoczesnego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych oraz budowa instalacji do recyklingu organicznego bioodpadów zbieranych selektywnie oraz budowa instalacji do termicznego przekształcania wysokokalorycznych pozostałości po sortowaniu odpadów komunalnych
- Rozwój infrastruktury teleinformatycznej i telekomunikacyjnej, w tym rozbudowa miejskiej infrastruktury światłowodowej
- Rozbudowa systemu ciepłowniczego w celu zwiększenia bezpieczeństwa i niezawodności dostaw ciepła do mieszkańców oraz umożliwienia przyłączenia nowych odbiorców ciepła
- Wymiana oświetlenia ulicznego na energooszczędne

Cel 4.

Efektywna infrastruktura i wysoki standard przestrzeni miejskiej Przemysła

Kierunek działania 4.4

Wysoki standard zasobu mieszkaniowego

Podstawowe przedsięwzięcia:

- Kreowanie dogodnych warunków do rozwoju budownictwa wielorodzinnego oraz indywidualnego, w tym pozyskiwanie nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe

- Efektywne gospodarowanie gminnym zasobem mieszkaniowym i zwiększanie dostępności do mieszkań komunalnych i socjalnych oraz mieszkań treningowych i chronionych
- Poprawa stanu technicznego budynków oraz lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Miejskiej Przemyśl, w tym termomodernizacja i podnoszenie standardu lokali mieszkalnych, wymiana nieefektywnych źródeł ciepła oraz przyłączanie budynków i lokali do miejskich sieci wodno-kanalizacyjnych, gazowych, ciepłowniczych
- Modernizacja i nadawanie nowych funkcji nieużytkowanym obiektom i lokalom
- Adaptacja i modernizacja historycznej zabudowy miejskiej w celu podniesienia komfortu życia oraz w celu dostosowania warunków mieszkaniowych do współczesnych wymogów w oparciu o ścisłe wytyczne konserwatorskie
- Wspieranie inwestycji deweloperskich i przedsięwzięć partnerskich, w tym ukierunkowanych na dogęszczanie istniejącej zabudowy

---

Cel 5. Przemysł odporny na zmiany klimatu

Kierunek działania 5.1 Troska o środowisko i warunki życia

Podstawowe przedsięwzięcia:

- Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej i mieszkalnych oraz poprawa ich efektywności energetycznej, w tym montaż instalacji OZE w budynkach
- Budowa, rozbudowa i przebudowa źródeł energii elektrycznej i ciepła z OZE na potrzeby lokalne i ponadlokalne
- Budowa i rozwijanie inteligentnych systemów zarządzania energią w mieście
- Rozwijanie sieci terenów zielonych i tworzenie spójnego systemu zieleni miejskiej – powierzchniowej, punktowej, wyspowej i linearnej, w tym m.in. tworzenie zielonych ścian/dachów przy/na budynkach
- Utrzymanie walorów środowiska przyrodniczego w zlewni rzeki San poprzez rozwiązywanie w sposób skoordynowany problemu gospodarki wodno-ściekowej i składowania odpadów
- Budowa zintegrowanego systemu retencji wodnej i odprowadzania wód deszczowych oraz promowanie retencjonowania wody, w tym m.in. rozszczelnianie powierzchni nieprzepuszczalnych, tworzenie małych zbiorników retencyjnych, zwiększanie powierzchni zadrzewień, rozwój systemu kanalizacji opadowej, tworzenie ogrodów deszczowych
- Rozwijanie systemu opieki nad zwierzętami bezdomnymi, w tym m.in. poprawa standardu funkcjonowania schroniska dla bezdomnych zwierząt oraz zapobieganie bezdomności zwierząt
- Dążenie do zachowania i rozwoju bioróżnorodności w mieście
- Zintegrowany rozwój zielono-niebiesko-białej infrastruktury
- Monitorowanie jakości powietrza i dążenie do jej stałej poprawy
- Prowadzenie monitoringu poziomu hałasu i zapobieganie jego przekroczeniom
- Prowadzenie działań informacyjnych z zakresu edukacji ekologicznej i kształtowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców, m.in. poprzez promocję oszczędzania wody, informowanie o szkodliwości wykorzystania do ogrzewania wyrobów do tego niewłaściwych oraz angażowanie mieszkańców w akcje proekologiczne

---

Cel 6. Przemysł miastem efektywnie zarządzanym
Kierunek działania 6.1 Efektywne zarządzanie

- Zwiększanie dostępności usług publicznych oraz poprawa jakości obsługi mieszkańców poprzez integrację różnorodnych usług, w tym m.in. wypracowanie i wdrożenie Karty Mieszkańca zintegrowanej z aplikacją mobilną i Portalem Mieszkańca
- Zbieranie, przetwarzanie i analiza danych w czasie rzeczywistym w celu wsparcia efektywnego zarządzania miastem i podnoszenia jakości życia mieszkańców
- Wdrażanie koncepcji Smart City, w tym m.in. Utworzenie Punktu Obsługi Mieszkańca – Przyjazne miasto
- Utworzenie platformy Urban Lab do testowania i rozwijania technologii miejskich, poprawy jakości życia mieszkańców oraz wsparcia rozwoju lokalnych firm o profilu technologicznym i przemysłowym
- Uruchomienie procedury poszerzenia granic miasta, w tym m.in. przygotowanie planu wykorzystania nowych terenów oraz oferty dla gmin ościennych, przeprowadzenie kampanii społeczno-informacyjnej

Cel 6. Przemysł miastem efektywnie zarządzanym
Kierunek działania 6.2 Współpraca i partnerstwo

- Wzmacnianie współpracy samorządu ze stowarzyszeniami, fundacjami i organizacjami pozarządowymi oraz podnoszenie ich potencjału technicznego i organizacyjnego
- Wzmacnianie potencjału instytucji publicznych jako inicjatorów nawiązywania partnerstw, współpracy z innymi instytucjami publicznymi, społeczeństwem i innymi interesariuszami na rzecz rozwoju miasta i regionu
- Wielopłaszczyznowe wykorzystanie potencjału współpracy transgranicznej i współpracy w ramach MOF Przemysła
- Wykorzystywanie i rozwijanie różnych kanałów komunikacji z mieszkańcami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi, w tym m.in. rozwijanie funkcjonalności strony internetowej miasta i aplikacji mobilnej
- Upowszechnianie wiedzy na temat możliwych form i narzędzi partycypacji społecznej wśród organizacji pozarządowych, rad społecznych i mieszkańców – organizacja szkoleń i spotkań, publicznych dyskusji
- Zwiększenie dostępności do partycypacji społecznej grup o szczególnych potrzebach, w tym osób z niepełnosprawnościami, seniorów, rodziców/opiekunów małych dzieci
- Podnoszenie kompetencji pracowników Urzędu, rozwijanie ich wiedzy i umiejętności z zakresu przygotowywania i realizacji procesów partycypacyjnych oraz zapewnienie odpowiedniego zaplecza kadrowego, finansowego i lokalowego do realizacji tych procesów

2.5 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Rozdział odnosi się do art. 10e ust. 3 pkt 4 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.) wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, rozumiany jako docelowy układ elementów składowych przestrzeni, w tym: a) strukturę sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych, b) system powiązań przyrodniczych, c) główne korytarze i elementy sieci transportowych, w tym pieszych i rowerowych, d) główne elementy infrastruktury technicznej i społecznej.

W odniesieniu do zaplanowanej interwencji strategicznej dla miasta Przemyśl wypracowano model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy wraz z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia w niej polityki przestrzennej. Jako nadrzędny cel (misję rozwoju) w perspektywie 2035 roku przyjęto podnoszenie rangi Przemyśla w regionie dzięki wykorzystywaniu przewag konkurencyjnych oraz zrównoważonemu rozwojowi społeczno-gospodarczemu i przestrzennemu. Zgodnie z założeniem, aby osiągnąć zakładane rezultaty wyrażone w wizji rozwoju, niezbędne będzie podjęcie działań ukierunkowanych zarówno na zapewnienie wysokiej jakości życia lokalnej społeczności, jak i odpowiednie kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta. W tym celu sformułowano kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów i rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej, które przedstawiono również w formie graficznej za pomocą modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej przedstawia długookresową strategiczną wizję rozwoju Przemyśla. Wynika on z wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb i potencjału miasta z uwzględnieniem jego specyfiki i zróżnicowania.

Analiza kluczowych uwarunkowań objęła: obecną strukturę funkcjonalno-przestrzenną, układ komunikacyjny, wybrane elementy infrastruktury technicznej, zasoby środowiska przyrodniczego i obszary wymagające ochrony w Przemyślu.

Struktura sieci osadniczej wraz z rolą i hierarchią jednostek osadniczych

Obecna struktura przestrzenna miasta wynika z delimitacji układu strefowego i składa się z trzech głównych stref:

- Strefy staromiejskiej, stanowiącej historyczne centrum Miasta i funkcjonującej jako centrum usługowo-administracyjne o znaczeniu regionalnym i lokalnym, obejmującej zabudowę głównie o charakterze usługowym, mieszkalno-usługowym, mieszkalnym (wielorodzinnym i jednorodzinny),
- Strefy śródmiejskiej, obejmującej obszary miasta XIX-wiecznego po obydwu stronach Sanu, głównie o charakterze mieszkalno-usługowym, głównie zabudowę o charakterze mieszkalno-usługowym, mieszkalnym (wielorodzinnym i jednorodzinny),

- Strefy okolicznej, obejmującej pozostałe tereny o funkcjach o charakterze miejskim, głównie zabudowę o charakterze mieszkalnym (jednorodzinny i wielorodzinny), mieszkalno-usługowym, usługowym i produkcyjnym.

Infrastruktura społeczna

W regionie Przemysł pełni rolę ośrodka usługowego o znaczeniu ponadlokalnym – jest ośrodkiem aktywności społeczno-gospodarczej, ośrodkiem rozwoju szkolnictwa wyższego, ośrodkiem usług medycznych i opieki społecznej o znaczeniu regionalnym.

Jedną z mocnych stron Miasta Przemysł jest różnorodność oferty edukacyjnej. Mieszkańcy mają możliwość podjęcia kształcenia na różnych etapach edukacyjnych, a działalność szkół wspierają placówki takie jak poradnia psychologiczno-pedagogiczna i Młodzieżowy Dom Kultury w Przemysłu. Według danych za 2022 r., na terenie miasta funkcjonuje 9 szkół podstawowych i 11 szkół ponadpodstawowych prowadzonych przez Miasto Przemysł oraz 6 szkół podstawowych i 2 szkoły ponadpodstawowe prowadzone przez inne podmioty. W mieście działa ponadto 12 przedszkoli miejskich i 16 prywatnych. Przemysł pełni również rolę ośrodka akademickiego – funkcjonuje tu bowiem szkoła wyższa: Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Przemysłu.

Życie kulturalne miasta skupia się natomiast wokół Centrum Kulturalnego w Przemysłu (CK), będącego jednostką organizacyjną województwa podkarpackiego oraz Przemyskiego Centrum Kultury i Nauki ZAMEK (PCKiN ZAMEK), będącego jednostką organizacyjną Miasta Przemysł. Ponadto, w mieście funkcjonuje wiele innych instytucji i organizacji kulturalnych, w tym m.in. miejscowe archiwa, instytucje biblioteczne (np. Przemyska Biblioteka Publiczna wraz z punktami filialnymi, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka), instytucje muzealne (np. Muzeum Narodowe Ziemi Przemyskiej wraz z oddziałami, Muzeum Archidiecezjalne), a także liczne domy i centra kultury (np. Młodzieżowy Dom Kultury), galerie (np. Galeria Sztuki Współczesnej).

Istotnym elementem infrastruktury społecznej są również tereny i obiekty sportu i rekreacji. Upowszechnianiem różnych form sportu i tworzeniem warunków do rozwoju sportu wśród dzieci i młodzieży, w tym sportu amatorskiego i profesjonalnego, w mieście zajmuje się Przemyski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Przemysłu (POSIR). POSIR zarządza obiektami sportowymi, zlokalizowanymi głównie w obrębie Przemyskiego Parku Sportowo-Rekreacyjnego, gdzie koncentrują się funkcje sportowo-rekreacyjne oraz usługi o znaczeniu ponadlokalnym.

Główne korytarze i elementy sieci transportowych

Przemysł położony jest w południowo-wschodniej części województwa podkarpackiego, w odległości około 8 km od przejścia granicznego z Ukrainą (przejście w Medyce). Przez teren miasta przebiegają dwie drogi krajowe: DK 28 relacji Zator – Medyka oraz DK 77 relacji Lipnik – Przemysł. Miasto przecinają

także dwie drogi wojewódzkie: DW 884 relacji Przemyśl –Domaradz oraz DW 885 relacji Przemyśl – Malhowice. Ponadto, układ drogowy miasta tworzy sieć dróg powiatowych i gminnych. Łączna długość dróg na terenie miasta wynosi ok. 207 km, z czego 14,8 km to drogi krajowe, 11,6 km – drogi wojewódzkie, 62,7 km – drogi powiatowe i 118,3 km – drogi gminne.

Przemyśl nie ma bezpośredniego połączenia z siecią autostrad i dróg szybkiego ruchu – w odległości ok. 15 km na północ od granic miasta przebiega autostrada A4. Jedyne połączenie o znaczeniu krajowym i europejskim to połączenie kolejowe magistralną linią nr 91 relacji Kraków Główny – Medyka), będącą jednym z paneuropejskich korytarzy transportowych (AGC), łączących Niemcy, Polskę i Ukrainę. Na terenie Polski zaczyna się w Zgorzelcu przy granicy z Niemcami, biegnie przez m.in. Wrocław, Opole, Katowice, Kraków, Rzeszów aż do Przemyśla i dalej do granicy z Ukrainą w Medyce. Przez miasto przebiegają również inne linie kolejowe: nr 92 relacji Przemyśl Główny – Medyka (linia szerokotorowa), nr 102 relacji Przemyśl – Malhowice oraz nr 615 relacji Przemyśl Główny – Przemyśl Bakończyce.

Przemyśl jest ostatnim miastem przed granicą polsko-ukraińską – wynikający z położenia potencjał stwarza możliwość rozwoju miasta jako ośrodka obsługi transportu o znaczeniu ponadregionalnym. Sprzyjałaby temu zmiana charakteru i wymiaru współpracy transgranicznej z Ukrainą z drobnych relacji handlowych na logistykę wyższego szczebla, pośrednictwo handlowe i turystykę.

Infrastruktura techniczna

Miejskim systemem wodociągowym zarządza Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Głównym źródłem wody jest ujęcie w Przemyślu przy ulicy Rosłońskiego. Ze względu na duże zróżnicowanie terenu, w obrębie miasta funkcjonuje 8 przepompowni wody. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) wyniosła 188,6 km w 2022 r. i liczyła 5,7 tys. przyłączy do budynków mieszkalnych.

Sieć kanalizacyjna miasta opiera się na odprowadzaniu ścieków systemem mieszanym rozdzielczo-ogólnospławnym. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej w 2022 r. wyniosła 188,0 km, a liczba przyłączy do budynków mieszkalnych ponad 6 tys. Długość czynnej sieci gazowej w Przemyślu wyniosła natomiast 241,0 km w 2022 r. i liczyła 4,7 tys. przyłączy do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych). W mieście działa ciepłownia Zasanie należąca do Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej w Przemyślu (MPEC), której aktualnym operatorem jest PGNiG TERMIKA Energetyka Przemyśl Sp. z o.o. oraz Elektrociepłownia (operator PGNiG TERMIKA Energetyka Rozporozszona Sp. z o.o.). Oba źródła zasilają miejską sieć ciepłowniczą o długości 48 km.

System elektroenergetyczny miasta Przemyśl zasilany jest ze stacji: 110/15 kV Przemyśl Przekopana, 110/15 kV Przemyśl Bakończyce, 110/15 kV Przemyśl Głęboka oraz 110/30/15 kV Przemyśl, która leży

na terenie gminy Żurawica. Miasto jest w całości zelektryfikowane, a system elektroenergetyczny zaspokaja dotychczasowe potrzeby odbiorców. Stan techniczny linii i stacji elektroenergetycznych oceniany jest jako dobry.

Odbiorem i zagospodarowaniem odpadów na terenie Przemysła zajmuje się Przemyska Gospodarka Komunalna Sp. z o.o., która zarządza także składowiskiem odpadów o powierzchni około 6,6 ha, zlokalizowanym w południowo-zachodniej części miasta. Na terenie miasta działa również Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych oraz Zakład Mechaniczno – Biologicznego Przetwarzania Odpadów Komunalnych wraz ze składowiskiem odpadów.

System powiązań przyrodniczych

Przemysł leży na północno-wschodnim krańcu kompleksu obszarów chronionych przyrodniczo i krajobrazowo: Parku Krajobrazowego Pogórza Przemyskiego i Przemysko-Dynowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, jak również w dolinie środkowego Sanu - korytarza ekologicznego o znaczeniu międzynarodowym.

Ze względu na ponadprzeciętne walory przyrodnicze, część miasta (5,3%) objęta jest formami ochrony przyrody. Ich ochrona powinna być kontynuowana i odbywać się poprzez przestrzeganie w pełni zasad ochrony zawartych w ustawie o ochronie przyrody oraz innych aktach prawnych ustanawiających poszczególne formy ochrony, jakimi w obrębie miasta są:

1. Europejska sieć Natura 2000, w zasięgu następujących Obszarów Natura 2000:
  - Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków (OSP) Natura 2000 "Pogórze Przemyskie",
  - Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000, mający znaczenie dla wspólnoty „Ostoja Przemyska”,
  - Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000, mający znaczenie dla wspólnoty (OZW) „Rzeka San”;
2. Park Krajobrazowy Pogórza Przemyskiego;
3. Przemysko Dynowski Obszar Chronionego Krajobrazu;
4. Rezerваты przyrody: „Winna Góra” – rezerwat florystyczny oraz „Jamy” – rezerwat florystyczny;
5. Stanowisko dokumentacyjne Olistolit jurajski;
6. Pomniki przyrody
7. Parki Miejskie: Park Miejski w Przemysłu – wpisany do rejestru zabytków pod numerem A – 56, Park Lipowicki – park, w tym park leśny, Park Bakończyce – rozległy park krajobrazowy otaczający Zespół Pałacowy Lubomirskich oraz Park Sielec.

Wody powierzchniowe i podziemne

Przemysł położony jest w obszarze dorzecza Wisły, w regionie wodnym Górnej-Wschodniej Wisły. Sieć hydrologiczna miasta opiera się na rzece San i jej lewostronnym dopływie, rzece Wiar oraz dość gęstej

sieci często bezimiennych cieków, wśród których największymi potokami są: Średnica, potok Kruhelski, Kurcianka i Ług (dopływy Sanu) oraz potoki Jawor (Bonie) i Sielec (dopływy Wiaru).

Rzeka San jest jednym z najważniejszych elementów krajobrazu miasta, kształtującym jego rozwój od czasów średniowiecznych i pełniącym różne funkcje w historii: obronne, źródło zaopatrzenia miasta w wodę, szlak transportowy, a obecnie również: korytarz ekologiczny i miejsce rekreacji.

W granicach miasta znajdują się udokumentowane zasoby wód podziemnych - Główne Zbiorniki Wód Podziemnych GZWP Nr 430 „Dolina Sanu” (częściowo w granicach miasta) oraz GZWP Nr 429 „Dolina Przemysłu” (przy wschodniej granicy miasta).

Zagrożenie powodziowe

Zagrożenie powodziowe w Przemyslu występuje w terenach nadbrzeżnych rzeki San i Wiar, natomiast tereny zagrożone podtopieniami to tereny wzdłuż potoków: Jawor i Sielec. Zagrożenie powodziowe na wypadek awarii obejmuje przede wszystkim wzbieranie rzeki San w wyniku zwiększonych zrzutów wody z zapory wodnej na Solinie. Zagrożeniem dla miasta jest również fala powodziowa, która może wystąpić w razie awarii lub uszkodzenia urządzeń hydrotechnicznych zapory Solina – Myczkowce. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią obejmują tereny w zasięgu zalewu wodą Q1% od rzek San i Wiar, wyznaczone na mapie zagrożenia powodziowego. Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią występują nakazy, zakazy, dopuszczenia i ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych dotyczących ochrony przed powodzią.

Zagrożenie osuwaniem mas ziemnych

Na terenie miasta występują obszary, na których ze względu na budowę geologiczną i rzeźbę mogą pojawiać się osuwiska – w granicach miasta zarejestrowano łącznie 124 osuwiska o łącznej powierzchni 446,45 ha, co stanowi prawie 10% powierzchni całej gminy.

Złóża kopalin i tereny górnicze

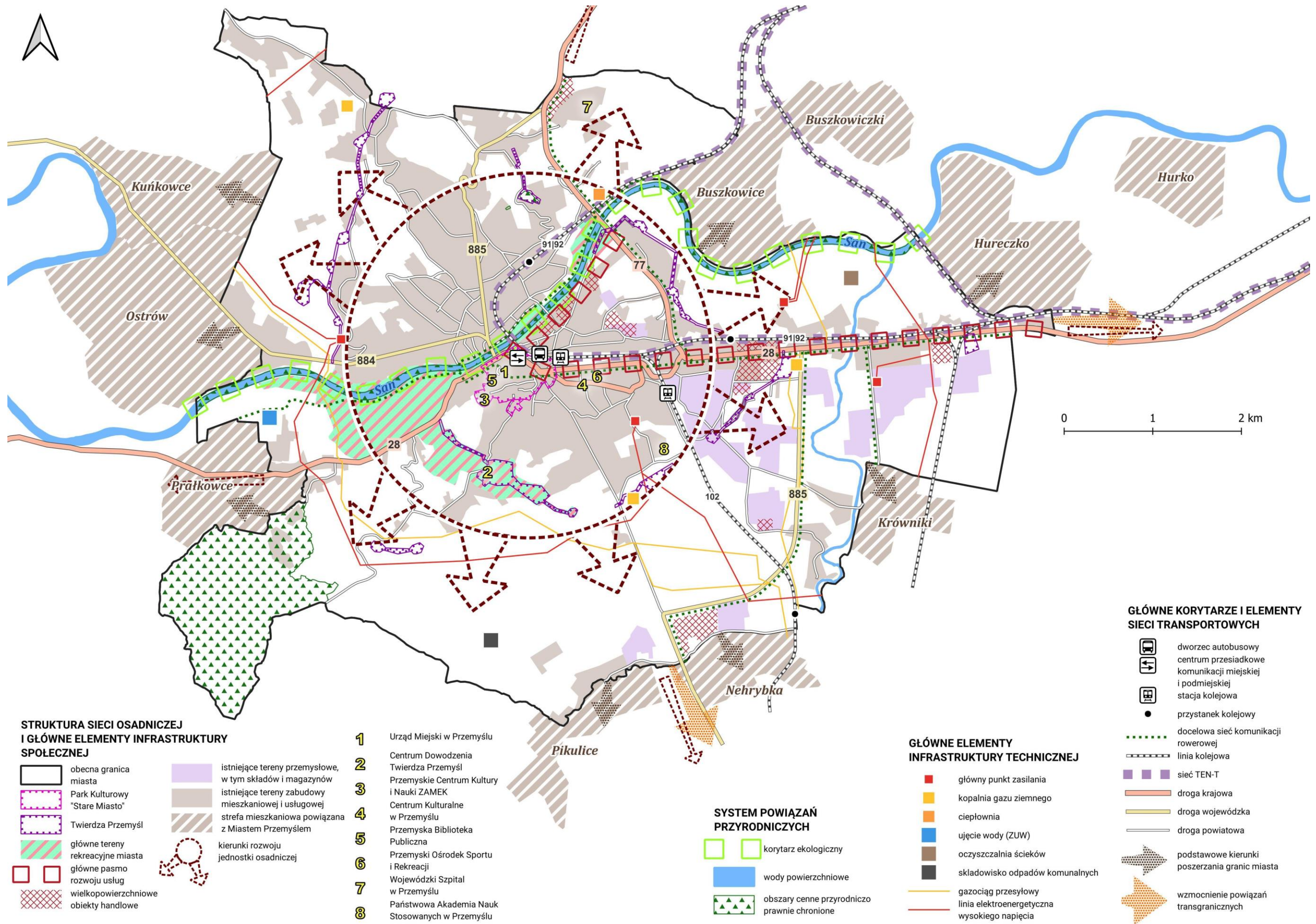
Na terenie miasta znajduje się 6 udokumentowanych złóż kopalin: Złoże gazu ziemnego „Przemysłu”, Złoże Buszkowice IB 3179, Złoże Nehrybka IB 3177, Złoże „Przemysłu” IB 3178, Złoże „Park Wodny” KN 16460, Złoże „Przemysłu-Zakęcie” KN 1818.

Obiekty materialnego dziedzictwa kulturowego

Przemysłu jest miastem o wielowiekowej historii, czego odzwierciedleniem jest zachowany unikatowy historyczny zespół urbanistyczno-architektoniczny z licznymi elementami dziedzictwa kulturowego. Podstawową formą ochrony obowiązującą na terenie miasta jest wpis do rejestru zabytków, któremu podlegają pojedyncze historyczne obiekty, zabytkowe zespoły zabudowy, historyczne pierzeje ulic, historyczny układ urbanistyczny miasta, obronne mury miejskie oraz zabytkowy zespół militarny

Twierdzy Przemyśl. Wpisem do rejestru objęte są również szczególnie cenne zabytkowe cmentarze, a także najcenniejsze na terenie miasta stanowiska archeologiczne. W gminnej ewidencji zabytków znajduje się 1 478 obiektów – w tym 655 obiektów wpisanych do rejestru zabytków województwa podkarpackiego. Poszczególne obiekty zabytkowe w Przemyślu ze względu na istotne walory historyczno-kulturowe, mają znaczenie regionalne, krajowe, a nawet międzynarodowe. Zespół staromiejski w Przemyślu w 2018 r. został uznany za Pomnik Historii, ze względu na wyjątkową wartość historyczną. Ten sam status posiada Twierdza Przemyśl, będąca zespołem obiektów obronnych wokół Miasta Przemyśl z XIX w. i początku XX w.

STRUKTURA SIECI OSADNICZEJ I GŁÓWNE ELEMENTY INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ

- obecna granica miasta
- Park Kulturowy "Stare Miasto"
- Twierdza Przemysłu
- główne tereny rekreacyjne miasta
- główne pasmo rozwoju usług
- wielkopowierzchniowe obiekty handlowe
- istniejące tereny przemysłowe, w tym składów i magazynów
- istniejące tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowej
- strefa mieszkaniowa powiązana z Miastem Przemysłem
- kierunki rozwoju jednostki osadniczej

- 1 Urząd Miejski w Przemysławiu
- 2 Centrum Dowodzenia Twierdza Przemysłu
- 3 Przemyskie Centrum Kultury i Nauki ZAMEK
- 4 Centrum Kulturalne w Przemysławiu
- 5 Przemyska Biblioteka Publiczna
- 6 Przemyski Ośrodek Sportu i Rekreacji
- 7 Wojewódzki Szpital w Przemysławiu
- 8 Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Przemysławiu

SYSTEM POWIĄZAŃ PRZYRODNICZYCH

- korytarz ekologiczny
- wody powierzchniowe
- obszary cenne przyrodniczo prawnie chronione

GŁÓWNE ELEMENTY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

- główny punkt zasilania
- kopalnia gazu ziemnego
- ciepłownia
- ujęcie wody (ZUW)
- oczyszczalnia ścieków
- składowisko odpadów komunalnych
- gazociąg przesyłowy
- linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia

GŁÓWNE KORYTARZE I ELEMENTY SIECI TRANSPORTOWYCH

- dworzec autobusowy
- centrum przesiadkowe komunikacji miejskiej i podmiejskiej
- stacja kolejowa
- przystanek kolejowy
- docelowa sieć komunikacji rowerowej
- linia kolejowa
- sieć TEN-T
- droga krajowa
- droga wojewódzka
- droga powiatowa
- podstawowe kierunki poszerzenia granic miasta
- wzmocnienie powiązań transgranicznych

2.6 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Rozdział odnosi się do art. 10e ust. 3 pkt 5 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.) wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie (...).

Głównym wyzwaniem planowania rozwoju funkcjonalno-przestrzennego gminy jest prawidłowe rozpoznanie, klasyfikacja i uporządkowanie dostępnych zasobów przestrzeni, a następnie umiejętne ich wykorzystanie w całym procesie. W celu maksymalizacji korzyści i osiągnięcia oczekiwanych rezultatów, należy zapewnić komplementarność realizowanych działań i zadbać o to, aby wynikały one z identyfikowanych w gminie aktualnych i prognozowanych problemów i potrzeb. Kluczowe jest również zachowanie spójności z założeniami krajowej i wojewódzkiej polityki przestrzennej, określonymi między innymi w obowiązującej Strategii rozwoju województwa podkarpackiego – Podkarpackie 2030⁵.

Nadrzędną zasadą polityki przestrzennej jest zasada **zachowania ładu przestrzennego**, przejawiająca się prowadzeniem efektywnej i racjonalnej polityki przestrzennej i planistycznej na wszystkich poziomach planowania przestrzennego, umożliwiając uzyskanie harmonijnej całości oraz uwzględniając w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne. Łączy się z nią również zasada zrównoważonego rozwoju, oznaczająca taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności oraz obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń. Zasada ta pozwala kształtować ład przestrzenny, zapewniając utrzymanie właściwych relacji estetycznych, funkcjonalnych i ekonomicznych zarówno pomiędzy różnymi sposobami zagospodarowania terenów zurbanizowanych, jak i w relacjach pomiędzy układem przyrodniczym i antropogenicznym.

Poniżej określono kluczowe kierunki zmian i zasady w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Mieście Przemysłu, w odniesieniu do wypracowanej w ramach Strategii wizji jego rozwoju w perspektywie 2035 r.

⁵ Załącznik do uchwały nr XXVII/458/20 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 28 września 2020 r.

I KIERUNKI ZMIAN

1. Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenie szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej:

- Rozwój funkcji mieszkaniowych, usługowych, produkcyjnych, administracyjnych i turystycznych jako funkcji podstawowych miasta.
- Rozwój zabudowy przy jednoczesnym poszanowaniu środowiska przyrodniczego oraz z uwzględnieniem zasad służących adaptacji do zmian klimatu.
- Rozwój głównej struktury osadniczej miasta w nawiązaniu do istniejących układów przestrzennych i koncentracja zabudowy oraz uzupełnianie jej ciągów, w tym poprzez modernizację, przebudowę i nadawanie nowych funkcji nieużytkowanym budynkom i lokalom oraz przestrzeniom.
- Tworzenie spójnej koncepcji rozwoju mieszkalnictwa w formie jednostek przestrzennych o zróżnicowanej intensywności zabudowy z własnymi centrami usług lokalnych i lokalnymi terenami rekreacyjnymi.
- Uwzględnianie w procesie zagospodarowywania terenów potrzeb i oczekiwań lokalnej społeczności, w tym osób ze szczególnymi potrzebami oraz dążenie do niwelowania barier architektonicznych i komunikacyjnych ograniczających dostęp do przestrzeni i obiektów tej grupie społecznej.
- Utrzymanie podstawowego i uzupełniającego systemu przyrodniczego miasta oraz ich wzmocnienie poprzez tworzenie, odtwarzanie i uzupełnianie terenów zieleni niskiej i wysokiej oraz tworzenie enklaw zieleni sprzyjających rekreacji i wypoczynkowi mieszkańców.
- Ograniczanie lokalizacji nowej zabudowy na terenach szczególnie cennych przyrodniczo i atrakcyjnych krajobrazowo oraz w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią przedstawionych graficznie na modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej.
- Sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na obszarach potencjalnych terenów rozwojowych oraz już zainwestowanych w celu wprowadzenia zasad kształtowania przestrzeni.
- Tworzenie warunków przestrzennych dla lokalizacji nowoczesnych zakładów wytwórczych i usługowych opartych na nowych technologiach.
- Dążenie do poszerzenia granic miasta o tereny stref mieszkaniowych połączonych funkcjonalnie z miastem.

2. Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

Systemy komunikacji

- Kształtowanie systemu komunikacyjnego i sieci dróg z uwzględnieniem wzmocnienia powiązań transportowych miasta w układzie międzynarodowym, krajowym i regionalnym oraz zapewniania

sprawności układów tranzytowych opartych przede wszystkim na drogowych obwodnicach miasta i kolei.

- Modernizacja dróg gminnych oraz realizacja działań ukierunkowanych na usprawnienie ruchu drogowego i zapewnienie bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego.
- Planowanie nowych odcinków dróg w sposób minimalizujący negatywne oddziaływanie ruchu drogowego na jakość i komfort życia mieszkańców oraz jakość środowiska naturalnego.
- Rozwijanie infrastruktury rowerowej jako infrastruktury uzupełniającej sieć komunikacyjną.
- Dążenie do zmiany organizacji ruchu w obszarze Starego Miasta poprzez ograniczenie ruchu samochodowego i nadawanie priorytetu ruchowi pieszemu i rowerowemu.

Infrastruktura techniczna

- Modernizacja, wymiana i rozbudowa istniejących obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej oraz sukcesywny rozwój nowych obiektów, urządzeń i sieci uzbrojenia technicznego.
- Sukcesywne uzbrajanie terenów przeznaczonych pod zabudowę w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną, elektroenergetyczną, gazową i telekomunikacyjną.

Infrastruktura społeczna

- Dalszy rozwój usług publicznych ukierunkowany na koncentrację usług podstawowych i usług wyższego rzędu w wielofunkcyjnym obszarze centralnym miasta.
- Dążenie do zapewnienia dobrej dostępności czasowej i przestrzennej podstawowych usług.
- Rozwijanie bazy szkolnictwa, w tym głównie średniego i wyższego wraz ze stałym podnoszeniem rangi szkół i jakości nauczania.
- Rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej koncentrującej się w obrębie Przemyskiego Parku Sportowo-Rekreacyjnego – rozbudowa infrastruktury dla rozwoju funkcji wiodącej oraz statusu ośrodka usług ponadlokalnych, w tym usług turystycznych.
- Dalszy rozwój terenów zieleni wraz z towarzyszącą ofertą sportowo-rekreacyjną na terenach zabudowy mieszkaniowej i w najbliższym jej otoczeniu.
- Rozwijanie sieci ścieżek i tras rowerowych oraz tras spacerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą.

Systemy komunikacji oraz infrastruktura techniczna i społeczna w mieście rozwijane będą z uwzględnieniem istniejących i powstających powiązań przestrzenno-funkcjonalnych w obrębie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Przemysł w celu zachowania zrównoważonego rozwoju regionu.

II ZASADY

1. Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu:

- Należy dążyć do rewitalizacji, ochrony i rozwoju istniejących zasobów środowiska przyrodniczego oraz zmniejszania negatywnego wpływu działalności człowieka na to środowisko.

- Należy dążyć do utrzymania istniejącej ochrony obszarów o wysokich wartościach przyrodniczych i kulturowych oraz obejmowania ochroną najcenniejszych obszarów i obiektów przyrodniczych, w tym przede wszystkim elementów stanowiących część lub kontynuację krajowego i regionalnego systemu ekologicznego:
  - kompleksów leśnych w południowo-zachodniej części miasta wchodzących w zasięg obszarów Natura 2000 i Parku Krajobrazowego Pogórza Przemyskiego,
  - doliny rzeki San – głównego korytarza ekologicznego miasta,
  - doliny rzeki Wiar wraz z innymi potokami.
- Zachowanie rygoru ochrony korytarzy ekologicznych o znaczeniu międzynarodowym, krajowym i regionalnym, w tym zachowanie ciągłości naturalnych korytarzy ekologicznych doliny rzeki San i Wiar oraz innych cieków wodnych.
- Należy dążyć do kształtowania stref buforowych między obszarami szczególnie cennymi przyrodniczo a obszarami miasta o innych funkcjach w celu ograniczenia bezpośrednich zagrożeń dla walorów przyrodniczych.
- Należy dążyć do zachowania istniejącej zieleni wysokiej, właściwego zagospodarowania ciągów ekologicznych i klinów napowietrzających, wprowadzania zróżnicowanych form zieleni oraz łączenia ich w zintegrowany system, ze szczególnym uwzględnieniem terenów przybrzeżnych rzeki San.
- Wdrażanie rozwiązań dla zapewnienia termicznego komfortu mieszkańców i ograniczenia zjawiska tzw. miejskiej wyspy ciepła.
- Ochrona wód gruntowych i powierzchniowych oraz gleby, m.in. poprzez prowadzenie polityki zapewniającej odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, właściwe składowanie i unieszkodliwianie odpadów stałych.
- Ze względu na położenie części miasta w zasięgu GZWP Nr 430 „Dolina rzeki San”, konieczna jest ochrona przed niewłaściwym zagospodarowaniem przestrzennym obszaru wraz ze strefami ochronnymi ONO i OWO – ochrona terenów narażonych na przenikanie zanieczyszczeń do wód, poprzez priorytet dla realizacji kanalizacji sanitarnej oraz zakaz prowadzenia działań mogących w poważny sposób zmienić stosunki wodne.
- Minimalizowanie ryzyka wystąpienia suszy i przeciwdziałanie skutkom jego wystąpienia oraz realizacja działań na rzecz ograniczania deficytu wody oraz wspieranie retencji wodnej (małej, glebowej, krajobrazowej).
- W procesie kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta należy dążyć do ochrony walorów lokalnego krajobrazu, w tym ciągów, punktów i otwarć widokowych, rozległych panoram miasta oraz układów przestrzennych zabudowy miejskiej i dawnych wsi.
- Stosowanie przy realizacji nowej zabudowy oraz zabudowy istniejącej poddawanej remontom, przebudowie, rozbudowie i nadbudowie materiałów lokalnych, tradycyjnych, harmonijnie wkomponowanych w otoczenie.

2. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:

- Należy dążyć do ochrony zasobów kulturowych oraz kształtowania reprezentacyjnej przestrzeni miasta, utrzymania i korygowania działań wpływających na spójność przestrzeni miejskiej, uaktywniania zasobów dziedzictwa zlokalizowanych w dzielnicach oddalonych od zasadniczej strefy staromiejskiej, podnoszenia ich rangi i atrakcyjności, a także wprowadzania nadzoru nad ewentualną całkowitą likwidacją obiektów, ich degradacją oraz niekontrolowanymi przekształceniami.
- Należy dążyć do ochrony zasobów historyczno-kulturowych miasta poprzez rewaloryzację i rewitalizację obiektów i historycznych układów urbanistycznych oraz tworzenie rezerwatów i parków kulturowych.
- W odniesieniu do stref ochrony konserwatorskiej wyznaczonych w granicach miasta należy dążyć do zachowania zabudowy historycznej, jej konserwacji, rewaloryzacji i rekonstrukcji oraz nie wprowadzać obiektów dysharmonizujących. Decyzje dotyczące wszelkich działań inwestycyjnych w obszarze tych stref podlegają uzgodnieniu z Podkarpackim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków z siedzibą w Przemysłu.
- W doniesieniu do zespołu historycznego Twierdzy Przemysł należy dążyć do utrzymania unikatowego charakteru krajobrazu fortecznego na tle zieleni fortecznej, zachowania spójności przestrzennej i historycznej założenia militarnego wraz z ukształtowaniem terenu oraz z zachowaniem elementów komunikacji fortecznej, a także do zachowania bądź odtworzenia połączeń widokowych pomiędzy obiektami fortecznymi w obrębie wewnętrznego i zewnętrznego pierścienia Twierdzy Przemysł.
- Należy dążyć do ograniczania negatywnego wpływu turystyki na środowisko naturalne, historyczne, kulturowe i społeczne gminy, m.in. poprzez odpowiednie kanalizowanie ruchu turystycznego i właściwe udostępnianie zasobów kulturowych i przyrodniczych.
- Należy przeciwdziałać degradacji otoczenia obiektów zabytkowych przez dewastację i nieodpowiednie użytkowanie.

3. Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977, 1506, 1597 i 1688):

- Obiekty handlu wielkopowierzchniowego na terenie miasta należy lokalizować zgodnie z zasadami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz z uwzględnieniem wymogów przepisów szczególnych dla tego rodzaju inwestycji.

4. Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego:

- Inwestycje celu publicznego mogą być lokalizowane w mieście na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego albo decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego, podejmowanych zgodnie z procedurą, którą określają aktualne przepisy.
- Należy dążyć do zachowania zgodności pomiędzy inwestycją celu publicznego a intensywnością i formami zagospodarowania otaczającego obszaru.
- Należy dążyć do minimalizowania zagrożeń powodowanych przez inwestycję celu publicznego.

5. Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW:

- Na obszarze miasta nie przewiduje się lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW.

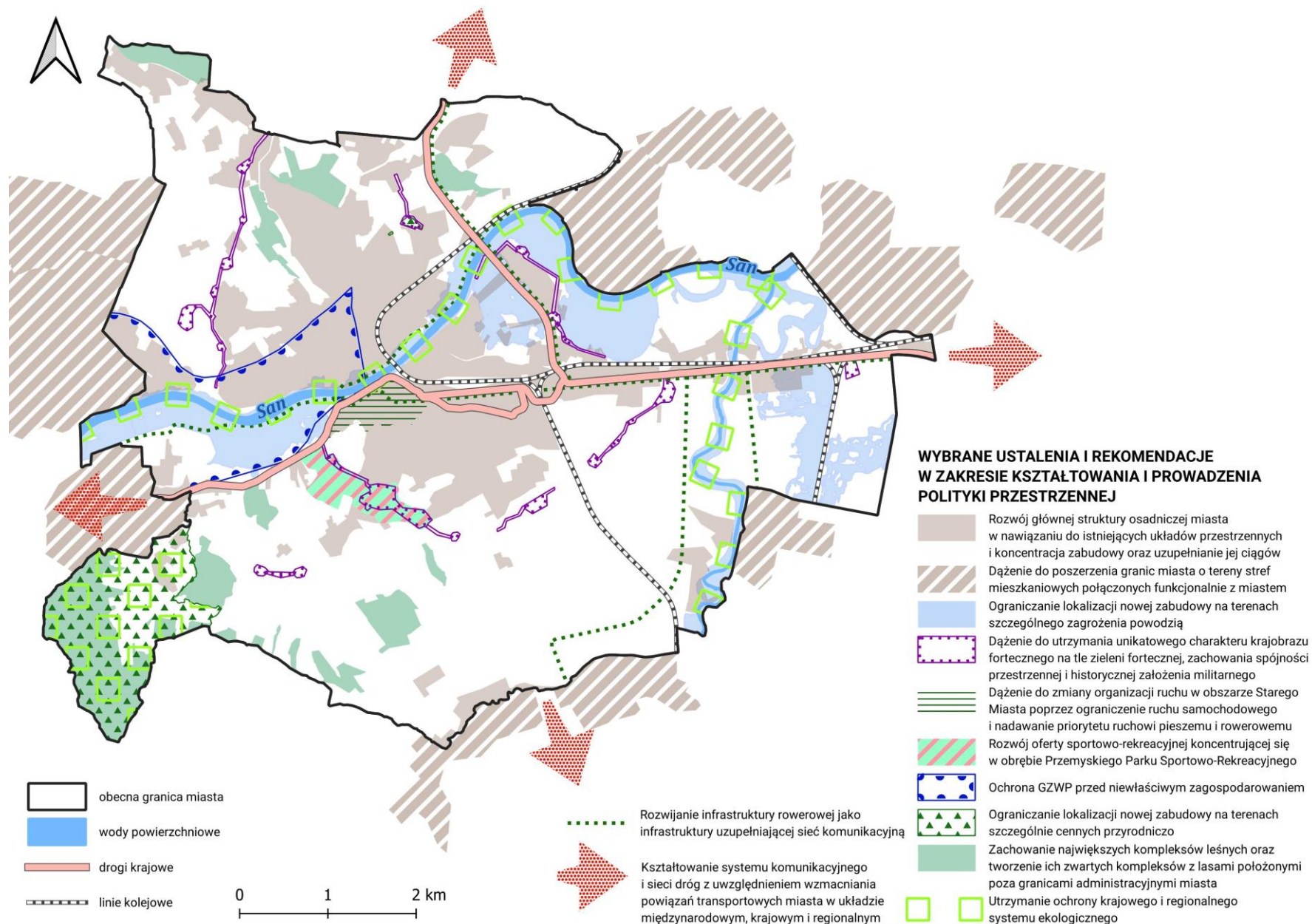
6. Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko:

- Należy ograniczać lokalizację inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Ewentualna lokalizacja inwestycji zaliczonych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko winna uwzględniać potencjalnie szkodliwy wpływ na otoczenie.
- W stosunku do istniejących i projektowanych inwestycji mogących oddziaływać na środowisko należy dążyć do ograniczenia ich uciążliwości do granic użytkowania oraz stosować środki techniczne minimalizujące negatywne oddziaływanie prowadzonej działalności na środowisko i zdrowie ludzi.

7. Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej:

- Należy dążyć do zachowania największych kompleksów leśnych oraz tworzenia ich zwartych kompleksów z lasami położonymi poza granicami administracyjnymi miasta.
- Na terenach lasów dopuszcza się z zachowaniem wymogów ochrony środowiska i planów urządzenia lasów, lokalizację obiektów budowlanych związanych z gospodarką leśną, rekreacją i wypoczynkiem, jak np.: ścieżki dydaktyczne, rowerowe i piesze, obiekty sportowo-turystyczne, gastronomiczne i urządzenia rekreacyjne wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną.
- Lasy należy użytkować zgodnie z ich funkcją wiodącą. Ewentualnej zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne dokonuje się po uzyskaniu niezbędnych zgód zgodnie z przepisami odrębnymi.
- Należy zachowywać i odtwarzać walory lasu poprzez prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej polegającej na integrowaniu celów gospodarczych z aktywną ochroną przyrody.
- Ze względu na fakt, iż znaczną część obszarów miasta stanowią tereny zurbanizowane, w ich obrębie wyklucza się trwałe wykorzystanie ziem w celach rolniczych. Sposób użytkowania obszarów urbanizowanych ogranicza się do rozwoju gospodarki turystycznej w zespołach zabudowy zagrodowej przekształconej w ośrodki agroturystyczne i rekreacyjne oraz specjalistyczne gospodarstwa ogrodnicze i sadownicze.

- Zakłada się kontynuację przeznaczania dla produkcji ogrodniczej zorganizowanych ogrodów działkowych, szczególnie niekolidujących z realizowanymi i planowanymi inwestycjami (głównie w strefie śródmiejskiej).

8. Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji:

- Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji należy dostosowywać do współczesnych standardów funkcjonalno-przestrzennych oraz wzmacniać efektywność eksploatacyjną infrastruktury technicznej w sposób nie oddziałujący znacząco na środowisko.

2.7 Rezultaty planowanych działań

Rozdział odnosi się do art. 10e ust. 3 pkt 3 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.) wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia.

Poniżej przedstawiono katalog wskaźników, które będą podlegały monitoringowi w celu określenia poziomu realizacji założeń Strategii Rozwoju Miasta Przemysła na lata 2025-2035. Dzięki monitoringowi możliwa będzie ocena rezultatów planowanych działań oraz stwierdzenie, czy wyznaczone w strategii cele strategiczne zostały osiągnięte.

Dla każdego ze wskaźników określono oczekiwaną tendencję, a więc sposób, w jaki będzie się zmieniała wartość wskaźnika (wzrost/spadek) w wyniku realizacji założeń Strategii. Dla niektórych wskaźników możliwe było określenie wartości bazowej – są to bowiem dane odnotowywane rokrocznie w statystyce publicznej (BDL GUS). Dzięki temu ich monitoring będzie ciągły i pozwoli na porównanie jego wyników w dłuższej perspektywie (również w latach poprzedzających wdrożenie Strategii). Dla pozostałych wskaźników nie przyjęto wartości bazowych ze względu na fakt, iż do momentu opracowania Strategii (2024 r.), w jej ramach nie zostały podjęte działania umożliwiające ich określenie – realizacja zadań, których dotyczą dane wskaźniki, rozpocznie się bowiem dopiero po przyjęciu Strategii i od tego momentu prowadzony będzie monitoring.

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźnik	Wartość bazowa wskaźnika (2022 r.)	Oczekiwana tendencja	Źródło danych
Cel 1. Przemysł miastem z bogatą ofertą usług odpowiadającą na potrzeby mieszkańców					
1.1. Wysoki standard usług publicznych	<p>Podniesienie jakości i rozwój oferty usług społecznych, technicznych, administracyjnych, w tym przede wszystkim:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podniesienie poziomu atrakcyjności oferty lokalnych szkół; • Zwiększenie dostępności do wysokiej jakości usług zdrowotnych, w tym specjalistycznej opieki medycznej. 	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć ukierunkowanych na podnoszenie jakości i atrakcyjności oferty szkół	-	wzrost	Urząd Miejski w Przemysłu
		Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	112,6%	wzrost	BDL GUS
		Liczba podmiotów działających w sekcji Q86 (opieka zdrowotna)	542 (2023 r.)	wzrost	BDL GUS
1.2. Efektywna polityka społeczna	<p>Wspieranie mieszkańców ze wszystkich grup wiekowych i społecznych oraz zapewnienie dogodnych warunków do zakładania rodziny i godzenia obowiązków wobec rodziny z indywidualnymi aspiracjami jej członków, co przyczyni się do wzrostu liczby urodzeń, a tym samym do ograniczenia zjawiska starzenia się społeczeństwa i zatrzymania depopulacji miasta.</p>	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć ukierunkowanych na wspieranie mieszkańców w trudnej sytuacji życiowej	-	wzrost	Urząd Miejski w Przemysłu
		Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	-6,5	wzrost	BDL GUS
		Saldo migracji na 1000 mieszkańców	-6,8	wzrost	BDL GUS
		Liczba rodzin korzystających z Przemyskiej karty Rodziny Wielodzietnej 3+	1 906	wzrost	Urząd Miejski w Przemysłu
		Liczba rozbudowanych/zmodernizowanych placówek pomocy społecznej	-	wzrost	Urząd Miejski w Przemysłu
1.3. Atrakcyjna oferta spędzania czasu wolnego	<p>Stworzenie warunków do spędzania czasu wolnego zgodnie z indywidualnymi preferencjami przedstawicieli wszystkich grup wiekowych i społecznych poprzez poprawę standardu infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i jej</p>	Liczba zmodernizowanych lub nowo zagospodarowanych terenów rekreacyjnych	-	wzrost	Urząd Miejski w Przemysłu
		Liczba nowo wybudowanych lub zmodernizowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych	-	wzrost	Urząd Miejski w Przemysłu

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźnik	Wartość bazowa wskaźnika (2022 r.)	Oczekiwana tendencja	Źródło danych
	rozbudowę oraz rozwój oferty kulturalnej, sportowo-rekreacyjnej i rozrywkowej oraz podniesienie jej jakości.	Liczba podmiotów działających w sekcji R (działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją)	134 (2023 r.)	wzrost	BDL GUS
1.4. Wysoki poziom bezpieczeństwa	Poprawa warunków bezpieczeństwa w Mieście, w tym poprzez zapobieganie m.in. zagrożeniom powodziowym i pożarowym oraz poszerzenie wiedzy, świadomości i umiejętności praktycznych mieszkańców w zakresie obrony cywilnej w sytuacji zagrożenia.	Liczba wykroczeń odnotowanych przez policję na terenie miasta	24 704	spadek	BDL GUS
		Liczba zgłoszeń mieszkańców o interwencję straży miejskiej	4 103	spadek	BDL GUS
		Liczba zdarzeń odnotowanych przez straż pożarną na terenie miasta	1 122	spadek	BDL GUS
Cel 2. Marka Przemysła wyróżniająca się bogatym dziedzictwem i kapitałem społeczno-gospodarczym					
2.1. Kapitał społeczno-gospodarczy	Kształtowanie wizerunku Przemysła jako miasta otwartego, dostępnego i respektującego różnorodność.	Liczba podjętych inicjatyw na rzecz integracji społecznej	-	wzrost	Urząd Miejski w Przemysłu
		Liczba uczestników imprez organizowanych przez ośrodki kultury na 1000 mieszkańców	769	wzrost	BDL GUS
2.2. Czytelna marka Przemysła	Konsekwentna budowa marki miasta uwzględniającej aspekty jakości życia, konkurencyjnej gospodarki, turystyki i atrakcyjnej przestrzeni.	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć związanych z budowaniem marki miasta	-	wzrost	Urząd Miejski w Przemysłu
		Liczba obserwujących oficjalny profil miasta na Facebook.com	24 tys.	wzrost	Urząd Miejski w Przemysłu
2.3. Bogate dziedzictwo historyczno-kulturowe	Ochrona walorów historyczno-kulturowych obiektów i przestrzeni oraz wzmocnienie społecznej świadomości o wartości materialnego i niematerialnego dziedzictwa historyczno-kulturowego.	Liczba wspartych obiektów zabytkowych	-	wzrost	Urząd Miejski w Przemysłu
		Liczba zorganizowanych imprez o walorach edukacyjnych i informacyjnych promujących dziedzictwo kulturowe	-	wzrost	Urząd Miejski w Przemysłu
Cel 3. Nowoczesna gospodarka i przedsiębiorczość Przemysła o wysokim poziomie konkurencyjności w regionie					
3.1. Konkurencyjny rynek pracy	Zapewnienie warunków do rozwoju lokalnych przedsiębiorstw dzięki wspieraniu zasobów kapitału ludzkiego i społecznego oraz poprawa sytuacji na lokalnym rynku pracy, a tym samym poprawa sytuacji materialnej mieszkańców.	Stopa bezrobocia rejestrowanego	10,0% (2023 r.)	spadek	BDL GUS
		Liczba zrealizowanych przedsięwzięć ukierunkowanych na podnoszenie kompetencji uczestników rynku pracy	-	wzrost	Urząd Miejski w Przemysłu

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźnik	Wartość bazowa wskaźnika (2022 r.)	Oczekiwana tendencja	Źródło danych
3.2. Atrakcyjność inwestycyjna	Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej miasta oraz jego rozwój społeczno-gospodarczy.	Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON na 1000 mieszkańców	122	wzrost	BDL GUS
3.3. Konkurencyjna gospodarka	Stworzenie dogodnych warunków do zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej w Mieście, a tym samym dywersyfikacja lokalnej gospodarki i podniesienie poziomu jej konkurencyjności w regionie.	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 osób w wieku produkcyjnym	13	wzrost	BDL GUS
		Liczba podmiotów gospodarczych działających w usługach wyższego rzędu (sekcje J-R PKD) na 1000 mieszkańców	47,7	wzrost	BDL GUS
		Liczba instytucji otoczenia biznesu na 10 tys. podmiotów ogółem	1 205	wzrost	BDL GUS
3.4. Rozwinięte funkcje turystyczne	Podniesienie jakości i atrakcyjności oferty turystycznej Przemysła oraz wydłużenie sezonu turystycznego w Przemysłu poprzez rozwój całorocznej oferty turystycznej.	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć ukierunkowanych na rozwój oferty turystycznej miasta	-	wzrost	Urząd Miejski w Przemysłu
		Liczba noclegów udzielonych w obiektach noclegowych zlokalizowanych w Przemysłu	61 826	wzrost	BDL GUS
		Liczba podmiotów działających w sekcji I (Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi)	214 (2023 r.)	wzrost	BDL GUS
		Liczba turystów obsłużonych przez Centrum Informacji Turystycznej w Przemysłu	11 639	wzrost	Urząd Miejski w Przemysłu
Cel 4. Efektywna infrastruktura i wysoki standard przestrzeni miejskiej Przemysła					
4.1. Sprawny transport i mobilność	Połączenie funkcjonalne i komunikacyjne Przemysła z sąsiednimi gminami i regionem, wzmocnienie powiązań funkcjonalno-przestrzennych. Rozwój mobilności miejskiej, wdrożenie rozwiązań sprzyjających ruchowi pieszemu i rowerowemu oraz budowa atrakcyjnej oferty transportu publicznego dostosowanej do potrzeb, modelowanej z uwzględnieniem cyklu dnia (dom-praca/szkoła-rozrywka-dom) tak, aby	Długość zmodernizowanych, remontowanych przebudowanych lub rozbudowanych odcinków dróg	-	wzrost	Urząd Miejski w Przemysłu
		Liczba nowych pojazdów zeroemisyjnych lub bezemisyjnych w taborze komunikacji miejskiej	-	wzrost	Urząd Miejski w Przemysłu
		Liczba zdarzeń w ruchu drogowym na terenie miasta	676	spadek	Urząd Miejski w Przemysłu

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźnik	Wartość bazowa wskaźnika (2022 r.)	Oczekiwana tendencja	Źródło danych
	była atrakcyjną alternatywą dla samochodu. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń z transportu.				
4.2. Wysoki standard przestrzeni	Efektywne wykorzystanie dostępnej przestrzeni i zachowanie ładu przestrzennego poprzez ograniczanie konfliktów przestrzennych i przeciwdziałanie niekontrolowanemu rozlewaniu się zabudowy. Kształtowanie atrakcyjnych, funkcjonalnych przestrzeni publicznych. Podniesienie atrakcyjności osiedleńczej i inwestycyjnej miasta.	Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem	43,7%	wzrost	BDL GUS
		Liczba przebudowanych i/lub nowo zagospodarowanych przestrzeni publicznych	-	wzrost	Urząd Miejski w Przemyślu
		Liczba przebudowanych/zmodernizowanych obiektów użyteczności publicznej	-	wzrost	Urząd Miejski w Przemyślu
4.3. Efektywna infrastruktura	Zintegrowany rozwój sieci uzbrojenia terenu równoległe do rozwoju terenów zabudowanych - tworzenie warunków do harmonijnego rozwoju zabudowy mieszkaniowej, z zachowaniem spójności z rozwojem infrastruktury podstawowej. Podniesienie poziomu atrakcyjności osiedleńczej i inwestycyjnej miasta.	Liczba zrealizowanych przedsięwzięć związanych z modernizacją, rozbudową lub przebudową infrastruktury sieci wodociągowej	-	wzrost	Urząd Miejski w Przemyślu
		Liczba zrealizowanych przedsięwzięć związanych z modernizacją, rozbudową lub przebudową infrastruktury sieci kanalizacyjnej	-	wzrost	Urząd Miejski w Przemyślu
		Liczba zrealizowanych przedsięwzięć związanych z modernizacją, rozbudową lub przebudową infrastruktury sieci gazowej	-	wzrost	Urząd Miejski w Przemyślu
4.4. Wysoki standard zasobu mieszkaniowego	Ograniczenie zjawiska suburbanizacji i odpływu ludności poprzez rozwój zabudowy mieszkaniowej i zwiększenie dostępności do mieszkań w wysokim standardzie.	Mieszkania oddane do użytkowania na 1 000 mieszkańców	4,3	wzrost	BDL GUS
		Liczba wydanych pozwoleń na budowę nowych budynków mieszkalnych jedno- i wielorodzinnych	33 (2023 r.)	wzrost	BDL GUS
		Liczba podmiotów działających w sekcji L (Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości)	700 (2023 r.)	wzrost	BDL GUS
		Liczba wyremontowanych mieszkań z zasobu mieszkaniowego gminy	-	wzrost	Urząd Miejski w Przemyślu

Kierunek działań	Oczekiwane rezultaty	Wskaźnik	Wartość bazowa wskaźnika (2022 r.)	Oczekiwana tendencja	Źródło danych
Cel 5. Przemysł odporny na zmiany klimatu					
5.1. Troska o środowisko i warunki życia	Adaptacja miasta do zmian klimatu i ograniczanie ich negatywnych skutków. Ochrona przyrody i zachowanie bioróżnorodności, poprawa jakości powietrza i wód powierzchniowych.	Liczba zrealizowanych inwestycji związanych z przystosowaniem miasta do zmian klimatu	-	wzrost	Urząd Miejski w Przemysłu
		Udział powierzchni terenów zieleni w ogólnej powierzchni miasta	5,84%	wzrost	BDL GUS
		Liczba przeprowadzonych akcji informacyjno-promocyjnych z zakresu ekologii	-	wzrost	Urząd Miejski w Przemysłu
Cel 6. Przemysł miastem efektywnie zarządzanym					
6.1. Efektywne zarządzanie	Poprawa standardu obsługi w jednostkach organizacyjnych Urzędu Miejskiego w Przemysłu, zwiększenie ich dostępności oraz rozwój e-usług publicznych. Usprawnienie i zwiększenie efektywności procesów zarządzania miastem. Wzmocnienie dialogu samorządu z mieszkańcami oraz pobudzenie i wzmocnienie aktywności obywatelskiej i społecznej, wzrost poziomu zaangażowania mieszkańców w sprawy miasta.	Liczba osób korzystających z karty Mieszkańca	0	wzrost	Urząd Miejski w Przemysłu
6.1. Współpraca i partnerstwo	Wzmocnienie współpracy samorządu ze wszystkimi interesariuszami miasta, w tym m.in. mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami, instytucjami kultury i sportu, uczelniami, placówkami medycznymi. Wzmocnienie powiązań społeczno-gospodarczych i przestrzenno-funkcjonalnych z sąsiednimi gminami i innymi samorządami.	Liczba podjętych inicjatyw na rzecz pobudzenia i wzmacniania aktywności obywatelskiej	-	wzrost	Urząd Miejski w Przemysłu
		Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców	6,1	wzrost	BDL GUS
		Liczba osób biorących udział w głosowaniu w ramach budżetu obywatelskiego	38 252 (2023 r.)	wzrost	Urząd Miejski w Przemysłu

3. System wdrażania Strategii

Rozdział odnosi się do art. 10e ust. 3 pkt 8 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.) wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych, a także ramy finansowe i źródła finansowania (art. 10e ust. 9 pkt. 3).

3.1 Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja Strategii

System realizacji *Strategii Rozwoju Miasta Przemysła na lata 2025-2035* składa się z podstawowych elementów takich jak wdrażanie zapisów strategii, monitorowanie, ewaluacja jej rezultatów oraz aktualizacja jej zapisów. Rolą systemu realizacji jest zapewnienie skuteczności wdrożenia założeń strategii oraz osiągnięcie wymiernych efektów realizowanych działań.

Prezydent Miasta Przemysł	<ul style="list-style-type: none"> • Przygotowanie projektu strategii przy współpracy struktur Urzędu Miejskiego w Przemysłu, w uzgodnieniu z Radą Miejską i mieszkańcami miasta (zmiana zapisów w dokumencie w oparciu o uzasadnione propozycje i wnioski mieszkańców) • Zatwierdzenie zadań do realizacji w ramach strategii • Nawiązywanie współpracy z instytucjami, organizacjami i podmiotami (administracji wyższego i niższego szczebla, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi itp.) • Działania lobbingsowe na rzecz realizacji założeń strategii
Rada Miejska	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza postępów wdrażania strategii • Zatwierdzenie i zapewnienie finansowania dla rocznych oraz wieloletnich programów branżowych i inwestycyjnych, w ramach których będą realizowane cele strategiczne i kierunki działań • Rozpatrywanie wniosków o aktualizację strategii i podejmowanie uchwał w tym zakresie
Skarbnik Miasta Przemysł	<ul style="list-style-type: none"> • Zabezpieczenie środków w budżecie na realizację zadań wynikających z kierunków działań poprzez umieszczenie konkretnych zadań w budżecie oraz Wieloletniej Prognozie Finansowej

<p>Koordinator Strategii (Wydział Rozwoju, Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Koordynacja prac na rzecz wdrażania strategii pomiędzy poszczególnymi podmiotami zaangażowanymi w realizację strategii • Przygotowywanie analiz dotyczących miasta w zakresie projektów zrealizowanych ze środków UE w kontekście realizacji strategii • Przygotowanie sprawozdań okresowych z realizacji strategii • Upowszechnianie założeń strategii wśród mieszkańców miasta • Bieżący nadzór nad realizacją strategii i rekomendowanie ewentualnych zmian w strategii
<p>Poszczególne komórki Urzędu Miejskiego, jednostki organizacyjne miasta i inne podmioty zaangażowane w realizację strategii</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie rocznych i wieloletnich programów branżowych oraz inwestycyjnych w ramach których realizowane będą założenia strategiczne • Realizacja poszczególnych działań strategicznych • Wytypowanie w każdej komórce pracownika odpowiedzialnego za realizację strategii przez cały okres jej obowiązywania • Informowanie Koordynatora Strategii o stopniu realizacji zadań oraz przekazywanie danych do monitoringu • Zgłaszanie problemów w realizacji zadań oraz konieczności zmian zapisów strategii

Realizacja założeń strategii powinna odbywać się zgodnie z zasadami takimi jak:

- Partnerstwo – podmioty realizujące strategię powinny kierować się zasadą równorzędnego traktowania reprezentantów poszczególnych środowisk. Istotne jest zachowanie niezależności poszczególnych podmiotów przy jednoczesnej współpracy na rzecz urzeczywistnienia zaplanowanej wizji miasta,
- Otwartość – w prace nad realizacją założeń strategii powinni zostać zaangażowani przedstawiciele różnych środowisk i podmiotów, co zagwarantuje interdyscyplinarność zespołów roboczych,
- Efektywność – działania, które zostaną podjęte, powinny być zaplanowane w taki sposób, aby umożliwić osiągnięcie wymiernych rezultatów przy oszczędnym wykorzystaniu zasobów,
- Transparentność – realizacja założeń strategicznych powinna być jawna, z założeniem udostępniania wszystkich informacji. Istotną częścią działań jest dialog pomiędzy poszczególnymi interesariuszami. Wszystkie podejmowane działania powinny być publicznie przedstawiane oraz konsultowane,

- Konsekwencja – wdrażane działania powinny odbywać się w odpowiedniej kolejności, mając na uwadze komplementarność podejmowanych działań. Istotna jest determinacja w osiągnięciu założonych celów,
- Elastyczność – w przypadku zmieniających się uwarunkowań należy odpowiednio zmodyfikować założenia strategii.

Strategia podlega **monitoringowi** bieżącemu, który polega na cyklicznej analizie stopnia realizacji poszczególnych działań i celów strategicznych. Analiza opierać się będzie na wskaźnikach monitoringu wskazanych w rozdziale 2.7 Rezultaty planowanych działań. Celem tej procedury jest uzyskanie kompletnej informacji dotyczącej rezultatów działań przyjętych do realizacji.

Poszczególne komórki Urzędu Miejskiego, jednostki organizacyjne i inne podmioty zaangażowane w realizację konkretnych działań w ramach strategii	<ul style="list-style-type: none"> • Przekazywanie informacji na temat realizowanych działań, w tym wartości wskaźników przypisanych do prowadzonych działań do Koordynatora Strategii – w terminie do końca kwietnia roku następującego po roku sprawozdawczym.
Koordynator Strategii (Wydział Rozwoju, Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych)	<ul style="list-style-type: none"> • Przygotowanie sprawozdania rocznego z realizacji strategii w terminie do końca maja. Sprawozdanie będzie stanowić część Raportu o stanie miasta, który przekładany jest Prezydentowi Miasta Przemysłu i Radzie Miejskiej.

Monitoring bieżący jest podstawą do przeprowadzenia **ewaluacji**, której celem jest wskazanie w jaki sposób prowadzone działania przekładają się na realizację celów strategicznych. W ramach badania ewaluacyjnego ocenia się skuteczność, efektywność i użyteczność prowadzonych prac, trwałość ich rezultatów, trafność doboru celów wobec zidentyfikowanych potrzeb i wyzwań rozwojowych. Ewaluacja ma na celu uzyskanie odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób założenia i cele przekładane są na realne działania oraz wskazanie konieczności dokonania korekt (aktualizacji). Dzięki temu możliwe jest podnoszenie jakości działań, udoskonalenie bieżącej interwencji czy podejmowanie decyzji dotyczących aktualizacji lub modyfikacji dokumentu.

Rekomenduje się przeprowadzenie dwóch przeglądów strategicznych w okresie obowiązywania strategii – w 2030 r. (ewaluacja on-going) i 2035 r. (ewaluacja ex-post). Ewaluacja będzie opracowywana na podstawie raportów z monitoringu bieżącego. Wynikiem przeglądu będzie szczegółowe sprawozdanie zawierające wyniki monitoringu wraz z oceną poziomu realizacji celów

strategicznych, w tym poszczególnych działań zaplanowanych w ramach strategii. Raporty ewaluacyjne będą prezentowane Radzie Miejskiej przez Prezydenta Miasta Przemysła wraz z rekomendacjami korekt, ewentualnej aktualizacji bądź uzupełnienia zawartości dokumentu.

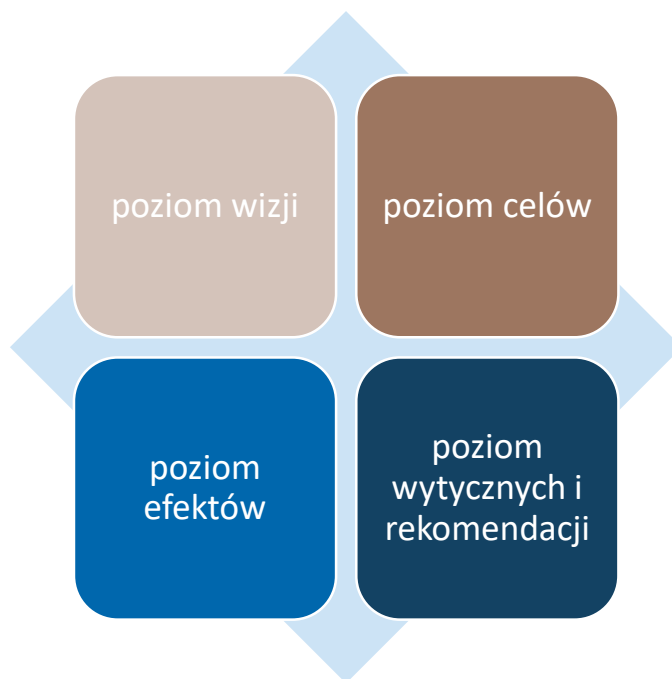
Ewaluacja ex-ante – zgodnie z zapisami ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2024 r. poz. 324) w art. 10a. ust. 2 zawarto zapis, że podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju przeprowadza uprzednią ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii rozwoju przed jej przyjęciem (ewaluacja ex-ante). Ma to na celu ocenę jakości i wartości procesu oraz potencjalnych efektów wdrażania strategii, zgodnie z wytycznymi zawartymi w opracowaniu pt. *Strategia Rozwoju Gminy. Poradnik praktyczny*, dostępnym na stronie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej. Przeprowadzenie ewaluacji ma służyć poprawie jakości planowanej interwencji.

Aktualizacja zapisów strategii dokonywana będzie w uzasadnionych przypadkach, w szczególności w związku ze zmianami uwarunkowań rozwoju (m.in. społecznych, gospodarczych, prawnych, przestrzennych czy politycznych) na terenie miasta, bądź w jego otoczeniu.

Poszczególne komórki Urzędu Miejskiego, jednostki organizacyjne miasta i inne podmioty zaangażowane w realizację strategii	<ul style="list-style-type: none"> Zgłoszenie konieczności zmiany zapisów strategii
Prezydent Miasta Przemysła	<ul style="list-style-type: none"> Przedstawienie Radzie Miasta wniosku o dokonanie zmian w strategii
Koordinator Strategii (Wydział Rozwoju, Inwestycji i Funduszy Zewnętrznych)	<ul style="list-style-type: none"> Wydanie opinii o konieczności przeprowadzenia aktualizacji dokumentu
Prezydent Miasta Przemysła, Rada Miejska, poszczególne komórki Wydziału Miejskiego	<ul style="list-style-type: none"> Decyzja o aktualizacji strategii
Rada Miejska	<ul style="list-style-type: none"> Podjęcie uchwały w sprawie aktualizacji strategii Uchwalenie zaktualizowanej strategii – po uprzednio przeprowadzonych konsultacjach społecznych aktualizacji strategii

3.2 Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Strategia Rozwoju Miasta Przemysła na lata 2025-2035 jest głównym punktem odniesienia przy tworzeniu lub aktualizacji innych dokumentów strategicznych i planistycznych niższego rzędu oraz dokumentów wykonawczych – z tego względu dokumenty te muszą wykazywać zgodność z treścią niniejszej strategii.

Przy tworzeniu i aktualizacji dokumentów niższego szczebla rekomenduje się aby:

- Dokumenty wykonawcze były napisane możliwie prostym językiem, zrozumiałym dla osób niebędących specjalistami w danej dziedzinie.
- Dokumenty były odpowiednio oznaczone, zgodnie z obowiązującymi zasadami.
- Przygotowanie dokumentu wykonawczego zakończyło się w ciągu 12 miesięcy od jego zainicjowania.
- Każdy dokument wykonawczy został poddany konsultacjom społecznym,
- W każdym dokumencie wykonawczym znalazło się co najmniej odniesienie do konkretnego celu strategicznego i kierunku działań niniejszej strategii – zaleca się wykazanie spójności dokumentu z niniejszą strategią.
- Każdy dokument wykonawczy posiadał przypisaną komórkę organizacyjną jako wiodącą, odpowiadającą za całościową realizację.

Poniżej wskazano dokumenty obowiązujące na terenie Przemysła wraz z określeniem ich zgodności z niniejszą strategią.

Tabela 5 Wykaz dokumentów obowiązujących w mieście z oceną aktualności wobec strategii

Dokument	Data przyjęcia	Uwagi
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Przemysł	Uchwała Nr 68/2017 Rady Miejskiej w Przemysłu z dnia 25 maja 2017 r.	Aktualny, zgodny z zapisami strategii. Ze względu na planowane zmiany wynikające z nowelizacji ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, konieczne będzie zastąpienie obowiązującego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego tzw. planem ogólnym do końca 2025 r.

Dokument	Data przyjęcia	Uwagi
		Plan ogólny powinien uwzględniać ustalenia i rekomendacje zawarte w strategii ponadlokalnej, model struktury funkcjonalno-przestrzennej i wszelkie zmiany w strukturze funkcjonalno-przestrzennej wynikające z wprowadzanych zmian w strategii.
Strategia Marki i Komunikacji Marketingowej Miasta Przemysła na lata 2024 - 2030	Uchwała Nr 2/2024 Rady Miejskiej w Przemysłu z dnia 26 stycznia 2024 r.	Aktualny, zgodny z zapisami strategii
Program Ochrony Środowiska dla Miasta Przemysła na lata 2018-2021 z uwzględnieniem perspektywy do 2025 r.	Uchwała Nr 130/2018 Rady Miejskiej w Przemysłu z dnia 21 sierpnia 2018 r.	Aktualny, zgodny z zapisami strategii
Plan zrównoważonego Rozwoju Publicznego Transportu Zbiorowego dla Miasta Przemysła na lata 2021-2030	Uchwała Nr 187/2021 Rady Miejskiej w Przemysłu z dnia 25 listopada 2021 r.	Aktualny, zgodny z zapisami strategii
Strategia Partycypacji Społecznej	Uchwała Nr 46/2024 Rady Miejskiej w Przemysłu z dnia 23 lutego 2024 r.	Aktualny, zgodny z zapisami strategii
Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Przemysłu na lata 2022-2025	Uchwała Nr 18/2022 Rady Miejskiej w Przemysłu z dnia 11 marca 2022 r.	Aktualny, zgodny z zapisami strategii
Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Przemysłu na lata 2022-2026	Uchwała Nr 27/2022 Rady Miejskiej w Przemysłu z dnia 8 kwietnia 2022 r.	Aktualny, zgodny z zapisami strategii
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Przemysła na lata 2023-2030	Uchwała Nr 114/2023 Rady Miejskiej w Przemysłu z dnia 8 września 2023 r.	Aktualny, zgodny z zapisami strategii
Plan gospodarki niskoemisyjnej dla miasta Przemysła	Uchwała Nr 15/2018 Rady Miejskiej w Przemysłu z dnia 4 grudnia 2018 r.	Rekomenduje się opracowanie nowego dokumentu – działania zaplanowane w ramach dokumentu dotyczyły działań realizowanych w perspektywie czasowej do 2020 r.
Strategia Rozwoju Elektromobilności Miasta Przemysła	Uchwała Nr 39/2020 Rady Miejskiej w Przemysłu z dnia 25 maja 2020 r.	Aktualny, zgodny z zapisami strategii

Źródło: opracowanie własne.

3.3 Finansowanie Strategii

W celu skutecznej realizacji zaplanowanych działań niezbędne jest zapewnienie zróżnicowanych źródeł finansowania obejmujących:

- Środki własne gminy – środki zabezpieczone w budżecie Miasta Przemyśl na realizację poszczególnych inwestycji w całości lub po części jako np. wkład własny do realizacji projektów finansowanych ze środków zewnętrznych,
- Środki z budżetu województwa i państwa – m.in. dotacje celowe Ministerstw, Program Inwestycji Strategicznych, Fundusz Inwestycji Lokalnych itp.,
- Środki z funduszy celowych – np.: Funduszu Pracy, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Program Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027
- Inne środki z Unii Europejskiej:
  - Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FENIKS) – finansowanie projektów przyczyniających się do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu.
  - Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS) – odnoszą się do finansowania projektów związanych z poprawą sytuacji osób bezrobotnych na rynku pracy, zwiększeniem dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnieniem opieki nad dziećmi, podnoszeniem jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracją społeczną, rozwojem usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia.
  - Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG) – fundusze te mogą zostać wykorzystane na realizację projektów badawczo-rozwojowych, innowacyjnych oraz takich, które będą zwiększać konkurencyjność lokalnej gospodarki.
  - Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC) – dedykowane dla projektów związanych z rozwojem cyfryzacji, w tym z rozwojem e-usług oraz wzmocnieniem cyberbezpieczeństwa w przedsiębiorstwach i JST.
  - Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich (PTFE) – fundusze przeznaczone na szkolenia dla beneficjentów korzystających ze środków Funduszy Europejskich, działania informacyjno-promocyjne oraz rozwój systemu informatycznego umożliwiającego aplikowanie i rozliczanie projektów unijnych.

- o Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW) – skorzystać z nich może 6 województw, w tym podkarpackie. Celem funduszu jest rozwój konkurencyjności regionu oraz podniesienie jakości życia mieszkańców Polski Wschodniej poprzez rozwój biznesu (szczególnie MŚP), inwestycje w nowoczesny transport i sieci energetyczne, ochronę przyrody oraz rozwój turystyczny.

Do finansowania części inwestycji mogą zostać wykorzystane także środki prywatne, które będą współfinansować projekty realizowane w ramach programów operacyjnych lub w formie partnerstwa publiczno-prywatnego.

Tabela 6 Wybrane potencjalne źródła finansowania działań strategii

Cel/Kierunek działania	Potencjalne źródła finansowania	Priorytety
Cel 1. Przemysł miastem z bogatą ofertą usług odpowiadającą na potrzeby mieszkańców		
1.1. Wysoki standard usług publicznych 1.2. Efektywna polityka społeczna 1.3. Atrakcyjna oferta spędzania czasu wolnego 1.4. Wysoki poziom bezpieczeństwa	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027	V – Przyjazna przestrzeń społeczna VI – Rozwój zrównoważony terytorialnie VII – Kapitał ludzki gotowy do zmian
	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027	I - Umiejętności II - Opieka nad dziećmi i równowaga między życiem prywatnym i zawodowym III – Dostępność i usługi dla osób z niepełnosprawnościami IV - Spójność społeczna i zdrowie
	Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027	II - Zaawansowane usługi cyfrowe
	Polsko-Szwajcarski Program Rozwoju Miast	
	Fundusz Inicjatyw Obywatelskich	
	Narodowy Fundusz Zdrowia	
	Programy Ministerstwa Zdrowia	
	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	
Cel 2. Marka Przemysła wyróżniająca się bogatym dziedzictwem i kapitałem społeczno-gospodarczym		
2.1. Kapitał społeczno-gospodarczy 2.2. Czytelna marka miasta 2.3. Bogate dziedzictwo historyczno-kulturowe	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027	I – Konkurencyjna i cyfrowa gospodarka VII – Kapitał ludzki gotowy do zmian
	Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej	V – Zrównoważona turystyka
Cel 3. Nowoczesna gospodarka i przedsiębiorczość Przemysła o wysokim poziomie konkurencyjności w regionie		
3.1. Konkurencyjny rynek pracy 3.2. Atrakcyjność inwestycyjna 3.3. Konkurencyjna gospodarka 3.4. Rozwinięte funkcje turystyczne	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027	I – Konkurencyjna i cyfrowa gospodarka VII – Kapitał ludzki gotowy do zmian
	Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)	I – Wsparcie dla przedsiębiorców II – Środowisko sprzyjające innowacjom

Cel/Kierunek działania	Potencjalne źródła finansowania	Priorytety
	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027	I - Umiejętności
	Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej	I – Przedsiębiorczość i Innowacje V – Zrównoważona turystyka
	Program Interreg NEXT Polska – Ukraina 2021-2027	III – Turystyka
	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności	Komponent A. Odporność i konkurencyjność gospodarki
Cel 4. Efektywna infrastruktura i wysoki standard przestrzeni miejskiej Przemysła		
4.1. Sprawny transport i mobilność 4.2. Wysoki standard przestrzeni 4.3. Efektywna infrastruktura 4.4. Wysoki standard zasobu mieszkaniowego	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027	V – Przyjazna przestrzeń społeczna
	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS)	III – Transport miejski IV – Wsparcie sektora transportu z Funduszu Spójności V – Wsparcie sektora transportu z EFRR
	Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej	III - Zrównoważona mobilność miejska IV - Spójna sieć transportowa
	Program Interreg NEXT Polska – Ukraina 2021-2027	VI – Dostępność
	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności	Komponent E. Zielona, inteligentna mobilność
	Polsko-Szwajcarski Program Rozwoju Miast	
	Fundusz Rozwoju Przewozów Autobusowych	
Cel 5. Przemysł odporny na zmiany klimatu		
5.1. Troska o środowisko i warunki życia	Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2027	II – Energia i środowisko
	Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej	II - Energia i klimat
	Program Interreg NEXT Polska – Ukraina 2021-2027	I – Środowisko
	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności	Komponent B. Zielona energia i zmniejszenie energochłonności
	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	
	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie	
Cel 6. Przemysł miastem efektywnie zarządzanym		
6.1. Efektywne zarządzanie 6.2. Współpraca i partnerstwo	Program Interreg NEXT Polska – Ukraina 2021-2027	IV – Współpraca
	Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027	II - Zaawansowane usługi cyfrowe

Źródło: opracowanie własne.

Z analizy danych Głównego Urzędu Statystycznego za lata 2019-2023 wynika, że średnia roczna wartość wydatków inwestycyjnych poniesionych przez miasto w tym okresie wyniosła blisko 136 mln zł. Biorąc pod uwagę wyliczoną średnią można założyć, że w okresie obowiązywania strategii (2025-2035) Miasto Przemysł wyda na realizację Strategii około 435 mln zł. Kwota ta będzie precyzowana w oparciu

o Wieloletnią Prognozę Finansową. Może być mniejsza bądź większa w zależności od sytuacji gospodarczej i zmieniających się kosztów związanych z realizacją projektów strategicznych.

Tabela 7 Wydatki majątkowe inwestycyjne poniesione przez Miasto Przemysł w latach 2018-2022

Wydatki majątkowe inwestycyjne				
2019	2020	2021	2022	2023
20 174 474,28 zł	13 092 807,08 zł	15 213 971,24 zł	37 532 717,19 zł	49 942 175,60 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Poniżej przedstawiono przewidywany udział procentowy wydatków na poszczególne cele strategiczne wraz z określeniem szacunkowych wartości nakładów finansowych przewidzianych na realizację zaplanowanych w ich ramach działań.

Szacowana łączna wartość wydatków: 435 mln zł					
Cel 1. Przemysł miastem z bogatą ofertą usług odpowiadającą na potrzeby mieszkańców	Cel 2. Marka Przemysła wyróżniająca się bogatym dziedzictwem i kapitałem społeczno-gospodarczym	Cel 3. Nowoczesna gospodarka i przedsiębiorczość Przemysła o wysokim poziomie konkurencyjności w regionie	Cel 4. Efektywna infrastruktura i wysoki standard przestrzeni miejskiej Przemysła	Cel 5. Przemysł odporny na zmiany klimatu	Cel 6. Przemysł miastem efektywnie zarządzanym
87 000 000,00	65 250 000,00	87 000 000,00	108 750 000,00	43 500 000,00	43 500 000,00
25%	10%	20%	25%	10%	10%

Przewiduje się, że największa część wydatków (łącznie ok. 35%) zostanie przeznaczona na realizację zadań związanych z rozwojem infrastruktury technicznej i poprawą standardu przestrzeni oraz adaptacją miasta do zmian klimatu. Elementy te stanowią obecnie jedno z największych wyzwań i rokrocznie pochłaniają duży udział wydatków inwestycyjnych. Wysoki udział wydatków (ok. 25%) przewidziano również na zadania związane z rozwojem usług publicznych, co jest jednym z kluczowych priorytetów miasta na najbliższe lata.

Realizacja zaplanowanych celów strategicznych w pełnym zakresie będzie możliwa pod warunkiem pozyskania zewnętrznego wsparcia, którego wartość na chwilę opracowywania Strategii jest trudna do oszacowania ze względu na zróżnicowane poziomy dofinansowywania poszczególnych przedsięwzięć z rozmaitych programów krajowych i europejskich.

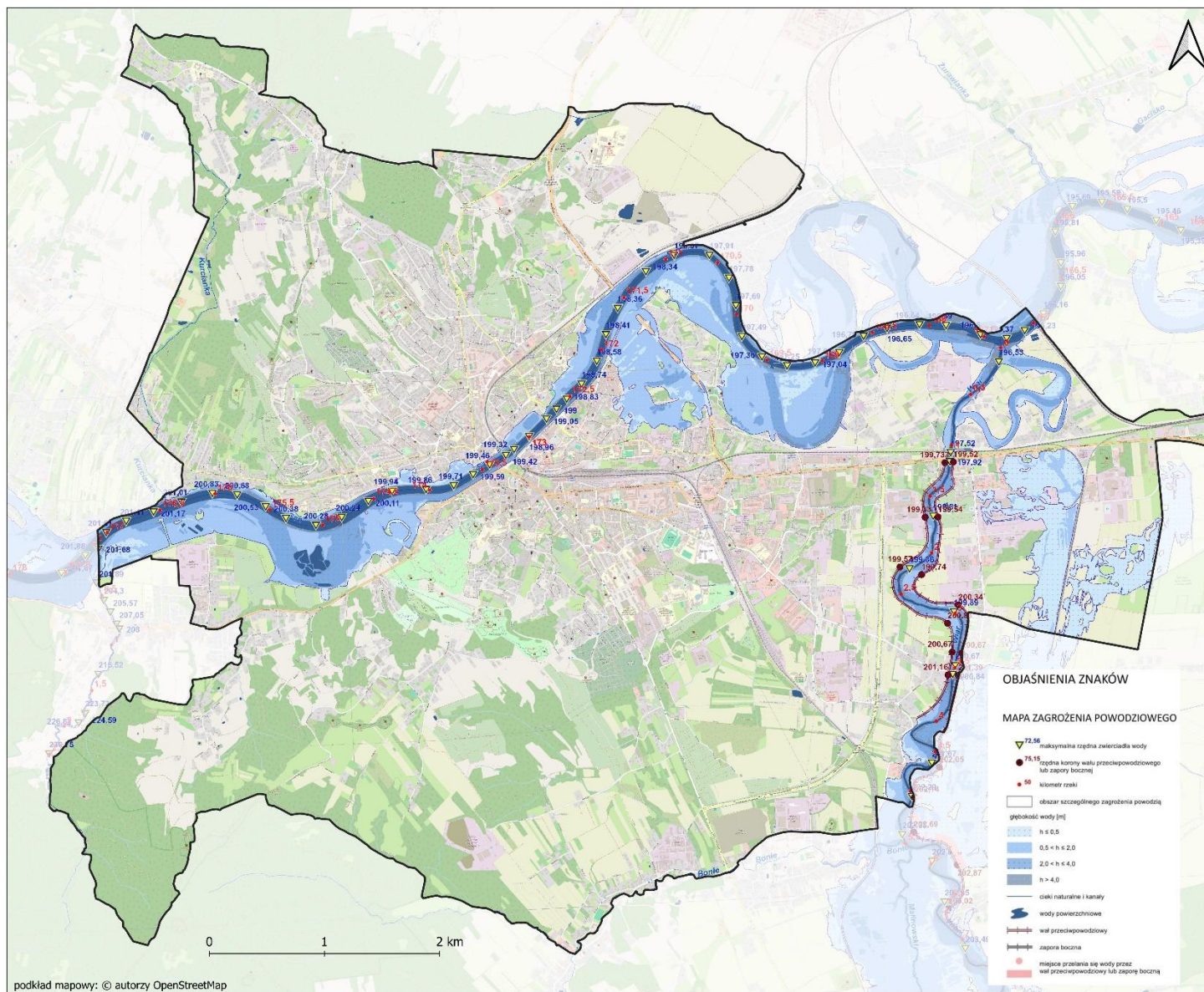
Załącznik 1 Mapy ryzyka i zagrożenia powodziowego

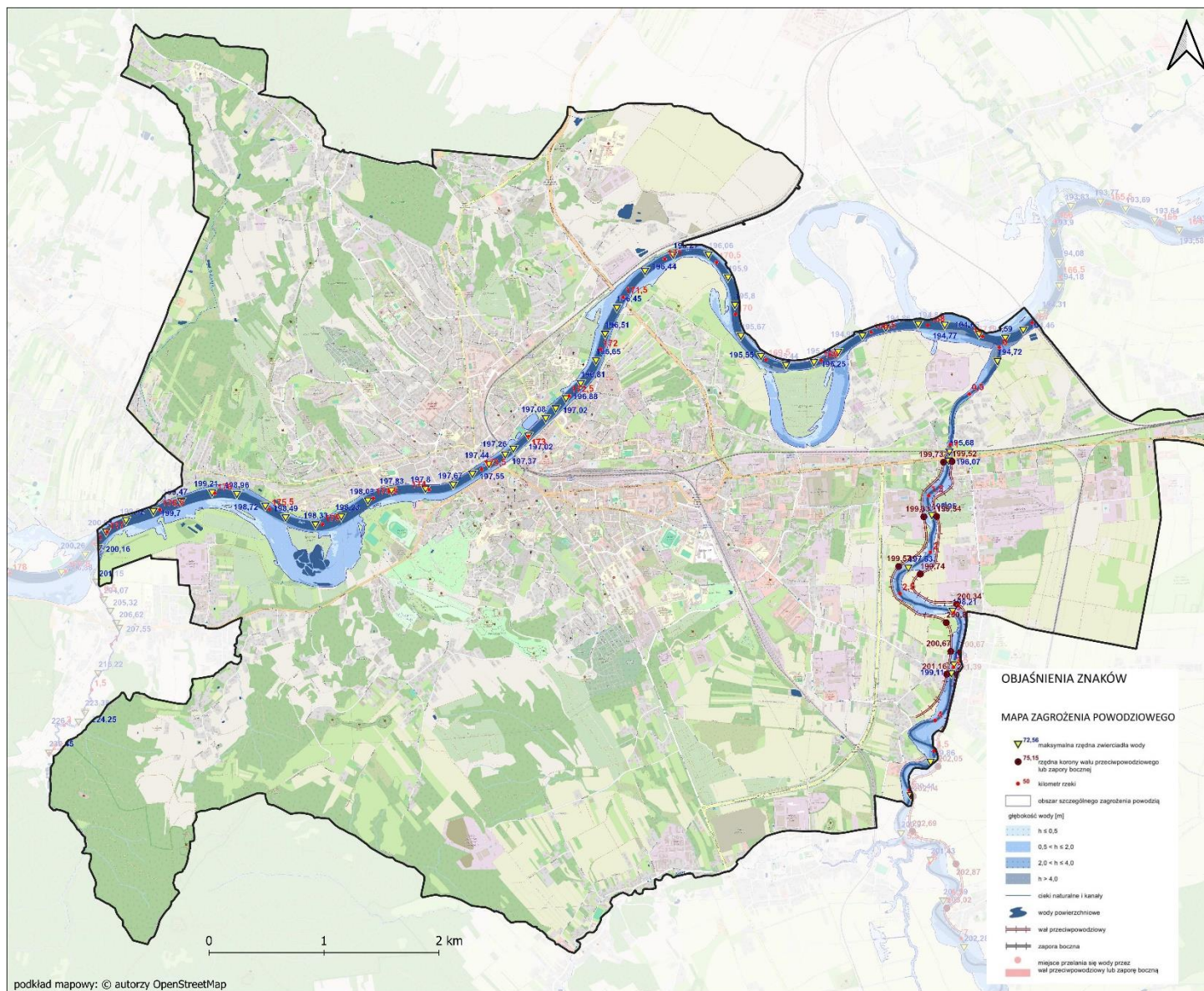
Na poniższych mapach przedstawiono obszary zagrożenia powodziowego w mieście Przemyślu, a więc obszary, na których istnieje możliwość wystąpienia powodzi o określonym prawdopodobieństwie lub powodzi w wyniku zdarzenia ekstremalnego. Na mapach wyróżniono:

- Zagrożenie powodziowe – możliwość wystąpienia na danym terenie powodzi o określonym prawdopodobieństwie,
- Ryzyko powodziowe – kombinacja prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi i potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej.

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią to natomiast:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,
- obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, stanowiące działki ewidencyjne.

Załącznik 2 Analiza oddziaływania realizacji Strategii na środowisko

Potencjalne zmiany istniejącego stanu środowiska w przypadku braku realizacji dokumentu

Strategia Rozwoju Miasta Przemysła na lata 2025-2035 stanowi nadrzędny dokument strategiczny i jest podstawową deklaracją i zobowiązaniem samorządu. W dokumencie sformułowano misję i wizję w długookresowej perspektywie wraz z określeniem podstawowych kierunków rozwoju. Wypracowane założenia oraz zaplanowane do realizacji przedsięwzięcia skupiają się na poprawie jakości życia mieszkańców oraz rozwiązania problemów i wyzwań zidentyfikowanych w gminie. Dokument ma charakter kompleksowy, stanowi odpowiedź na zidentyfikowane w gminie problemy i wyzwania oraz wspomaga zarządzanie gminą. Umożliwia również ubieganie się o środki finansowe w ramach Funduszy Europejskich. Dokument przyczyni się również do uzyskania w mieście sukcesywnego ograniczenia degradacji środowiska, ochrony i rozwoju jego walorów. Odstąpienie od realizacji zapisów projektowanego dokumentu będzie wiązało się z odstąpieniem od obowiązku realizacji strategicznych celów ochrony środowiska w kontekście szerszej perspektywy postrzegania tej problematyki. W przypadku braku wdrażania zapisów strategii, przeprowadzona analiza i ocena istniejącego stanu środowiska może sugerować, iż może nastąpić pogorszenie stanu środowiska.

Brak realizacji zapisów strategii rozwoju może doprowadzić m.in. do:

- pogorszenia stanu i jakości powietrza atmosferycznego;
- pogorszenia stanu klimatu akustycznego;
- pogorszenia jakości i zasobności wód powierzchniowych i podziemnych;
- pogorszenia stanu gospodarki wodno-ściekowej;
- pogorszenia jakości i zasobności gleb i powierzchni ziemi;
- pogorszenia systemu gospodarowania odpadami, w tym ograniczenia powstawaniu odpadów;
- pogorszenia stanu zasobów przyrodniczych, różnorodności biologicznej, obszarów cennych przyrodniczo, w tym obszarów objętych ochroną prawną;
- pogorszenia walorów krajobrazowych;
- pogorszenia jakości życia mieszkańców z uwagi na przekroczenia standardów ochrony środowiska.

Pozytywnym skutkiem środowiskowym, w przypadku zaniechania realizacji założeń strategii rozwoju, będzie wyeliminowanie negatywnego, krótkotrwałego wpływu występującego podczas działań typowo inwestycyjnych m.in. budowy, rozbudowy i modernizacji sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, rozbudowy i modernizacji ujęć wody oraz stacji uzdatniania wody czy budowy, rozbudowy i przebudowy ciągów komunikacyjnych.

W przypadku braku realizacji powyższych zamierzeń nie dojdzie do zajęcia nowych powierzchni biologicznie czynnych, wzrostu emisji hałasu oraz gazów i pyłów do powietrza w miejscach dotąd nieprzekształconych antropogenicznie. Brak realizacji zamierzeń inwestycyjnych wiąże się z mniejszą ingerencją w komponenty środowiska, tj.: wody, gleby, środowisko przyrodnicze oraz krajobraz lokalny.

Zaniechanie założeń dokumentu wiąże się z mniejszym prawdopodobieństwem zniszczenia siedlisk przyrodniczych oraz naruszenia funkcjonowania korytarzy migracyjnych czy też obszarów chronionych. Realizacja zadań ingerujących w stan środowiska wiąże się z niedogodnościami na etapie wdrażania, jednak skutkuje szeregiem korzyści po zakończeniu inwestycji (poprawa stanu powietrza, poprawa efektywności energetycznej, poprawa mobilności, szczelny system wodociągowy).

Analiza rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu

Negatywne oddziaływanie na środowisko inwestycji, szczególnie tych związanych m.in. z budową, rozbudową i modernizacją sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, rozbudową i modernizacją ujęć wody oraz stacji uzdatniania wody czy budową, rozbudową i przebudową ciągów komunikacyjnych można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań.

Wykaz zadań zamieszczonych w Strategii Rozwoju Miasta Przemyśla na lata 2025-2035 powinien być realizowany zgodnie z zaleceniami wynikającymi z wydanych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (dotyczy działań dla których taka decyzja jest konieczna). Podczas podejmowania nowych działań inwestycyjnych należy brać pod uwagę lokalizację form ochrony przyrody, zakazy i nakazy wynikające z aktów prawa miejscowego, uchwał powołujących dane formy ochrony przyrody lub planów zadań ochronnych i planów ochrony ww. obszarów. Każdorazowe podjęcie działań inwestycyjnych, mogących negatywnie oddziaływać na środowisko, wymaga przeprowadzenia postępowania określającego wpływ na środowisko w drodze odrębnej procedury (decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach).

Do ogólnych działań ograniczających oddziaływanie należą:

- w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych;

- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych;
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu;
- odpowiedni wybór lokalizacji inwestycji, uwzględniający zapisy dokumentów lokalnych oraz wyższego szczebla.

W przypadku gdy całkowite uniknięcie danego oddziaływania jest niemożliwe i istnieje niebezpieczeństwo nieodwracalnego zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody, konieczne jest podjęcie odpowiednio wcześniej działań kompensacyjnych. Należy m.in. zapewnić odtworzenie zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych, sztuczne zasilanie osłabionych populacji; tworzenie alternatywnych połączeń przyrodniczych i różnorodnych tras migracji zwierząt.

W wyniku realizacji strategii rozwoju może potencjalnie dojść do oddziaływania na obszary chronione, dlatego ważne jest, aby wszelkie przedsięwzięcia były przeprowadzone zgodnie z przepisami dotyczącymi gospodarowania na obszarach objętych prawną formą ochrony przyrody.

Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko możliwa jest m.in. poprzez prowadzenie świadomej polityki przestrzennej popartej stosownymi zapisami w dokumentach prawa lokalnego oraz zachowanie walorów przyrodniczych w gminie.

Poniżej przedstawiono propozycje zapobiegania, łagodzenia negatywnego wpływu na środowisko, będącego konsekwencją realizacji działań ujętych w strategii rozwoju na poszczególne komponenty środowiska:

Ochrona powierzchni ziemi i wód:

- Na etapie projektowania należy rozważać koncepcje organizacji placu budowy i jego zaplecza z uwzględnieniem zasady minimalizacji zajęcia terenu i przekształcenia jego powierzchni;
- Po zakończeniu prac budowlanych, w razie konieczności, należy przeprowadzać rekultywację;
- W projekcie i wykonawstwie należy minimalizować zakres robót powodujących zdejmowanie warstw próchnicznych gleby, a także zaplanować wykorzystanie nadmiarów ziemi pochodzącej z wykopów;
- W opisach technicznych projektów budowlanych należy zaplanować miejsca przeznaczone do składowania substancji podatnych na migrację wodną;
- Prawidłowe przechowywanie substancji ropopochodnych oraz innych materiałów;
- Opracowanie procedury na wypadek wystąpienia awarii na placu budowy, by nie doprowadzić do zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego;
- Właściwe postępowanie z odpadami;

- Prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów nadających się do odzysku lub unieszkodliwiania, a odpady niebezpieczne gromadzić w szczelnych, oznakowanych pojemnikach, w wydzielonym miejscu;
- Powstające podczas realizacji inwestycji oraz eksploatacji obiektu odpady należy przekazywać tylko wyspecjalizowanym jednostkom posiadającym zezwolenie na odzysk, utylizację, zbieranie i transport tych odpadów;
- Materiał pozostały po robotach ziemnych w miarę możliwości należy wykorzystywać na miejscu;
- Ograniczenie uszczelniania zlewni, np. poprzez planowanie rezerw terenu, które ma służyć zapewnieniu możliwości swobodnej infiltracji wód do ziemi;
- Uregulowanie gospodarki wodami opadowymi - oczyszczenie ich oraz możliwość ich retencjonowania w celu ograniczenia spływu powierzchniowego, należy przy tym brać pod uwagę nie tylko dany obszar, ale i obszar położony niżej w zlewni (jest to szczególnie ważne w miastach);
- Prowadzenie robót budowlanych w sposób zapewniający ochronę wód.

Ochrona powietrza:

- Wykonawcy wybierani do realizacji poszczególnych zadań powinni używać nowoczesnego sprzętu i wykazać się dbałością o prawidłową eksploatację i właściwą konserwację sprzętu i środków transportu. Takie zapisy mogą znaleźć się na odpowiednich etapach procedur przetargowych;
- Niedopuszczalne jest palenie na terenie budowy papy, opon, rozpuszczalników, farb oraz innych materiałów;
- Pogłębiona analiza lokalizacji przedsięwzięcia;
- Zminimalizowaniu ryzyka awarii poprzez stosowanie sprawdzonych rozwiązań i nowoczesnego sprzętu;
- Prowadzenie prac budowlanych poza okresem lęgowym ptaków, rozrodu płazów;
- Prowadzenie prac budowlanych i rozbiórkowych w porze dziennej;
- Stosowanie przepisów BHP;
- Zastosowanie do budowy nowoczesnego sprzętu, który emituje mniejsze ilości spalin;
- Na etapie eksploatacji - prowadzenie monitoringu powietrza.
- Unikanie emisji głównie substancji pyłowych na etapie budowy, rozbudowy czy modernizacji obiektów;
- Przestrzeganie zaostrzonych zapisów pozwoleń budowlanych.

Różnorodność biologiczna (w tym fauna, flora, obszary chronione):

- Minimalizacja negatywnych oddziaływań inwestycji infrastrukturalnych wymaga (oczywiście nie jest to konieczne w przypadku każdej inwestycji) wcześniejszych terenowych inwentaryzacji zasobów środowiska przyrodniczego. Inwentaryzacja pozwoli na precyzyjne dostosowanie ogólnych zaleceń do realiów danego zadania inwestycyjnego i uniknięcie spowodowania znaczących szkód w środowisku przyrodniczym i wiążących się z tym komplikacji w trakcie realizacji poszczególnych inwestycji;
- W przypadku prac termomodernizacyjnych budynków czy remontów elewacji bądź pokrycia dachowego budynków należy przeprowadzić inwentaryzację ornitologiczną i chiropterologiczną;
- Wykorzystanie rozwiązań technologicznych umożliwiających zachowanie istniejących stosunków wodnych;
- Ograniczenie na etapie planowania i wykonawstwa wycinki drzew i krzewów oraz naruszania cennych siedlisk;
- Wycinkę drzew i krzewów należy ograniczyć do niezbędnego minimum wynikającego z bezpośredniej kolizji z przedmiotowym przedsięwzięciem.
- Za wycinkę drzew i krzewów należy dokonać nasadzeń zastępczych. Do nasadzeń należy wykorzystać jedynie rodzime gatunki drzew i krzewów. Oszacowanie ilości drzew i krzewów do wycinki oraz wskazanie lokalizacji nasadzeń zastępczych należy uzgodnić po sporządzeniu operatu dendrologicznego.
- Wycinkę drzew i krzewów należy prowadzić poza sezonem wegetacyjnym.
- Drzewa i krzewy nieprzeznaczone do wycinki, a które znajdują się w sąsiedztwie prac budowlanych należy zabezpieczyć przed uszkodzeniem pni, korzeni i konarów;
- Wykopy wykonywane w strefie korzeniowej drzew będą wykonywane wyłącznie ręcznie.
- Roboty ziemne w obrębie korzeni drzew i krzewów nie powinny być prowadzone w okresie wegetacji roślin, a szczególnie w okresie letnim. Najkorzystniejszym okresem do wykonania tych robót są miesiące od października do końca marca.
- Wykopy w obrębie drzew nie powinny trwać dłużej niż dwa tygodnie, a przy wietrznej, wilgotnej pogodzie trzy tygodnie. W celu niedopuszczenia do przesuszenia systemu korzeniowego, wykopy przy drzewach i krzewach powinny być zasypywane w jak najkrótszym czasie.
- Powstałe wykopy w sąsiedztwie drzew i krzewów należy zasypać warstwą kompostu lub ziemi urodzajnej.

- W przypadku kolizji konarów drzew z pracą sprzętu budowlanego, w wyniku którego może dojść do uszkodzenia mechanicznego, gałęzie zagrożone uszkodzeniem należy podwiązać do gałęzi położonych powyżej. Jeżeli jest to zabieg niewystarczający w ostateczności należy usunąć lub skrócić kolidujące gałęzie, a rany po cieniach należy zabezpieczyć środkiem impregnującym z dodatkiem środka grzybobójczego.
- W przypadku braku możliwości nienaruszenia siedlisk rzadkich/chronionych gatunków, należy wziąć pod uwagę możliwość przeniesienia populacji;
- Nie należy prowadzić robót budowlanych w okresie lęgowym, jeśli na obszarze inwestycji lub w jej pobliżu gniazdują ptaki;
- W przypadku istotnego zagrożenia hałasem, mogącego płoszyć chronione gatunki zwierząt w okresie rozrodczym (i/lub powodujące ponadnormatywną emisję na terenach mieszkaniowych), należy rozważyć zastosowanie ekranów;
- Stosowanie technologii w jak najmniejszym stopniu wpływającej na środowisko (ograniczającej emisję zanieczyszczeń i hałasu);
- Uwzględnianie wariantu lokalizacyjnego w sposób zgodny z dokumentami planistycznymi, przepisami i aktami prawnymi obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody, a także biorąc pod uwagę potrzeby ochrony siedlisk przyrodniczych, siedlisk zwierząt i roślin oraz korytarze migracyjne i łączność ekosystemów;

Ochrona przed hałasem i drganiami:

- Ograniczenie prac związanych z wykorzystaniem głośnego sprzętu, do pory dziennej między 7:00 a 20:00;
- W miejscach szczególnie wrażliwych obok zabudowy mieszkaniowej należy ograniczyć prędkość pojazdów dowożących materiały budowlane ze względu na drgania przenoszące się na konstrukcje budynków oraz wpływ na klimat akustyczny otoczenia;
- Projektanci powinni zwrócić uwagę na propozycję lokalizacji baz zaplecza technicznego budowy tak, aby planować je możliwe z dala od okien budynków mieszkalnych;
- Na terenach zwartej zabudowy mieszkaniowej należy tak planować roboty budowlane w ramach poszczególnych zadań by prowadzić prace związane z emisją hałasu w tym samym czasie tylko po jednej stronie budynku, aby w mieszkaniu były pomieszczenia nienarażone na emisję hałasu;
- Organizacja pracy, ograniczająca liczbę osób i czas ekspozycji na hałas;
- Stosowanie harmonogramów prac, ograniczających narażenie na hałas;
- Stosowanie tzw. cichych nawierzchni;
- Ograniczenie do minimum strefy bezpośredniej ingerencji w środowisko;

- Racjonalna gospodarka materiałami i minimalizacja powstawania odpadów;
- Sprawne przeprowadzenie prac;
- Ograniczenie do niezbędnego minimum usuwania drzew i krzewów będących w kolizji z planowaną inwestycją;
- Dobór gatunków roślin pełniących rolę dźwiękochronną dostosowanych do wymogów siedliska;
- Stosowanie barier akustycznych na etapie realizacji konkretnych inwestycji drogowych (szczególnie w miejscach przejścia dróg uciążliwych przez tereny mieszkaniowe i usług chronionych);
- Zastosowania odpowiednio szerokich pasów zieleni o zróżnicowanej wysokości tak, aby zapewnić maksymalne wartości pochłaniania i odbijania fali akustycznej.

Propozycja działań alternatywnych

Art. 51, ust. 2, pkt. 3b ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.) nakłada obowiązek przedstawienia rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie.

Dla zadań zawartych w Strategii Rozwoju Miasta Przemysła na lata 2025-2035 można zaproponować następujące działania alternatywne:

- Zmiana lokalizacji danego działania.
- Zmiana technologii realizacji zadania.
- Wybór alternatywnych materiałów do realizacji zadania.
- Rozważenie różnych wariantów organizacyjnych realizacji zadania i dobór odpowiedniego.
- Modyfikacja zakresu zadania, częściowe lub całkowite odstąpienie od realizacji zadania, jeśli decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach dla danego zadania będzie wskazywać na taką potrzebę.

W przypadku Strategii Rozwoju Miasta Przemysła na lata 2025-2035 nie ma możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych działań ze względu na wysoki stopień ogólności dokumentu. Dokument jest koncepcją rozwoju i przebudowy społecznej, infrastrukturalnej i przestrzennej obszaru gminy, która jako wizja całościowa i spójna pozwoli osiągnąć zamierzone efekty. Dlatego też wprowadzanie na tym etapie rozwiązań alternatywnych zaburzałoby spójność wspomnianej wizji. Należy jednak podkreślić, że istnieją duże możliwości w doborze najlepszych pod

względem oddziaływania na środowisko wariantów lokalizacyjnych, technologicznych czy organizacyjnych.

Podkreślając charakter dokumentu o wysokim stopniu ogólności oraz brak możliwości precyzyjnego wskazania działań alternatywnych, należy w przypadku wszystkich przedsięwzięć przeanalizować działania alternatywne na etapie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

W związku z ciągłym rozwojem gospodarczym regionu oraz wzrostem poziomu konsumpcji brak realizacji zapisów strategii rozwoju prowadzi będzie do pogorszenia wszystkich elementów środowiska.